

# HRVATSKI VOJNIK



BROJ | 631

28. SVIBNJA 2021.

CIJENA 10 KUNA

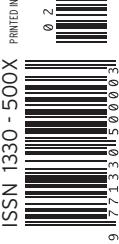


**30 GODINA**  
PONOSNE, POBJEDNIČKE I  
POUZDANE HRVATSKE VOJSKE

**RAZGOVOR**  
MINISTAR  
OBRANE RH  
**MARIO BANOŽIĆ**  
HVALA VAM NA  
VJERNOJ SLUŽBI,  
PROFESIONALNOSTI  
I POŽRTVOVNOSTI

**RAZGOVOR**  
ADMIRAL  
**ROBERT HRANJ,**  
NAČELNIK GS OSRH  
VOJNI POZIV  
IZGRAĐIVAT ĆEMO  
U SKLADU S  
NAČELIMA VISOKE  
PROFESIONALNOSTI  
I DRUŠTVENE  
ODGOVORNOSTI

IMMEDIATE  
RESPONSE 21  
PRIKAZ  
ZDRUŽENIH  
SPOSOBNOSTI

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA  
02121  
  
9 7713301500003

Snimio Josip KOPI

**www.hrvatski-vojnik.hr****NAKLADNIK: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA****Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Pužljević (ladapuzljevic@yahoo.com), Petra Kostanjšak (petra.kostanjšak@mohr.hr), Martina Butorac**Lektura / korektura:** Gordana Jetavić (gjetavic50@gmail.com), Andrea Pavlić // **Prijevod:** Dubravka Marić (dmarić@mohr.hr) // **Fotografi:** Tomislav Brandt, Mladen Čobanović**Grafička redakcija:** Zvonimir Frank (urednik), Ante Perković // **Marketing:** Mila Badrić Gelo (mbadric@mohr.hr), tel: 3784-243; fax: 3784-322**Tisk:** Znanje d.o.o., Mandićeva 2, Zagreb // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: [hvojnik@mohr.hr](mailto:hvojnik@mohr.hr)

## ZA REGIONALNU SIGURNOST I STABILNOST

U područje operacije KFOR u Republiku Kosovo upućuje se Motorizirana satnja iz sastava Hrvatske kopnene vojske, tim besposadnih sustava iz sastava Obavještajne pukovnije te logističko osoblje iz sastava Zapovjedništva za potporu, a 99 pripadnika 35. HRVCON-a djelovat će u sastavu Multinacionalne bojne

[STR. 46]



NASLOVNICU SNIMIO MLADEN ČOBANOVIĆ

# SADRŽAJ

- 4 OBLJETNICA**  
30 godina ponosne, pobjedničke i pouzdane Hrvatske vojske
- 12 RAZGOVOR**  
ministar obrane RH, Mario BANOŽIĆ
- 20 RAZGOVOR**  
admiral Robert HRANJ,  
načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga
- 28 VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"**  
Immediate Response 21 - prikaz združenih sposobnosti
- 32 30. OBLJETNICA ZSS-Α**  
Najelitniji dio Hrvatske vojske
- 34 MEĐUNARODNA VJEŽBA  
VOJNOOBAVJEŠTAJNIH SNAGA**  
Laufer 21
- 38 ASTRAL KNIGHT 2021**  
Timska protuzračna obrana
- 44 VOJARNA "123. BRIGADE HV"**  
Gromoglasan "Prisežemi" jubilarnog naraštaja
- 48 HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA**  
Besposadna vozila budućnosti dolaze iz Hrvatske
- 56 PODLISTAK**  
Brodsko topništvo:  
Budućnost je u laserima
- 60 PREDAVANJE**  
Vojna policija u Domovinskom ratu
- 62 DOMOVINSKI RAT**  
Povijesni prelet Osvetnika Dubrovnika i Vukovara
- 66 RAZVOJ ODORA OSRH**  
Odlikovanja Republike Hrvatske za vojne i ratne zasluge (II. dio)
- 67 FILATELIJA**  
Marke – Sredozemno more



## OBLJETNICA

U tri desetljeća postojanja Hrvatska vojska bila je i ostala jedna od najomiljenijih institucija u hrvatskom narodu. Njezine su temelje udarili prvi redarstvenici, hrvatski dragovoljci i branitelji pa je i 30. rođendan snažno prožet sjećanjima na početke stvaranja, obrane i oslobođenje samostalne i suverene Republike Hrvatske. Nakon ratnih dana posvećena je jačanju svojih sposobnosti, aktivan je sudionik mirovnih operacija te snažan oslonac hrvatskom narodu kad je pomoć vojske nužna. Svaka od 30 godina postojanja, osobito u ratnim vremenima, obilježena je događajima koji su mijenjali ne samo lice Hrvatske vojske nego i povijest hrvatskog naroda i domovine. A najveći zasluznici stvaranja HV-a i Hrvatske ostaju poginuli, nestali i smrtno stradali hrvatski branitelji. Žrtvovali su život za svoj narod i tako ostali onaj dio legende koja živi u našim srcima, pričama, sjećanjima... Ostaju uzor, primjer, vodilja, snaga, vrelo, počelo... Zajedno s njima u postroju zasluznika jesu i invalidi, oboljeli te svi hrvatski branitelji koji su s ponosom darivali sebe za slobodu Hrvatske. Njima u čast sljedi podsjetnik na ona vremena koja su zajedno stvarali, gradili i podnijeli žrtvu. Podsjetnik je ovo i na vrijeme novih generacija koje su utkale sebe u stvaranje i razvoj današnjeg HV-a



**TEKST**  
Marinko Karačić  
**FOTO**  
arhiva HVGL-ja

**1991.**

### • Zbor narodne garde (ZNG)

ZNG se osniva 18. travnja kao prva profesionalna vojna formacija nakon čega se osnivaju prve profesionalne A brigade (br) ZNG-a: 1. br (početak djelovanja 5. studenog 1990. kao Jedinica za posebne zadatke Rakitje u Zagrebu), 4. br (28. travnja u Splitu), 3. br (29. travnja u Vinkovcima). 2. br (15. svibnja u vojarni "Trstenik" kod Dugog Sela).

### • Prvo postrojavanje

Prvo postrojavanje postrojbi Ministarstva unutarnjih poslova (MUP) i ZNG-a održano 28. svibnja na stadionu Nogometnog kluba Zagreb bio je početak stvaranja HV-a.

### • Pričuvne brigade

Ubrzo se ustrojavaju i pričuvne postrojbe te samostalni bataljoni. Iz tih prvih ratnih dana nedostataka naoružanja i opreme pamtimi i prve slike hrvatskih branitelja koje su najčešće bile kombinacija traperica i pokojeg dijela vojne odore.

### • Operativne zone

Najviše vojno tijelo bilo je Zapovjedništvo ZNG-a sa sjedištem u Zagrebu, a postupno su uspostavljena podređena zapovjedništva kroz ustroj operativnih zona Osijek, Bjelovar, Zagreb, Karlovac, Rijeka i Split.

### • Blokada vojarni

12. rujna počela je blokada vojarni vojske JNA kao agresorskih uporišta, koja će nakon oslobođenja postati izvor prvog značajnijeg naoružavanja HV-a.

### • Sedam bojišta

Obrana Hrvatske odvijala se na Istočno-slavonskom, Zapadno-slavonskom, Banovinsko-pokupskom, Karlovačko-kordunskom, Ličkom, Sjeverno-dalmatinskom i Južno-dalmatinskom bojištu.

**1992.**

### • Prve napadne akcije u Dalmaciji

Nos Kalik, oslobođenje naselja Nos Kalik kod Skradina (2. ožujka)

Jaguar, oslobođenje brda Križ kod Zadra (18. svibnja)

Miljevci, oslobođenje sedam sela na području Miljevačkog platoa (21. lipnja)

Neretva, Čagalj, Tigar, Oslobođena ze-

mlja, Konavle, Vlaštica, oslobođenje juga Hrvatske i deblokada Dubrovnika (travanj-listopad). U ovim akcijama ukupno je oslobođeno 8 % okupirane Hrvatske, a Dubrovnik je debllokiran.

### • Hrvatsko more slobodno

Nakon što su snage neprijateljske mornarice vojske JNA 4. siječnja napustile Ratnu luku Lora u svibnju su to učinile i s Visa i Lastova.

# Od traperica do Panzerhaubitz



100 događaja koji su obilježili tri desetljeća HV-a



VELEBIT 18

# PONOSNE, POBJEDNIČKE I POUZDANE HRVATSKE VOJSKE

## • Glavni stožer HV-a

Zapovjedništvo ZNG-a preimenovano je u Glavni stožer HV-a.

## • Žrtve i stradanja hrvatskog naroda

U memoriji hrvatskog naroda posebno ostaju rane i žrtve Vukovara, Škabrnje, Nadine i drugih mjeseta stradanja hrvatskog naroda te razaranje i ubijanje stanovnika Dubrovnika, Zadra, Šibenika i ostalih hrvatskih gradova. Krajem 1991. okupirano je 26 % hrvatskog teritorija, a ukupna dužina bojišnice bila je oko 1200 km.

## • Vukovar je branio Hrvatsku

Hrvatske su snage uz iznimne napore i žrtvu, unatoč nadmoći neprijatelja, Vukovar branile puna tri mjeseca, od čega 50 dana u potpunom okruženju.

## • Prelet Rudolfa Perešina

Rudolf Perešin prvi je hrvatski pilot koji je avionom MiG-21 preletio iz vojske JNA i sletio u Klagenfurt u Austriju u vrijeme najžeće agresije na RH. Taj događaj dodatno je ulio snagu, vjeru i ponos hrvatskom narodu u borbi za slobodu, a istina o stradanju hrvatskog naroda brzinom zvuka proširila se i izvan granica RH.

## • Domobranske pukovnije

Uz profesionalne gardijske te pričuvne brigade rađaju se i prve domobranske pukovnije.

## • Udarna snaga HV-a

U listopadu se ukida naziv ZNG, a djelatne A brigade preimenuju u gardijske brigade (gbr) HV-a. Ukupno je HV krajem 1992. imao sedam gbr i 8. lakojurišnu brigadu Vojne policije Orlovi. Uz prve četiri gbr dodatno su ute-mljene još: 5. gbr Sokolovi (25. listopada u Vinkovcima), 6. (poslije 9.) gbr Vukovi (1. studenog u Gospiću) i 7. gbr Pume (23. prosinca u Varaždinu).

## • Prve napadne akcije u Slavoniji

Prve napadne oslobođajuće akcije u Domovinskom ratu provedene su od listopada do prosinca na području zapadne Slavonije: Orkan 91 - oslobođeno 16 naselja u trokutu općina Novska, Nova Gradiška i Pakrac. Otkos 10 - oslobođena općina Grubišno Polje i dio općine Daruvar. Papuk 91 - oslobođene u cijelosti općine Daruvar, Virovitica, Podravska Slatina, Orahovica i Požega te dio općine Pakrac.

## • Prve pobjede Hrvatske ratne mornarice (HRM)

Prvi uspjesi hrvatskih snaga na moru zabilježeni su u studenom u Splitskom i Korčulanskom kanalu u kojima je HRM prisilio neprijateljske mornaričke snage na povlačenje ratne tehnike prema Visu i Lastovu.

## • Prvi broj Hrvatskog vojnika

U studenom je izšao prvi broj časopisa Hrvatski vojnik koji od tada redovito prati događanja u HV-u te publicira stručne vojne teme. Posebno se pamti njegova uloga u ratnim danima kad je donosio priče i svjedočenja hrvatskih branitelja s prvih crta obrane Hrvatske.

## • Novi preleti hrvatskih pilota

Još su trojica hrvatskih pilota preletjeli avionima MiG-21 na hrvatsku stranu. Tako je Danijel Borović sletio u Pulu, Ivan Selak na Pleso dok je Ivica Ivandić sletio u Split.

## • Prvi hrvatski novaci

Provedeno je prvo novačenje budućih vojnika koji su na obuku upućivani u nastavna središta.

**1993.****1994.****1995.****1996.****1998.****2000.****2002.**

## OBLJETNICA

### • **Maslenicom povezana Hrvatska**

Vojno-redarstvena operacija (VRO) Maslenica omogućila je ponovno kopneno povezivanje juga i sjevera Hrvatske izgradnjom pontonskog mosta u Novskom ždrilu. Maslenica se odvijala na prostoru Velebita te u zaleđu Zadra, a oslobođeno je 13 mjeseta te Zrakoplovna baza i aerodrom Zadar u Zemuniku.

### • **Akcija Peruča**

Oslobađanje Hidroelektrane Peruča 28. siječnja akcija je hrvatskih snaga kojom su željeli zaustaviti neprijateljske snage u namjeri miniranja ovog objekta što bi ugrozilo žitelje i imovinu u donjem toku rijeke Cetine.

### • **Jačanje gardijskih postrojbi**

Osnovano je pet samostalnih gardijskih bojni te 1. hrvatski gardijski zdrug.

### • **Bojne pripreme**

Intenzivirano se provode obuke i vježbe za veće združene napadne operacije svih sastavnica HV-a. U Šepurinama kod Zadra ustrojeno je i Središte gardijsko za specijalističku obuku dočasnika "Damir Tomljanović Gavran".



### • **Prvi mimohod**

Prvi vojni mimohod održan je povodom Dana državnosti 30. svibnja na zagrebačkom Jarunu.

### • **Pobjednički niz hrvatskih snaga**

Skok 1 (7. travnja) napadna je operacija na Dinari u kojoj su hrvatske snage napredovale u dubini pet i širini 15 kilometara.

### • **VRO Bljesak** (1. - 5. svibnja)

združena je operacija hrvatske vojske i policije u kojoj su oslobođene okupirano područje zapadne Slavonije.

• **Skok 2** (4. - 11. lipnja) nastavak je dinarskih bojava u kojem su hrvatske snage izveli novi skok na Dinari čime su sve više otvarani vidici prema Kninu, a Livanjsko polje u cijelosti je oslobođeno.

### • **Mirnodopsko razdoblje**

Nastavljen je proces prilagodbe i preustroja sastavnica HV-a u mirnodopskom razdoblju.

### • **Prvi Canadair CL-415**

Hrvatska je kupila prvi Canadair CL-415, a do tada je koristila dva rabljena aviona Canadair CL-215 kupljena u Italiji 1995.

### • **Pobjednički bedem**

Drugi po redu mimohod zvao se Pobjednički bedem, a uz Zagreb dio programa odvijao se u Jadranu (brodovi HRM-a) te vojnom poligonu u Slunju (topnička gađanja).

### • **Vlak mira**

Simboličan dolazak Vlaka mira u Vukovar na čelu s Franjom Tuđmanom označio je i skorji puni povratak



### • **Ratna škola**

Ustrojena je Ratna škola "Ban Josip Jelačić" kao najviša vojna škola.

### • **Nabava radarskih sustava**

S američkom tvrtkom Metric System Corporation ugovorena je nabava radarskih sustava za civilno-vojne namjene Enhanced Peregrine.



### • **Bojna za specijalna djelovanja**

Ustrojena Bojna za specijalna djelovanja nastala je spajanjem pripadnika Središta za posebne borbene vještine iz Šepurina i pripadnika 1. hrvatskog gardijskog zdrugova.

### • **Počasno-zaštitna bojna**

Za potrebe protokolarnih zadataća kao i osiguranja vrhovnog zapovjednika HV-a ustrojena je Počasno-zaštitna bojna.

### • **HKoV postaje grana HV-a**

U cilju stvaranja lakopretljivih, višefunkcionalnih i fleksibilnih postrojbi HV-a ukinuta su zborna područja te je HKoV dobio status grane. Osnovano je i Zapovjedništvo za potporu.

### • **Kročenje zmaja - Dalmacija 2002**

RH je kao aktivna članica Partnerstva za mir bila domaćin civilno-vojne vježbe Kročenje zmaja - Dalmacija 2002. Bila je to najveća vježba zaštite i spašavanja ikad održana u Europi.

### • Medački džep

Nakon Zadra i Gospić je u novoj napadnoj akciji hrvatskih snaga postao sigurniji grad za život. Napadni dio operacije proveden je 9. rujna dok se u iduća tri dana aktivno branila novodostignuta crta obrane.



• **Ljeto 95** (25. - 30. srpnja) nova je zajednička operacija HV-a i HVO-a u kojoj su oslobođeni gradovi Glamoč i Bosansko Grahovo. Nakon ove operacije hrvatske su snage bile udaljene svega 10 km od Knina.

• **VRO Oluja 95** (4. - 9. kolovoza) najveća je operacija hrvatskih snaga u Domovinskom ratu, a hrvatski je branitelji doživljavaju i kao majku svih bitaka i krunu pobjedničkog Domovinskog rata. Odvijala se na bojišnici dugoj 600 km od Jasenovca do Dinare. Olujom je oslobođeno 18 % okupiranog teritorija Hrvatske među kojima i 15 većih gradova.

hrvatskog Podunavlja u krilo domovine.

### • Prvi naraštaj hrvatskih pilota

Završeno je školovanje 1. naraštaja hrvatskih vojnih pilota, a pilotska krila primila su 34 pilota.

### • Nabava 30 aviona i helikoptera

HRZ i PZO opremljeno je s ukupno 20 aviona Pilatus PC-9 te deset novih školskih helikoptera

### • Početak operacija na Dinari

Zima 94 zajednička je napadna operacija snaga HV-a i Hrvatskog vijeća obrane (HVO) koja je izvedena na Dinari i Livanjskom polju od 29. studenog do 24. prosinca u kojoj su ovladani povoljniji položaji na Dinari i Livanjskom polju.

### • Početak prilagodbe NATO-u

Prvi korak prilagodbi NATO-ovim standardima HV-a bio je početak rada stručnjaka iz MPRI-ja (Military Professional Resources Inc.) koji su obučavali HV za tranzicijsko razdoblje.

### • Partnerstvo za mir

Ulaskom Hrvatske u program Pratnerstva za mir započela je nova faza u razvoju HV-a, a daljnji je preustroj podređen težnji za ulaskom u NATO.

### • Novi radari

U novoj nabavi radara HV je opremljen s pet radara FPS-117(E)1T američke tvrtke Lockheed Martin.

### • Opremanje tenkovima M84

Za potrebe HKoV-a od Tvornice Đuro Đaković naručeno je 20 tenkova M84A4.

Bell 206B JetRanger III.

### • Prvi do Knina, prvi do slobode

Prvo natjecanje za najspremnikoj hrvatskog vojnika održano je pod nazivom Prvi do Knina, prvi do slobode.

### • Vojni ordinarijat

Utemeljen je Vojni ordinarijat u RH koji se skrbi za pastoral pripadnika HV-a i policije.



# 1997.

### • Početak intenzivnije suradnje s američkim oružanim snagama

Na poligonu "Eugen Kvaternik" u Slunju održana je vježba američkih marinaca Slunj 2001, koja je u jednom dijelu imala i zajedničko uvježbavanje s hrvatskim snagama.



### • Opremanje HRM-a

U operativnu uporabu HRM-a ušao je novi brod, osmišljen i izgrađen u Hrvatskoj, raketna topovnjača "Kralj Dmitar Zvonimir".



### • Prva misija u Afganistanu

Hrvatski su vojnici prvi put upućeni u NATO-ovu operaciju ISAF u Afganistanu s težišnim djelovanjem zaštite snaga i obučno-mentorskim zadaćama.

### • Projekt Kadet

Započela je realizacija projekta civilno-vojnog školovanja Kadet koji je pokrenut u suradnji sa Sveučilištima u Zagrebu i Splitu.

# 1999.

# 2001.

# 2003.

**2004.****2006.****2008.****2009.****2011.****2013.**

## OBLJETNICA

### • Iskorak Središta za međunarodne vojne operacije

Središte za međunarodne vojne operacije obučilo je prve međunarodne časnike i dobilo službenu verifikaciju UN-a kao jedno od prvih triju takvih središta u svijetu.

### • MILES 2000

Na poligonu u Slunju održana je taktička vježba uz uporabu sustava MILES 2000 što je bila i prva vježba HV-a u kojoj je korišten taj sustav.



### • Prvi protuminski brod

U brodogradilištu u Veloj Luci porinut je prvi hrvatski protuminski brod LM-51 Korčula.



### • Obalna straža

U cilju zaštite interesa RH na moru ute-meljena je Obalna straža koja se nalazi u sastavu HRM-a.

### • Opremanje HRZ-a

U HRZ i PZO stigla su prva dva od ukupno deset helikoptera Mi-171Sh, a nabavljeno je i pet novih čeških aviona ZLIN-242L.



### • Dragovoljni ročnici

Obvezno služenje vojnog roka zamjenjeno je dragovoljnim.

### • Opremanje HRM-a

HRM je opremljen s dvama raketnim brodovima klase Helsinki, a dobili su imena "Vukovar" i "Dubrovnik".

### • Hrvatska jurišna puška

Predstavljena je nova hrvatska jurišna puška, višenamjenska hrvatska strojnica (VHS 5,56 mm) koju proizvodi tvrtka HS Produkt.



### • Hrvatska članica NATO-a

Hrvatska je 1. travnja postala članica NATO-a.

### • Prvi kontingent na Kosovu

U mirovnu operaciju NATO-a na Kosovu upućen je 1. hrvatski kontingent s dvama helikopterima Mi-171Sh.

### • Jackal Stone

U prvoj godini članstva u NATO-u Hrvatskoj je povjeren domaćinstvo vojne vježbe Jackal Stone. Bila je to najveća vježba specijalnih postrojbi u Europi.

### • Prvo gađanje iz Patrija

Na poligonu "Gašinci" održano je predstavljanje gađanja iz borbenog oklopног vozila AMV Patria 8 x 8.

### • Certificiranje voda BSD-a

Bojna za specijalna djelovanja u Delnicama je provela vježbu Sablja 11, u sklopu koje je prvi put provedena certifikacija voda deklariranog za NATO-ove Ciljeve snaga.

### • Obnovljeno natjecanje za najspremnjeg pripadnika HV-a

Obnovljeno je natjecanje Najspremniјi pripadnik OSRH - Prvi za Hrvatsku, a održano je na poligonu "Gašinci".



### • Hrvatska postala članica EU-a

Hrvatska je 1. srpnja 2013. postala punopravna članica Europske unije (EU).

### • Krila Oluje

Utemeljena je akrobatska grupa HRZ-a i PZO-a "Krila Oluje". Svoj prvi nastup pod tim imenom izvela je na svečanosti obilježavanja 10. obljetnice VRO Oluja u Kninu.



# 2005.

### • Nabava Patrija

S finskom tvrtkom Patria potpisana je ugovor o nabavi nova 84 borbenih oklopna vozila AMV PATRIA 8 x 8, a nositelj integriranja programa tvrtka je Đuro Đaković.

### • Preustroj HKoV-a

Dotadašnje gardijske brigade postaju gardijske bojne dviju novoosnovanih brigada: Gardijske motorizirane brigade (GMTBR) i Gardijske oklopno-mehanizirane brigade (GOMBR). U sastav GMTBR-a ušle su 1. i 2. gardijska brigada (postavši mehanizirane bojne), dok su 9. i 4. gardijska brigada postale motorizirane bojne. U sastav GOMBR-a ušle su dotadašnje 3. i 5. gardijska brigada (koje su se još 2003. godine spojile u 3. gardijsku oklopno-mehaniziranu brigadu) te 7. gardijska brigada.

### • Dodatna nabava Patrija

Nakon prošlogodišnjeg ugovora o nabavi nova 84 borbenih oklopna vozila AMV PATRIA 8 x 8 potpisana je i dodatak za nabavu dodatne 42 Patrije što sveukupno čini 126 novih Patrija, od kojih su prve dvije stigle u Hrvatsku.



### • Predvodnici u misijama

Broj UN-ovih misija u kojima su sudjelovali pripadnici HV-a povećavao se iz godine u godinu, a u 2008. od 119 zemalja davateljica mirovnog osoblja Hrvatska je bila na prvom mjestu sudjelujući u dvadeset misija i operacija.

# 2007.



### • Pomoć HV-a u snježnim nepogodama

HV je aktivno sudjelovao u akcijama otklanjanja posljedica snježnog nevremena u Dalmaciji, a dodatno su još letačke posade HRZ-a s helikopterom Mi-8 MTV1 pružale humanitarnu pomoć stanovništvu Crne Gore, koje je također bilo izloženo zimskim nepogodama.

### • Nastavak opremanja Patrija

Projekt opremanja borbenim oklopnim vozilima AMV PATRIA 8 x 8 nastavljen je potpisivanjem novog Ugovora o opremanju baznih vozila sustavima oružja i opreme norveške tvrtke Kongsberg s kojom je ugovor potpisao Đuro Đaković.



# 2010.

### • HV prvi put na mimo-hodu u Francuskoj

Na vojnom mimohodu povodom francuskog Dana državnosti održanom u Parizu prvi je put sudjelovao i postroj HV-a.

### • HV proveo 12 velikih vojnih vježbi

Među 12 velikih vojnih vježbi koje su provodile sve saveznice HV-a izdvajamo vježbu Sava Star 2013 na poligonu "Eugen Kvaternik" što je bila prva vježba u kojoj su na teritoriju RH sudjelovale postrojbe Ujedinjenog Kraljevstva te međunarodnu vježbu Dolphin 2013, u kojoj su ronioci ratnih mornarica Hrvatske, SAD-a, Slovenije i Crne Gore sudjelovali u čišćenju akvatorija Dubrovnika od mina uz pomoć specijalno obučenih dupina.



# 2012.

**2014.**

## OBLJETNICA

### • Nova struktura HV-a

Nova struktura HV-a obuhvaća Glavni stožer, Vojnostegovni sud, vojna predstavnštva, pristožerne postrojbe, tri grane: HKoV, HRM, HRZ i PZO te Hrvatsko vojno učilište "Dr. Franjo Tuđman", Zapovjedništvo za potporu i Zapovjedništvo specijalnih snaga.

### • Remont Mi-8MTV1

Prva dva remontirana helikoptera Mi-8 MTV1 predana su na operativnu uporabu HRZ-u.

### • Remont topovnjaka "Kralj Petar Krešimir IV."

Raketna topovnjaka HRM-a "Kralj Petar Krešimir IV." nakon provedenog remonta ponovno je zaplovila Jadranom.



**2015.**



### • Najveći broj vježbi

Hrvatska je vojska provela najviše vojnih vježbi od svojeg postojanja na kojima je pokazana sposobnost integriranog djelovanja i na združenoj i na međunarodnoj razini.

**2016.**

### • Dolazak Kiowa

HRZ opremljen sa 16 helikoptera OH-58D Kiowa Warrior iz projekta opremanja HV-a izvidničko-borbennim helikopterima kroz potporu Vlade i oružanih snaga SAD-a.



### • Predstavljene haubice PzH2000

Hrvatska vojska predstavila je prve dvije samohodne haubice PzH 2000 kalibra 155 mm od ukupno 16 koje su nabavljene u Njemačkoj.

### • Vježba obrane od kibernetičkih napada

Održana je prva nacionalna vježba Paukova mreža 2017 kojom se povećava operativna sposobnost sigurnosti informacijskih sustava i obrana od kibernetičkih napada.

**2017.**



### • Velebit 18 – Združena snaga

Združena intergranska vježba svih sastavnica HV-a Velebit 18 - Združena snaga bila je najsloženija dosad provedena hrvatska vojna vježba.

**2018.**

### • Ponovni postupak nabave borbenih aviona

Međuresorno povjerenstvo za višenamjenski borbeni avion provelo je evaluaciju ponuda te izradilo Studiju izvedivosti.

### • Potpora HV-a u vrijeme pandemije, potresa i poplava

HV je svoje kapacitete u vrijeme izbijanja pandemije koronavirusa stavio na raspolaganje.

**2020.**

### • Angažman HV-a u saniranju potresa na području Banovine

Hrvatski vojnici pomagali su u uklanjanju ruševina, čišćenju objekata, prometnica i javnih površina, prijevozu pacijenata, prijevozu, istovaru i postavljanju kontejnera, podjeli hrane, humanitarne pomoći, a u petrinjskoj vojarni pružen je i smještaj stanovništvu koje je ostalo bez svojih domova.



**2021.**

## • Nabava haubica PzH 2000 i ophodnih brodova

Potpisanim sporazumom nacionalnih ministarstava RH i SR Njemačke osigurava se nabava 12 njemačkih haubica PzH 2000 (Panzerhaubitze 2000). Također, potpisani je i ugovor s Brodosplitom o gradnji pet obalnih ophodnih brodova za potrebe Obalne straže HRM-a.

## • Povratak pričuve

U Osijeku i Dubrovniku održana su prva postrojavanja pričuvnog sastava HV-a nakon Domovinskog rata.

## • Remont MiG-ova

Nakon što su na 12 aviona MiG-21 završeni remont i nadogradnja te produženje životnog vijeka predani su na operativnu uporabu HRZ-u.



## • Pomoć HV-a u obrani od poplava u Hrvatskoj i BiH

Hrvatska vojska uključena je u pomaganju stanovništvu od poplava u trima najugroženijim županijama, a letačke posade HRZ-a s dvama helikopterima Mi-8 MTV1 pružale su pomoći i ugroženim područjima u BiH.

## • 3. mimohod

U Zagrebu je održan svečani mimohod povodom obilježavanja 20. obljetnice VRO Oluja, Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja. Istodobno je u Bračkom kanalu organiziran plovni postroj HRM-a.



## • Uspjeh "Krila Oluje"

"Krila Oluje" nagrađena su za najbolji nastup na najvećem svjetskom vojnom aeromitingu Royal International Air Tattoo u Ujedinjenom Kraljevstvu.

## • Zahvala Države Izraela

Posade Protupožarne eskadrile 93. zrakoplovne baze sudjelovale su s dvama avionima Canadair CL-415 u gašenju požara u Državi Izrael, a zbog iznimnog doprinosa stekli su simpatije i zahvalnost vlasti i izraelskog naroda.

## • Zapovjedništvo specijalnih snaga

Nekadašnja Bojna za specijalna djelovanja pre-ustrojena je u Zapovjedništvo specijalnih snaga.



## • Hrvatska vojska u gašenju požara u Dalmaciji

Zračne protupožarne i kopnene snage HV-a dale su iznimno doprinos u gašenju velikih požara u Dalmaciji u ljetnim mjesecima, a ova je godina bila ujedno i godina najintenzivnijih požara u RH.



## • Štit 17

Na poligonu "Rt Kamenjak" održana 30. jubilarna međunarodna vojna vježba Protuzračne obrane Štit 17

## • Prvi hrvatski kontingenti u Litvi i Poljskoj

Prvi hrvatski kontingenti ojačane prednje prisutnosti NATO-a upućeni su u Litvu i Poljsku.



## • Međunarodno središte za obuku specijalnih zračnih snaga

U Zemuniku je otvoreno Međunarodno središte za obuku specijalnih zračnih snaga.

## • Hrvatski kanaderi u europskom mehanizmu zaštite od požara

Republika Hrvatska deklarirala je spremnost sudjelovanja dvaju protupožarnih aviona Canadair CL-415 u Europskom mehanizmu civilne zaštite (rescEU).

ganje civilnim institucijama, a angažirao se i nakon potresa u Zagrebu i na Banovini. Pomagao je i u otklanjanju posljedica u popavljenim područjima vrgoračke općine.

## • Vježba Hrvatski bedem 1991 - 2021

Uz pet nacionalnih vježbi, provedene su i četiri međunarodne vojne vježbe kojima su pripadnici Hrvatske vojske zajedno sa saveznicima i partnerima obilježili svoju 30. obljetnicu.



**2019.**

**RAZGOVOR**

MINISTAR OBRANE RH

**MARIO  
BANOŽIĆ**

**RAZGOVARAO**  
Željko Stipanović

**FOTO**  
arhiva HVGL-ja

# HVALA VAM

NA VJERNOJ SLUŽBI,  
PROFESSIONALNOSTI  
I POŽRTVOVNOSTI

U ljudskoj je prirodi imati povjerenja u onog tko je spremam sve poduzeti da te zaštititi, pa mankar morao žrtvovati i vlastiti život. Nema ništa plemenitije od činjenice da je netko spremam žrtvovati vlastiti život za osobu koju uopće ne poznaje. Upravo su takvi bili hrvatski branitelji. Mnogi hrvatski vojnici žrtvovali su svoje živote u Domovinskom ratu za slobodu i opće dobro cijelog naroda. Današnje hrvatske vojnike odgajamo na temeljima i vrijednostima Domovinskog rata što se najbolje očitovalo za vrijeme razornih potresa kad se moglo vidjeti s kolikom željom, motivacijom i energijom hrvatski vojnici pristupaju izvršavanju svojih zadaća





## RAZGOVOR // MINISTAR OBRANE MARIO BANOŽIĆ

U prigodi obilježavanja 30. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske, razgovarali smo s ministrom obrane RH Mariom Banožićem, koji je na poseban način istaknuo vrijednosti Domovinskog rata koji su u temeljima i moderne Hrvatske vojske. Kako ministar naglašava, pandemija koronavirusa i razorni potresi usporili su, ali nisu zastavili projekte modernizacije i opremanja koji će biti definirani Dugoročnim planom razvoja i kojim će se nastojati obuhvatiti sve ono što ranije nije učinjeno u pogledu opremanja i razvoja Hrvatske vojske.

### **PRIPADNICI HRVATSKE VOJSKE U TRIDESET GODINA SVOJEG POSTOJANJA PROŠLI SU TRNOVIT PUT OD VOJSKE KOJA JE TIJEKOM DOMOVINSKOG RATA IMALA ZADAĆU OBRANITI DOMOVINU, DO RESPEKTABILNE SILE KOJU DANAS UVLAŽAVAJU I CIJENE NJEZINI PARTNERI. ŠTO BISTE NA POSEBAN NAČIN IZDVJOJILI IZ SPOMENUTOG RAZDOBLJA?**

Domovinski rat obilježio je našu noviju povijest. Bez pobjede u Domovinskom ratu današnja Hrvatska, a ni život kakav danas poznajemo ne bi bio moguć. Pobjedu su nam omogućili hrvatski branitelji koji su se devedesetih godina slabo naoružani i slabo opremljeni suprotstavili nadmoćnjem neprijatelju. Danas je malo primjera u svijetu da se neka oružana sila može pohvaliti pobjedičkim ratnim iskustvom stečenim u oslobođilačkom i obrambenom ratu. To jako dobro znaju naši saveznici i partneri i zato nas posebno uvažavaju. Moram spomenuti da je prekretница u razvoju Hrvatske vojske bio ulazak Republike Hrvatske u NATO savez. Hrvatska vojska s oružanim snagama ostalih zemalja članica Saveza danas čini najmoćniji vojni savez u povijesti čovječanstva. To se golemo postignuće devedesetih godina, kad je cijela sudbina našeg naroda bila upitna, činilo gotovo nemogućim.

Treća stvar koju bih istaknuo jest uloga Hrvatske vojske tijekom elementarnih nepogoda i nedaća koje su u zadnje vrijeme zadesile našu domovinu. Hrvatska vojska pokazala je da se vrlo brzo i lako može prilagoditi novim situacijama te da će biti na raspolaganju hrvatskom narodu kad god je to potrebno.

### **SVIH OVIH TRIDESET GODINA PERCEPCIJA JAVNOSTI UVIJEK JE IŠLA U PRILOG ČINJENICI DA SE NAJVIŠE POVJERENJA IMA U VOJSKU. ŠTO MISLITE ZAŠTO JE TO TAKO?**

U ljudskoj je prirodi imati povjerenja u onoga tko je spremjan sve poduzeti da te zaštiti, pa makar morao žrtvovati i vlastiti život. Nema ništa plemenitije od činjenice da je netko spremjan žrtvovati vlastiti život za osobu koju uopće ne poznaje. Upravo su takvi bili hrvatski branitelji. Mnogi hrvatski vojnici žrtvovali su svoje živote u Domovinskom ratu za slobodu i opće dobro cijelog naroda. Današnje hrvatske vojnike odgajamo na temeljima i vrijednostima Domovinskog rata. Za vrijeme razornih potresa moglo se vidjeti s kolikom željom, motivacijom i energijom hrvatski vojnici pri-





Moram spomenuti da je prekretnica u razvoju Hrvatske vojske bio ulazak Republike Hrvatske u NATO savez. Hrvatska vojska s oružanim snagama ostalih zemalja članica Saveza danas čini najmoćniji vojni savez u povijesti čovječanstva. To se golemo postignuće devedesetih godina, kad je cijela sudbina našeg naroda bila upitna, činilo gotovo nemogućim

Kad je riječ o zadaćama pomoći civilnim institucijama, pokazali smo svoje sposobnosti i spremnost tijekom pandemije koronavirusa i razornih potresa. A spremnost za provedbu naše primarne zadaće – obrane Republike Hrvatske – demonstrirali smo na međunarodnoj vježbi Immediate Response

stupaju izvršavanju svojih zadaća. Hrvatski narod to vidi i cjeni, tako da je sasvim opravdano i očekivano povjerenje koje naš narod ima u Hrvatsku vojsku.

#### **KAKO U SITUACIJI BORBE S PANDEMIJOM KORONAVIRUSA I VELIKIH IZDATAKA KOJE DRŽAVA MORA ULOŽITI U OBNOVU POTRESOM OŠTEĆENOG ZAGREBAČKOG PODRUČJA I POTRESA NA BANOVINI, SAČUVATI PRORAČUN MORH-Α, ODNOŠNO OSTVARITI ZADANE CILJEVE?**

Hrvatska vojska bila je i uvijek će biti solidarna te će dijeliti sudbinu zajedno s hrvatskim narodom. Pandemija koronavirusa utjecala je na gospodarstvo i prihode ne samo kod nas, nego i kod ostalih zemalja diljem svijeta. U toj situaciji sasvim je očekivano smanjenje proračuna. S tim se nose i bogatije zemlje u NATO savezu. Ne zaboravimo i to da su zagrebačko i petrinjsko područje pogodili i jaki potresi. Ova Vlada ulaze velike napore i financijska sredstva u očuvanje radnih mesta i oporavak gospodarstva.



## RAZGOVOR // MINISTAR OBRANE MARIO BANOŽIĆ

Ponosimo se činjenicom da je hrvatski vojnik u potpunosti opremljen hrvatskom opremom i naoružanjem. To što se Hrvatska vojska koristi proizvodima domaće obrambene industrije mnogo znači našim tvrtkama koje se natječu na svjetskim tržištima. Ni jedna strana vojska ne bi kupila proizvode od naših tvrtki da se njima ne koristi Hrvatska vojska

Dolaskom cjepiva i masovnim cijepljenjem našeg stanovništva nazire se kraj pandemije. Predstoji nam vrlo izazovno razdoblje, posebno s ekonomskog strane, ali iskreno se nadam da će se gospodarstvo ubrzo vratiti na stope rasta otprije pandemije koronavirusa. Tad ćemo imati i više sredstava u obrambenom proračunu te ćemo moći realizirati projekte ključne za daljnji razvoj i jačanje Hrvatske vojske. Prvi je korak k tom cilju donošenje novog Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga kojim ćemo nastojati obuhvatiti sve ono što ranije nije učinjeno u pogledu opremanja i razvoja Hrvatske vojske.

### **JESU LI, PREMA VAŠEM MIŠLJENJU, UVJETI SMJEŠTAJA ZA ŽIVOT I RAD PRIPADNIKA HRVATSKE VOJSKE NA DOVOLJNOJ RAZINI? ŠTO SE PLANIRA DODATNO UČINITI KAKO BI SE ONI PODIGNULI NA JOŠ VIŠU RAZINU?**

Naravno da uvijek može bolje. U prethodnom razdoblju prioritet je bio obnova i izgradnja objekata u gradovima u koje se Hrvatska vojska vratila nakon dugo vremena. Znatna su finansijska sredstva uložena u vojarne u Sinju, Varaždinu, Pločama, Vukovaru, Puli i Zagrebu. Baš sam nedavno obišao objekte u završnoj fazi izgradnje u vojarni "204. brigade HV" u Vukovaru. Premještanjem Inženjerijske bojne u Vukovar, završit će se projekt započet 2016. godine. Očekujem da bi radovi u vojarni u Vukovaru trebali biti gotovi do 15. lipnja što je u skladu i s potpisanim aneksom ugovora. U vojarni se očekuje smještaj 250 hrvatskih vojnika. Osim što se povratkom vojske pridonosi ekonomskom razvoju gradova, povratak u gradove dio je koncepta novog operativnog razmještaja postrojbi Hrvatske vojske s namjerom povećanja sigurnosti svih područja Republike Hrvatske, poboljšanja standarda života, rada i obuke pripadnika Hrvatske vojske te promicanja vojnog poziva i očuvanja vrijednosti Domovinskog rata.

### **JESTE LI KAO MINISTAR OBRANE ZADOVOLJNI PROCESIMA OPREMANJA I MODERNIZACIJE HRVATSKE VOJSKE. JE LI SE UČINIO SVE ŠTO SE MOGLO ILI SE NEŠTO MOGLO UČINITI BRŽE I KVALITETNIJE?**

Naravno da bih htio da se neke stvari rješavaju brže te da imamo više finansijskih sredstava, ali u ovom trenutku to nije realno. Unatoč situaciji i ograničenjima koja imamo, napravili smo značajne iskorake kad je riječ o modernizaciji i opremanju. Tako su nastavljeni projekti izgradnje četiriju obalnih ophodnih brodova, pripremamo infrastrukturu, pilote i tehničare za dolazak novih helikoptera Black Hawk, a nastavili smo i s projektom borbeno-oklopnih vozila Patria. Tu je svakako i projekt nabave višenamjenskih borbenih aviona koji su nam nužni za cijelovitost Hrvatske vojske i sigurnost hrvatskih građana. Nabava aviona bit će na ponos Hrvatskoj vojsci i svim njezinim građanima. Moram istaknuti kako su nam prioritet i ljudi. Ključno je zadržati dostignuta materijalna prava vojnika te im osigurati pristojne uvjete za rad i mogućnost da se usavršavaju i nadograđuju vlastita znanja. Tehniku je uvijek lakše nadoknaditi i kupiti nego stvoriti kvalitetne, obrazovane i motivirane ljudе.



**HRVATSKA VOJSKA OPREMLJENA JE BROJNIM PROIZVODIMA HRVATSKE PROIZVOĐAČA. ŠTO TAKVA SURADNJA ZNAČI PROIZVOĐAČIMA VOJNE OPREME S JEDNE STRANE, A ŠTO MORH-U S DRUGE STRANE?**

Ministarstvo obrane i Hrvatska vojska imaju izvrsnu suradnju s tvrtkama specijaliziranim za proizvodnju opreme i naoružanja. Ta je suradnja započela u vrijeme Domovinskog rata i jednako kao što je bila važna tad za opremanje i jačanje Hrvatske vojske, važna je i danas. Bez suradnje nema ni jake Hrvatske vojske, a ni jake obrambene industrije. Ponosimo se činjenicom da je hrvatski vojnik u potpunosti opremljen hrvatskom opremom i naoružanjem. To što se Hrvatska vojska koristi proizvodima domaće obrambene industrije mnogo znači našim tvrtkama koje se natječu na svjetskim tržištima. Ni jedna strana vojska ne bi kupila proizvode od naših tvrtki da se njima ne koristi Hrvatska vojska. Ove godine zaživjet će



Europski obrambeni fond u kojem će do 2027. godine biti dostupno oko 7,9 milijardi eura. Jedan od uvjeta da bi uopće konkurirala za navedena sredstva jest da je podupire ministarstvo obrane zemlje iz koje tvrtka dolazi. Mi smo spremni maksimalno poduprijeti hrvatske tvrtke kako bismo povukli određena finansijska sredstva za istraživanje i razvoj te proizvodnju novih i unapređenje postojećih oružanih sustava koji će, jednom kad prođu sve faze testiranja i certificiranja unaprijediti sposobnosti Hrvatske vojske, ali i osigurati dodanu vrijednost za naše gospodarstvo.

#### **HRVATSKA RATNA MORNARICA TREBALA BI DOBITI ČETIRI NOVA OBALNA OPHODNA BRODA ZA POTREBE OBALNE STRAŽE ŠTO ĆE UVELIKE POMOĆI DA SE OSNAŽI SPOSOBNOST HRM-A. JE LI OSIM SPOMENUTIH BRODOVA ZA POTREBE HRM-a PLANIRANA NABAVA I DRUGE OPREME ILI DODATNA MODERNIZACIJA?**

Da bismo provodili zadaće definirane Zakonom o Obalnoj straži Republike Hrvatske, potrebni su nam novi brodovi sa suvremenim sustavima i tehnologijom. Izgradnjom i uvođenjem prototipa u operativnu uporabu, Obalna

Svim pripadnicama i pripadnicima Hrvatske vojske čestitam tridesetu obljetnicu Hrvatske vojske i Dan Hrvatske vojske.

Budite ponosni što ste pripadnici Hrvatske vojske i što ste nasljednici hrabrih hrvatskih branitelja. Tijekom vašeg životnog puta nikad nemojte zaboraviti naše temelje, Domovinski rat i žrtvu hrvatskih branitelja. Čuvajte i njegujte sve one vrijednosti i kvalitete koje su ugrađene u trideset godina stvaranja i razvoja Hrvatske vojske

straža dobila je jedno takvo moderno sredstvo koje joj uvelike olakšava provedbu zadaća, a u nadolazećem razdoblju izgradit će se još četiri takva broda. U Ministarstvu obrane i Hrvatskoj vojski trenutačno radimo na izradi Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga koji će sadržavati konkretnе projekte s točno definiranim rokovima realizacije, nositeljima i određenim izvorima financiranja. Od kapitalnih projekata modernizacije, koji se odnose na Hrvatsku ratnu mornaricu, a koji će biti sadržani u novom Dugoročnom planu razvoja, istaknuo bih nabavu minolovca te višenamjenskog izvanobalnog ophodnog broda čime bi Hrvatska ratna mornarica dobila nove sposobnosti i mogućnost još snažnijeg angažmana u međunarodnim operacijama i misijama.

#### **KAKVO JE VAŠE MIŠLJENJE O RAZINI OBUČENOSTI HRVATSKOG VOJNIKA? JE LI I KOLIKO PANDEMIIA KORONAVIRUSA, ZBOG NEMOGUĆNOSTI ODRŽAVANJA SVIH PLANIRANIH VJEŽBOVNIH AKTIVNOSTI, UTJECAJ NA BOJNU SPREMNOST HRVATSKE VOJSKE?**

Pandemija koronavirusa odgodila je brojne vježbovne aktivnosti, u Hrvatskoj i u inozemstvu, no nije utjecala na spremnost Hrvatske vojske. Hrvatski vojnici u potpunosti su spremni za provedbu svih Ustavom definiranih zadaća. Pridonosimo izgradnji i očuvanju mira i sigurnosti diljem svijeta. Upravo prije nekoliko dana povećali smo našu prisutnost u misiji KFOR na Kosovu. Kad je riječ o zadaćama pomoći civilnim institucijama, pokazali smo svoje sposobnosti i spremnost tijekom pandemije koronavirusa i razornih potresa. A spremnost za provedbu naše primarne zadaće – obrane Republike Hrvatske – demonstrirali smo na međunarodnoj vježbi Immediate Response.

## RAZGOVOR // MINISTAR OBRANE MARIO BANOŽIĆ



*Poštovane pripadnice i pripadnici  
Oružanih snaga Republike Hrvatske,  
poštovane djelatnice i djelatnici Ministarstva obrane,  
poštovani hrvatski branitelji,  
s osobitim ponosom čestitam vam  
30. obljetnicu utemeljenja Hrvatske vojske.*

Prije puna tri desetljeća održano je povijesno postrojavanje Zbora narodne garde pred prvim hrvatskim predsjednikom i vrhovnim zapovjednikom dr. Franjom Tuđmanom.

Odlučna i hrabra hrvatska mladost, u nametnutom ratu, u borbi za slobodu i neovisnost, u kratkom je vremenu izrasla u respektabilnu vojnu silu sposobnu braniti i oslobođiti sve okupirane dijelove Lijepe Naše.

S ponosom se prisjećamo slavnih završnih operacija Domovinskog rata, posebice Bljeska i Oluje, kad je Hrvatska vojska donijela pobjedu i osigurala mir i slobodu hrvatskom narodu.

Nastala na temeljima najuzvišenijih idea i vrijednosti, Hrvatska vojska nastavila je svoj razvoj prateći suvremene sigurnosne trendove s ciljem zaštite suvereniteta Republike Hrvatske i pomoći hrvatskom narodu.

Uspješno integrirana u Sjevernoatlantski savez aktivno pridonosi osiguranju mira širom svijeta, a naši pripadnici ostvaruju izvrsne rezultate u provedbi zadaća.

Iznimno ponosan na postignuća koja naši vojnici, dočasnici i časnici ostvaruju u domaćim i međunarodnim okvirima, zahvaljujem svakoj pripadnici i pripadniku Hrvatske vojske na časnoj i profesionalnoj službi. Ovo je također prilika kad se s posebnim plijetetom i zahvalnošću u svojim molitvama prisjećamo svih naših branitelja koji su položili živote za slobodu naše domovine.

Neka im je vječna hvala i slava!

Vojnici, dočasnici i časnici Hrvatske vojske, nastavimo zajedno čuvati nasljeđe koje su nam oni ostavili.

Budite ponosni što ste pripadnici Hrvatske vojske i što ste nasljednici hrabrih hrvatskih branitelja.

Čuvajte i njegujte sve one vrijednosti i kvalitete koje su ugrađene u 30 godina stvaranja i razvoja Hrvatske vojske.

Kao i dosad, budite i dalje čuvari opstojnosti i sigurnosti naše države i hrvatskog naroda.

Hvala vam na vjernoj službi, profesionalnosti i požrtvovnosti.

Nikad nemojmo zaboraviti svoje temelje. Budimo ponosni na svoju povijest, na Domovinski rat i usmjereni na budućnost, na dobro hrvatskog naroda i domovine.

*Sretan vam 30. rođendan!*



**DO SADA SMO SE NAVIKNULI DA SE OBLJETNICE, POGOTOVNO OVAKVE JUBILARNE, ODRŽAVAJU U SINERGIJI S HRVATSKIM NARODOM KOJI BI SE MOGAO I OSOBNO UVJERITI U RAZINU OBUCENOSTI, OSPOSOBLJENOSTI I OPREMLJENOSTI HRVATSKE VOJSKE. NA KOJI ĆE SE NAČIN OVE GODINE, S OBZIROM NA TRENUĆNU EPIDEMIOLOŠKU SITUACIJU, OBILJEŽITI OVA VRIJEDNA OBLJETNICA?**

Ove godine obilježavamo mnoge tridesete obljetnice vezane uz našu domovinu i Hrvatsku vojsku, a 28. svibnja obilježit ćemo tridesetu obljetnicu ustrojavanje Zbora narodne garde iz kojeg se poslije razvila Hrvat-



ska vojska. Unatoč situaciji, smatram kako ćemo Dan Hrvatske vojske i Dan Hrvatske kopnene vojske obilježiti na svečan i dostojanstven način. Istaknuo bih dva događaja, prvi je međunarodna vojna vježba Immediate Response 21 gdje smo s našim saveznicima prikazali sposobnosti Hrvatske vojske. Središnja svečanost obilježavanja održat će se na stadionu u Kranjčevićevu gdje je sve i započelo prije trideset godina kad su prve postrojbe prisegnule i kad je prvi predsjednik dr. Franjo Tuđman uručio zastave postrojbi. Kako zbog poštivanja epidemioloških mjera ne bismo uskratili našim građanima prisjećanje na slavne i ponosne dana iz Domovinskog rata, imat ćemo sadržajan program s prigodnim emisijama, dokumentarnim filmovima te gostovanjima bivših i sadašnjih pripadnika Hrvatske vojske.

### ŠTO BISTE PORUČILI PRIPADNICIMA HRVATSKE VOJSKE U PRIGODI OBLJEŽAVANJA TRIDESETE OBLJETNICE NJIHOVA OSNUTKA?

Svim pripadnicama i pripadnicima Hrvatske vojske čestitam tridesetu obljetnicu Hrvatske vojske i Dan Hrvatske vojske. Budite ponosni što ste pripadnici Hrvatske vojske i što ste nasljednici hrabrih hrvatskih branitelja. Tijekom vašeg životnog puta nikad nemojte zaboraviti naše temelje, Domovinski rat i žrtvu hrvatskih branitelja. Čuvajte i njegujte sve one vrijednosti i kvalitete koje su ugrađene u trideset godina stvaranja i razvoja Hrvatske vojske. Kao i do sada, budite i dalje čuvari opstojnosti i sigurnosti naše države i hrvatskog naroda. Hvala vam na vjernoj službi, na profesionalnosti i požrtvovnosti.

Za Hrvatsku vojsku ključni je čimbenik vrhunski sposobljen, opremljen i visokomotiviran vojnik, spreman za djelovanje u složenim okolnostima novih ugroza, provedbu različitih vojnih i nevojnih zadaća te uporabu suvremenih tehnologija. Hrvatska vojska i dalje će se razvijati kao suvremena, dobro opremljena i uvježbana snaga, interoperabilna sa snagama saveznika, sposobna i spremna provoditi misije i zadaće koje pred nju postavlja hrvatsko društvo

# VOJNI POZIV

## IZGRAĐIVAT ĆEMO U SKLADU S NAČELIMA VISOKE PROFESIONALNOSTI I DRUŠTVENE ODGOVORNOSTI

### RAZGOVOR

ADMIRAL

ROBERT HRANJ

NAČELNIK GLAVNOG  
STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

U prigodi obilježavanja 30. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske razgovarali smo s načelnikom Glavnog stožera Oružanih snaga admiralom Robertom Hranjom, koji je na poseban način istaknuo vrijednosti koje smo stekli tijekom Domovinskog rata, ali i potrebom da nakon rata razvijemo i moderniziramo vojsku kako bi u svakom trenutku mogla odgovoriti na svoju primarnu zadaću – obranu domovine.

**HRVATSKA VOJSKA OVE GODINE OBILJEŽAVA 30 GODINA POSTOJANJA, I U TOM RAZDOBLJU PROŠLA JE PUT OD OBRAMBENE VOJSKE, KOJA JE POBIJEDILA U DOMOVINSKOM RATU, DO RESPEKTABILNE VOJNE SILE KOJU IZNIMNO CIJENE SVE NJEZINE SAVEZNICE. KAD SE DANAS, KAO ČELNI ČOVJEK VOJSKE OSVRNETE NA SPOMENUTO RAZDOBLJE, ŠTO BISTE POSEBNO IZDVJOJILI KAO NAJUPEČATLJIVIJE I NAJAVAŽNIJE?**

U trideset godina bilo je puno upečatljivih događaja, a svaki je na svoj način važan. Prisjetimo se samo prvih dana kad je Hrvatska stvarala svoju vojsku usred turbulentnih, ratnih zbivanja. Ali želja za stvaranjem slobodne, samostalne i suverene domovine bila je kod svih naših vojnika iznimno jaka tako da smo uspješno prebrodili sve prepreke i probleme. Preživjeli smo prvi udar, zaustavili osvajača i vrlo brzo pokazali i dokazali da smo na pravom putu stvaranja snažne i učinkovite vojske. Hrvatska vojska stvorena je u teškim okolnostima ratnih operacija, gotovo ni iz čega i vrlo je brzo stasala u snažnu, učinkovitu i impresivnu vojnu snagu. Prisjetimo se samo najvažnijih operacija, kao što su operacija deblokade Dubrovačkog primorja, Maslenica i Bljesak, koje su ukazale na ono što slijedi. A to je bila veličanstvena operacija Oluja kojom smo oslobođili okupirana područja Hrvatske. I nakon Domovinskog rata nastavili smo s razvojem Hrvatske vojske, tad s drugačijim ciljevima i prioritetima. Vojska je postala manja, profesionalna i suvremena. Hrvatska je članica NATO-a, a Hrvatska vojska, zajedno s vojskama ostalih zemalja članica sudjeluje u međunarodnim vježbama, misijama i operacijama. Sudjelujemo i u operacijama UN-a i Europske unije pokazujući da želimo biti aktivna i odgovorna država u doprinisu stabilnosti i miru u svijetu.

### RAZGOVARAO

Željko Stipanović

### FOTO

Mladen Čobanović



## RAZGOVOR // ADMIRAL ROBERT HRANJ

**I U DOMOVINSKOM RATU, ALI JEDNAKO TAKO I DANAS U SREDIŠTU JE POZORNOSTI ČOVJEK, ODNOŠNO SVAKI PRIPADNIK HRVATSKE VOJSKE KOJI U SVAKOM IZAZOVU DONOSI PREVAGU. VREDNUJE LI SE DOVOLJNO SVAKI PRIPADNIK HRVATSKE VOJSKE, ODNOŠNO ULAŽE LI SE DOVOLJNO KAKO BI SE KVALITETA ŽIVOTA I RADA PODIGLA NA NAJVEĆU MOGUĆU RAZINU? ŠTO BISTE U PRILOG TOME POSEBNO IZDVJOJILI?**

Vojna služba, uključujući i vođenje vojnih operacija te u konačnici i ratovanje, prije svega je ljudska aktivnost. Ratove vode ljudi, svojim mentalnim sposobnostima i moralnim kvalitetama, a oružje je samo alat kojim vojnici svoje ideje i planove provode, više ili manje uspješno, u postavljene ciljeve. Tako je i jedan od najvećih vojskovođa, Napoleon, cijeneći vojničke vrline hrabrosti, etičnosti i požrtvovnosti, rekao da se moral (čovjek) i materijal (oprema) odnose tri prema jedan. I u HV-u ljudi su najveća vrijednost i njezin najveći potencijal. Stoga se i kod nas posebna pažnja poklanja privlačenju te razvoju školovanih, uvježbanih, visokomotiviranih, domoljubnih vojnika, koji će biti osposobljeni za djelovanje u stalno promjenjivom, turbulentnom i stresnom borbenom ili kriznom okružju. Moderno ratovanje zahtijevat će od mladih zapovjednika donošenje odluka s potencijalno strateškim implikacijama. Za Hrvatsku je vojsku ključni čimbenik vrhunski osposobljeni, opremljeni i visokomotiviran vojnik, spreman za djelovanje u složenim okolnostima novih ugroza, provedbu različitih vojnih i nevojnih zadaća te uporabu suvremenih tehnologija. Temeljni preduvjet za osiguranje spremnosti postrojbi i zapovjedništava Hrvatske vojske, odnosno osiguranje njihove cjelovitosti i djelotvornosti jest osiguranje učinkovitosti, zadovoljstva i motiviranosti svakog pojedinog pripadnika. Također, obrazovanje i obuka te osiguranje primjerenog standarda naših pripadnika u cilju njihove motiviranosti naš su prioritet. Opremanje suvremenom vojnom opremom i borbenim sustavima dolazi iz toga. Ulažemo maksimalne napore kako bismo mogli ponuditi dovoljno raznolikosti i izazova našim pripadnicima te osigurati finansijsku, socijalnu i profesionalnu stabilnost i sigurnost uz mogućnost napredovanja sukladno postignutim rezultatima.

Svjesni da postojeći uvjeti smještaja i radne infrastrukture u mnogim našim vojarnama ne zadovoljavaju željene standarde, izradili smo plan modernizacije vojarni s ciljem poboljšanja uvjeta smještaja i boravka vojnika na vojnim lokacijama. Značajno smo investirali u opremanje teretana na mnogim lokacijama što izravno utječe na kvalitetu života svih vojnika, a osobito onih koji su na cijelodnevnom boravku u vojnim objektima. Izgrađene su ili obnovljene tartan staze i ostali sportski sadržaji u mnogim vojarnama. Mnoge sportske dvorane rekonstruirane su i obnovljene. Kroz sljedeća planska razdoblja nastaviti će se s ulaganjem u vojne lokacije radi poboljšanja uvjeta rada i smještaja osoblja, u skladu sa standardima i očekivanjima mladih generacija vojnika. Kad govorimo o uvjetima smještaja, boravka i izobrazbe kadeta Hrvatske vojske na vojno-studijskim programima te pripadnika Hrvatske vojske na provedbi dočasničkih i časnicičkih slijedno rastućih vojnih izobrazbi te funkcionalnih





Iskoristio bih ovu prigodu i čestitao svim hrvatskim braniteljima, pripadnicama i pripadnicima Oružanih snaga 30. obljetnicu osnivanja OS-a

**Hrvatska se odlučuje da sa svojim Oružanim snagama sudjeluje u misijama i operacijama potpore miru, često potaknuta potrebom pružanja humanitarne pomoći u nesrećama, stradavanjima, patnjama ili velikim razaranjima. Također, često takvim angažmanima želimo iskazati solidarnost s našim najvažnijim saveznicima i partnerima, a kao članica NATO-a želimo pokazati da smo spremni preuzeti svoj dio tereta i odgovornosti pridonoseći izgradnji sigurnijeg i stabilnijeg svijeta**

**Pred nama je, svakako, početak značajne modernizacije Hrvatske vojske, a njezin će nastavak zapravo biti trajan proces koji će podrazumijevati stalno praćenje tehnološkog napretka**

usavršavanja, želim istaknuti da su u proteklom razdoblju uložena velika finansijska sredstva u izgradnju i opremanje studentskog kampusa na Hrvatskom vojnom učilištu "Dr. Franjo Tuđman". Izgrađeni su i opremljeni suvremeni nastavni amfiteatri, ucionice, laboratorijski, kabineti i sportski sadržaji, dok su za djelatnike Učilišta i sveučilišnom nastavom kadru stvoreni visoki standardi potrebnici za njihov rad. Nedavno je donesen i objavljen Zakon o osnivanju Sveučilišta obrane i sigurnosti, temeljem kojeg će se nastaviti intenzivno ulagati u infrastrukturu Sveučilišta te će se uz smještajne kapacitete modernizirati ucionice, laboratorije, knjižnice, a od kompleksa časničkog centra dovršit će se suvremeni multimedijijski kongresni centar. Dovršit će se sportska infrastruktura, sadržaji za slobodno vrijeme i zabavu studenata i korisnika te dodatno unaprijediti informatička infrastruktura i kapaciteti za učenje na daljinu i distribuciju znanja i naučenih lekcija. Središte za učenje stranih jezika u okviru Sveučilišta pratiti će stalne promjene u ovom području te osiguravati najviše standarde za učenje i testiranja stranih jezika. U tijeku je i završno opremanje izgrađene višekatne zgrade Vukovar namijenjene za smještaj polaznika i osoblja uključenih i povezanih s radom Sveučilišta. Čovjek, tj. hrvatski vojnik, dočasnik i časnik bio je i ostao središte interesa Glavnog stožera Oružanih snaga te podređenih zapovjedništva. Navedeni su problemi prepoznati, pristupilo se njihovu rješavanju, izrađeni su planovi te se već uvelike radi – u okviru raspoloživih finansijskih sredstava, na poboljšanju postojećih uvjeta te dostizanju željnih uvjeta za boravak i rad u objektima Hrvatske vojske.

**NAKON DOMOVINSKOG RATA, PRIPADNICI HRVATSKE VOJSKE SVOJU SU VRIJEDNOST DODATNO POTVRDILI SUDJELOVANJEM U BROJNIM MIROVNIM MISIJAMA I OPERACIJAMA U KOJIMA SU DOBIVALI ISKLJUČIVO POHVALE TE SVOJIM ODНОСОМ PREMA ZАДАЦАМА NA NAJBOLJI NAČИН PREDSTAVLJALI SVOЈU ZЕMLЈУ. USKORO ĆE DIO HRVATSKE KOPNENE VOJSKE BITI PRVI PUT UPUĆEN U OPERACIJU KFOR NA KOSOVU TE ĆE REPUBLIKA HRVATSKA I NA OVAJ NAČИН, KAO VJERODOSTOJNA ČLANICA NATO SAVEZA NASTAVITI SUDJELOVANJE U IZGRADNJI SVJETSKOG MIRA. KAKO OPĆENITO GLEDATE NA NAŠE SUDJELOVANJE U MISIJAMA I OPERACIJAMA I ZАŠTO JE SUDJELOVANJE U NJIMA VAŽNO?**

Oružane snage sudjeluju u mirovnim misijama, operacijama i aktivnostima više od dvaju desetljeća. Iznimno sam ponosan na rezultate koje su naši pripadnici postigli od Litve, Poljske i Kosova preko Zapadne Sahare i Sredozemlja do Afganistana. Kao članica UN-a, EU-a i NATO-a, Hrvatska se odlučuje da sa svojim Oružanim snagama sudjeluje u misijama i operacijama potpore miru, često potaknuta potrebom pružanja humanitarne pomoći u nesrećama, stradavanjima, patnjama ili velikim razaranjima. Također, često takvim angažmanima želimo iskazati solidarnost s našim najvažnijim saveznicima i partnerima, a kao članica NATO-a želimo pokazati da smo spremni preuzeti svoj dio tereta i odgovornosti pridonoseći izgradnji sigurnijeg i stabilnijeg svijeta. Pri tome nas svakako motivira i naše vlastito povjesno iskustvo kad smo nenaoružani bili izloženi brutalnoj agresiji i kad smo očekivali pomoći

## RAZGOVOR // ADMIRAL ROBERT HRANJ



međunarodne zajednice. Danas smo od objekta, od primatelja mirovne pomoći postali aktivan sudionik u pružanju pomoći drugima kroz operacije stabilnosti, upravljanja posljedicama kriza i nesreća te mirovnim operacijama. Druga, vrlo važna i pragmatična dimenzija sudjelovanja povezana je s činjenicom da je svijet stvarno postao globalno selo, u kojem događaji u udaljenim mjestima mogu imati značajne posljedice za sigurnost zemalja s druge strane svijeta. Mirovne misije i operacije upravo tome služe, djeluju u kriznim područjima, sprečavaju eskalaciju i preljevanje kriza u okolne zemlje i regije, omogućavaju postupnu stabilizaciju i poboljšanje sigurnosne situacije te izgradnju normalnog života u pogodenim područjima. Jednostavnije, naša nacionalna sigurnost ne počinje niti završava na državnoj granici, nego je podložna procesima zemljopisno daleko od naše domovine. I to je jedan od razloga našeg uključenja u operaciju KFOR gdje želimo pomoći izgradnji sigurnijeg okružja za sve žitelje u Kosovu, regiji i posredno za nas. Na kraju, gledajući iz naše, vojničke perspektive, praktična i korisna posljedica sudjelovanja u misijama i operacijama ima utjecaj na razvoj sposobnosti Oružanih snaga. Radimo i djelujemo u međunarodnom okružju, što je nezamjenjiv izvor stjecanja iskustava, ne samo za pojedince ili postrojbe koje su u operaciji, već i za cijelokupan obrambeni i sigurnosni sustav u cjelini. Svako se sudjelovanje dubinski analizira, utvrđujemo gdje smo bili dobri, u čemu se možemo još poboljšati te takva iskustva ugrađujemo na svim razinama sustava. Iako je teško eksplicitno uspoređivati troškove sudjelovanja u operacijama s koristima od tog sudjelovanja, sigurno je da su pozitivni učinci takvog angažmana naših Oružanih snaga značajni, prije svega kroz jačanje bilateralnih odnosa s ključnim saveznicima, ali i na polju globalne sigurnosti.

**U NAJAVI SU BROJNI PROJEKTI OPREMANJA I MODERNIZACIJE ŠTO JE IZNIMNO BITNO KAKO BI VOJNICI NA JOŠ BOLJI NAČIN MOGLI ISPUNITI SVOJE ZADAĆE. ŠTO BISTE OD NAJVLAŽNIJIH PROJEKATA MODERNIZACIJE U BLISKOROČNOM RAZDOBLJU POSEBNO ISTAKNULI, A KOJI SU SREDNJOROČNI PROJEKTI?**

Razvoj Oružanih snaga složen je proces koji ovisi o brojnim faktorima, od kojih svi nisu pod našom kontrolom (npr. gospodarska kriza i posljedični pad proračuna za obranu, promjenjiva priroda suvremenih sigurnosnih prijetnji, saveznika i sl.), niti je u isključivoj nadležnosti nas, vojnika. Treba uvijek naglašavati da proces izgradnje i odabir smjera razvoja Oružanih snaga, u skladu s načelima demokratske kontrole nad vojskom, započinje smjernicama koje definiraju politički autoriteti s izbornim legitimitetom.

Za HV te se smjernice nalaze u programskim i planskim dokumentima kao što su Strategija nacionalne sigurnosti, Strateški pregled obrane, Dugoročni plan razvoja OS-a, godišnje smjernice ministra obrane. Ti dokumenti, propisani zakonima i pravilnicima o obrambenom planiranju, usmjeravaju proces izgradnje i razvoja OS-a na dugoročnijoj osnovi i daju mu potrebnu sustavnost, stabilnost

i predvidivost. Projekti modernizacije u bliskoročnom razdoblju u velikoj su mjeri određeni uvjetima i okružjem u kojem se nalazi Republika Hrvatska i Hrvatska vojska. Zbog pandemije COVID-19 te dva potresa, koja su nas pogodila 2020., zaustavljen je rast obrambenog proračuna, a time su i mogućnosti brže realizacije krunnih projekata modernizacije dijelom ograničeni. Hrvatska vojska iskazala je svoje potrebe za modernizacijom u svim tradicionalnim domenama operacija (kopno, more, zrak) kao i u novim domenama poput kibernetičkog prostora. U svim domenama potreban je tehnološki iskorak k novim tehnologijama, a on se ne ostvaruje samo nabavom novih sustava naoružanja i opreme, već i procesom stjecanja znanja i vještina u uporabi i održavanju tih sustava.

Pred nama je, svakako, početak značajne modernizacije Hrvatske vojske, a njezin će nastavak zapravo biti trajan proces koji će podrazumijevati stalno praćenje tehnološkog napretka te, u skladu s tim, modernizaciju postojećih sustava naoružanja i opreme kao i nabavu novih. Cijelokupan proces nastojat ćemo uskladiti s ciljevima sposobnosti NATO-a, odnosno obvezama koje smo preuzele. Naši daljnji napori bit će usmjereni na intenzivnu modernizaciju za razvoj sposobnosti za odgovor na klasične vojne prijetnje, ali i na nove prijetnje, često hibridne i vezane uz terorizam, širenje oružja za masovno uništavanje, te širenje radikalnih i ekstremističkih ideologija. Poseban fokus morat će biti na novim sposobnostima besposadnih sustava, sposobnosti odgovora na kibernetičke prijetnje, elektroničkog ratovanja, strateškog izviđanja i sl. Pojedinačno, u svakoj domeni u bliskoročnom razdoblju nastojat ćemo realizirati prioritetne projekte opremanja kojima ćemo ojačati sveukupne sposobnosti OSRH. Izdvajam projekt nabave i uvođenja u operativnu upotrebu višenamjenskog borbenog zrakoplova u Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu, nabavu i uvođenje u uporabu brodova lovaca mina, nabavu borbenih vozila pješaštva Bradley, nabavu protuzrakoplovnog sustava kratkog dometa te niz manjih projekata združenih spo-

Dugoročni plan razvoja OSRH (DPR) u završnoj je fazi i očekuje se njegovo donošenje do kraja ove godine. Uvjeti u kojima se izrađuje značajno se razlikuju u odnosu na prethodni i to ne samo u pogledu kriza uzrokovanih potresima u RH i pandemijom COVID-19, već i značajno drugačijim sigurnosnim strateškim okvirom

sobnosti i sposobnosti potpore kao što su: jačanje transportnih sposobnosti nabavom nebojnih vozila, jačanje sposobnosti zdravstvene struke nabavom terenske bolnice-ROLE2 te nabava naprednih sustava u području komunikacija, informacija i kibernetike. Nastaviti ćemo i jačati suradnju s domaćom industrijom, prije svega opremit ćemo kompletan djelatni sastav Oružanih snaga RH s jurističnom puškom VHS-2 te započeti opremanje s puškostrojnicama u kalibru 5,56 mm i kalibru 7,62 mm. U srednjoročnom razdoblju i dalje, težište razvoja bit će usmjereno na nove tehnologije i sustave - prije svega besposadne zemaljske, zračne i pomorske te na razvoj učinkovitijih sustava vođenja i zapovijedanja temeljenih na brzom prikupljanju, obradi i raspodjeli informacija.

**SUVREMENA I SOFISTICIRANA OPREMA IZNIMNO JE SKUPA, ALI S DRUGE STRANE PRIJEKOPOTREBNA KAKO BI SE ODRŽAO KAKAV-TAKAV KORAK S DRUGIM VOJSKAMA I KAKO BI SE MOGLA JAMČITI SIGURNOST ZEMLJE. S DRUGE STRANE U DIJELU JAVNOSTI NERIJETKO SE MOŽE ČUTI KAKO JE SVE ONO ŠTO JE VOJSCI POTREBNO SKUPO I KAKO BI SE MOŽDA TREBALA ČEKATI NEKA BOLJA VREMENA. MISSLITE LI DA SE DOVOLJNO ULAŽE U OPREMANJE HRVATSKE VOJSKE KOJA JE JEDNA OD NAJVĀZNIJIH ČIMBENIKA SIGURNOSTI?**

Oružane snage Republike Hrvatske stoje pred važnom zadaćom i istodobno velikim izazovom - pred njima je izrada novog Dugoročnog plana razvoja. Taj, zakonom uvjetovan dokument, koji usvaja Hrvatski sabor, bitno će odrediti smjer razvoja Oružanih snaga u idućem 12-godišnjem planskom razdoblju. U tom će planu Oružane snage morati pronaći odgovore na važna pitanja daljnog razvoja i modernizacije. Morat će procijeniti kakve sposobnosti trebamo za suočavanje sa sigurnosnim prijetnjama na kopnu, u zraku, na moru, u svemiru, ali i u kibernetičkom prostoru. Pri tome moramo razmišljati o prijetnjama koje nas već sada čekaju, ali i o onima koje danas tek možemo predvidjeti i naslutiti. Modernizacija i opremanje Hrvatske vojske dugoročan je i kontinuiran proces. Oružane snage svjesne su da planovi modernizacije moraju uvijek biti u skladu s mogućnostima društva i da naše Oružane snage ne smiju biti dodatan uteg njegovu dalnjem razvoju. Stoga, ako želimo da naši planovi imaju realnu podlogu i budu provedivi, oni moraju biti utemeljeni na realnim ekonomskim mogućnostima društva. Tempo opremanja naravno ovisi o dostupnosti financijskih sredstava i Hrvatska vojska mora svoje planove prilagođavati i uskladjavati sa situacijom u kojoj se opće financije Republike Hrvatske nalaze. Prioriteti opremanja jasno su definirani i usmjereni na potporu jačanja sposobnosti Hrvatske vojske za ostvarenje tri temeljne zadaće, a ta sposobnost nije i ne smije biti dovedena u pitanje.

U proteklim smo godinama, zbog finansijske krize i brojnijih prioriteta gospodarskog i socijalnog razvoja društva imali financiranje sustava obrane ispod razine koju bi mogli označiti optimalnom. Ovaj put, u sljedeći planski ciklus ulazimo s planskom pretpostavkom da će nam izdvajanje za obranu vrlo brzo dosegnuti razinu od 2 % BDP-a, pri čemu bi izdvajanje za modernizaciju i opremanje naraslo na 20 % od obrambenih troškova.

**U IZNIMNO TEŠKOM RAZDOBLJU ZA HRVATSKU, KOJE TRAJE JOŠ OD PROŠLE GODINE I POČETKA EPIDEMIJE KORONAVIRUSA, TE ZAGREBAČKOG I POTRESA NA BANOVINI, HRVATSKI SU VOJNICI BILI MEĐU PRVIMA KOJI SU PRISKAKALI U POMOĆ I OSTAJALI DOKLE GOD JE BILO POTREBNO. KAKO GLEDATE NA SUDJELOVANJE U POMOĆI CIVILNOM STANOVNIŠTVU GDJE SU VOJNICI NERIJETKO POKAZALI NE SAMO STRUČNU I PROFESIONALNU NEGO I ONU LJUDSKU STRANU?**

Pripadnici Oružanih snaga na raspolažanju su civilnom stanovništvu u kriznim situacijama u skladu s misijama OSRH. Angažiranje pripadnika OSRH temelji se na zakonima i provodi u skladu sa zahtjevima i u skladu s procjenama nadležnih

civilnih institucija, a brzim i učinkovitim reakcijama dokazujemo kako su na raspolažanju uvijek kad je to potrebno, da imamo sposobnosti, znanja i mogućnosti. Prošla godina u Republici Hrvatskoj bila je prilično izazovna za sve koji u njoj žive i rade, tako i za pripadnike OSRH. Pandemija koronavirusa, uz dva iznimno jaka potresa, koja su pogodila dijelove Republike Hrvatske, izravno je utjecala i na Hrvatsku vojsku i njezine pripadnike i postrojbe koji su zadaće izvršavali u potpuno novim uvjetima i okolnostima, ali - potrebno je naglasiti - uspješno.

Treba napomenuti da je OSRH u vrijetima pandemije koronavirusa nastavio izvršavati i zadaće hitnog medicinskog prevoženje, traganja i spašavanja te je dao velik doprinos sa zračnim snagama i radom vojnog osoblja u Operativnom vatrogasnog zapovjedništvu u borbi protiv požara tijekom ljetnih mjeseci. Hrvatska vojska u vojarni u Petrinji, nakon potresa, privremeno je zbrinula štićenike domova za starije i nemoćne, stanovnike Petrinje i okolnih naselja čiji su stambeni objekti oštećeni u potresu. U vojarni im je osiguran smještaj i prehrana te zdravstvena skrb koju su provodili pripadnici OSRH. Pripadnici Hrvatske vojske emotivno proživljavaju sve spomenute događaje u kojima su se našli tijekom pomoći civilnom stanovništvu jer nevolje koje su nas snašle nisu mimošle niti nas, naše obitelji i prijatelje. Hrvatska vojska i dalje će, u okviru svojih mogućnosti i sposobnosti, biti na raspolažanju svojem stanovništvu i lokalnoj zajednici za pomoći u svim nastalim kriznim situacijama kad se bude tražilo naše angažiranje.

**EPIDEMIJA I PRIRODNE NEPOGODE ONEMOGUĆILE SU PROVEDBU VJEŽBI U OBIMU KAKAV JE PRVOTNO BIO PLANIRAN, ŠTO SE POSEBNO ODNOŠI NA PROŠLU GODINU. JE LIJE TAKVA SITUACIJA UTJECALA NA BORBENU SPREMNOST HRVATSKE VOJSKE?**

Briga o zdravstvenoj sposobnosti svakog pripadnika OSRH jedan je od prioriteta ne samo sada, tijekom epidemije, već i svakodnevno tijekom obavljanja redovnih zadaća i dužnosti. Zdravi vojnici temelj su borbene spremnosti.

Poznato je da je svako veće okupljanje

## RAZGOVOR // ADMIRAL ROBERT HRANJ

povećan rizik za prijenos uzročnika kapljičnih infekcija. Zbog toga smo naše vježbowne aktivnosti morali prilagoditi epidemiološkim ograničenjima koje je propisala RH i naša vojna zdravstvena služba. Kako osim pozitivnog pripadnika u izolaciju moraju i svi njegovi kontakti kojih je pri takvim zadaćama veći broj, morali smo se prilagoditi i pozorno pratiti svakodnevnu zdravstvenu situaciju i provedbu propisanih mjeru kako bismo postigli postavljene vježbowne ciljeve koji su na kraju ostvareni u potreboj mjeri. Oružane snage dale su značajan doprinos u pomoći civilnim institucijama i organizacijama tijekom elementarnih nepogoda koje su pogodile Republiku Hrvatsku, tu prije svega mislim na pomoći prilikom potresa u Zagrebu početkom godine i u okolici Petrinje krajem 2020. Treba reći da su epidemija i potresi, u nešto manjoj mjeri, imale utjecaj na planove obučnih i vježbownih aktivnosti Oružanih snaga RH. Cijelu 2020. godinu obuka Oružanih snaga odvijala se u uvjetima prilagodbe na pandemiju koronavirusa. To je u praksi značilo smanjenje broja velikih vježbi, posebice međunarodnih. To smo pokušali nadomjestiti drugačijim, fleksibilnijim pristupom obuci, stavljući fokus na individualnu obuku, obuku manjih timova, obuku stožera i zapovjedništava te vojne vježbe u posebnim aranžmanima, pri čemu brojne planirane vježbe nisu po svojem obimu, broju osoblja i materijalnim sredstvima bile na razini koja je prvotno bila planirana. U punom opsegu provedene su samo nužne obučne i vježbowne aktivnosti, koje su bile planirane za pripremu i obuku snaga koje se upućuju u operacije potpore miru, operacije odgovora na krize i drugim aktivnostima u inozemstvu. Obuka i vježbe u cilju postizanja i provjere novih operativnih sposobnosti bile su usredotočene na kibernetičku obranu, strategijsko elektroničko izviđanje te na intenzivnu obuku na novonabavljenim sustavima (PzH, obalni ophodni brod i drugo). Dragovoljno vojno ospozobljavanje, kao standardiziran proces tranzicije civilne osobe u vojnika i specijalistička vojna obuka, kojom se stječe osnovna vojnostručna specijalnost određenog roda za primanje u djelatni sastav Oružanih snaga, provedene su također u smanjenom opsegu. Obuka kadeta provedena je kroz zimske, ljetne i granske kampove, koji se provode na poligonima i vježbalištima Oružanih snaga, čije je trajanje u normalnim okolnostima dva tjedna, ali su u 2020. godini ljetni kampovi trajali tri tjedna kako bi se nadoknadila, zbog pandemije, propuštena obuka tijekom godine.

Najznačajnija vježba u Republici Hrvatskoj u 2020. godini bila je vježba Spremnost 20 koja je provedena od 28. rujna do 2. listopada na vojnem poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja s ciljem prikaza sposobnosti postrojbi Hrvatske kopnene vojske u provedbi napadnih operacija, integracija borbene i borbeno-servisne potpore te provedbe ocjenjivanja inženjerijskih snaga i deklariranih sastavnica NRI-a i HRVCON-a KFOR. Vježba je provedena u smanjenom obimu, a na vježbi je sudjelovalo 250 pripadnika OSRH iz Zapovjedništva i podređenih postrojbi HKoV-a. Vježba Vulkan 20 provedena je s ciljem završnog uvježbavanja i ocjenjivanja operativnih sposobnosti sastavnica HRVCON eFP BG - POL koji je trenutačno u misiji u Republici Poljskoj.

Od međunarodnih vježbi u kojima su sudjelovale snage OSRH najznačajnija vježba bila je međunarodna vojna vježba Cyber Coalition 20. Održala se od listopada do studenog 2020. na području Republike Hrvatske i Estonije u formi CPX vježbe (vježba na zapovjednom mjestu/Command Post Exercise). Cilj je vježbe bio uvježbavanje kibernetičkih sposobnosti za obranu stacionarnih ili razmjestivih NATO-ovih i nacionalnih mreža u uvjetima povećanog broja i/ili težine kibernetičkih incidenta. Na vježbi su osim pripadnika OSRH sudjelovali i predstavnici drugih ministarstava Vlade RH, obavještajnih agencija, akademске zajednice RH i gospodarski subjekti u RH, predstavnici NATO-ovih članica i EU-a. Bez obzira na izazove koji su stajali pred provedbom obučnih i vježbownih aktivnosti tijekom

2020., kao što je već spomenuto smanjenje financijskih sredstava uzrokovano pandemijom i angažiranosti na pomoći civilnim institucijama vezano za elementarne nepogode, zadržana je zahtijevana razina spremnosti Oružanih snaga RH.

#### U PRIČODI OBILJEŽAVANJA OVOGODIŠNJE JUBILARNE OBLJETNICE OSNUTKA HRVATSKE VOJSKE PREDVIĐENO JE ODRŽAVANJE NIZA VJEŽBOVNO-OBUČNIH AKTIVNOSTI KOJI BI SVOJ VRHUNAC KAKO JE PLANIRANO TREBALO IMATI U VJEŽBI IMMEDIATE RESPONSE. MOŽETE LI NEŠTO VIŠE REĆI O OVOM NAČINU OBILJEŽAVANJA OBLJETNICE KOJI I NIJE BAŠ UOBIČAJEN?

Cjelokupna situacija s razvojem pandemije te ponajprije briga za zdravlje vojnika nagnala nas je na drugačiji pristup planiranju o organizaciji obilježavanja 30. obljetnice osnutka Hrvatske vojske. Dan kad su prije 30 godina na stadionu NK Zagreb u Kranjčevićevoj prvom službenom smotrom brigada Zbora narodne garde i Ministarstva unutarnjih poslova udareni temelji osnivanja Hrvatske vojske obilježit ćeemo ipak primjereno. U vojarnama HV-a organizirat će se postrojavanja i odat će se priznanja najboljima, a planiramo i brojne protokolarne aktivnosti kojima ćemo obilježiti 30. obljetnicu Oružanih snaga. Planiramo postrojavanje ešelonu Hrvatske vojske, MUP-a i veterana na stadionu u Kranjčevićevoj. Organizirat ćemo i prezentaciju vojnih sustava, vjerojatno na Jarunu, slično kao i proteklih godina. Naravno, svaki će događaj morati biti organiziran u skladu s tada važećim epidemiološkim mjerama. Dodatno, ovogodišnju obljetnicu obilježavamo i nizom vježbi koje će se provesti pod zajedničkim nazivom Hrvatski bedem 1991 - 2021., a vježbe će se provoditi od travnja do lipnja 2021. Prikazat ćemo sve sposobnosti Hrvatske vojske, ali i zajedničke sposobnosti s našim saveznicima i partnerima u provedbi svih triju misija Hrvatske vojske u četirima domenama. Prikazat će se također sposobnosti Hrvatske vojske u obrani, nacionalnoj i kolektivnoj, sposobnosti

Briga o zdravstvenoj sposobnosti svakog pripadnika OSRH jedan je od prioriteta ne samo sada, tijekom epidemije, već i svakodnevno tijekom obavljanja redovnih zadaća i dužnosti. Zdravi vojnici temelj su borbene spremnosti

HV će se i dalje razvijati kao suvremena, dobro opremljena i uvježbana snaga, interoperabilna sa snagama saveznika, sposobna i spremna provoditi misije i zadaće koje pred nju postavlja hrvatsko društvo. Prožeta domoljubljem i suočena sa zahtjevima XXI. stoljeća, bitno drugačijima od prijašnjih, vojni će poziv izgrađivati u skladu s načelima visoke profesionalnosti i društvene odgovornosti

u doprinosu međunarodnoj sigurnosti, sposobnosti u potpori civilnim institucijama na kopnu, moru, u zraku i kibernetičkom prostoru, a sve kroz sudjelovanje odnosno provedbu devet vojnih vježbi, nacionalnih i međunarodnih od kojih smo u nekim sudionici i zemlja domaćin, a za vježbu Laufer 21 smo i nositelji vježbe. Međunarodna vojna vježba Immediate Response 21, čija je provedba planirana u svibnju/lipnju 2021. u sklopu vježbi Southern Exercise Portfolio pod zapovjedništvom američkog Zapovjedništva za Europu (USEUCOM), dio je vježbe Defender Europe 21 (DE21) koju Zapovjedništvo američkih kopnenih snaga za Europu i Afriku (USAREUR-AF) provodi na području Europe od kraja travnja do početka lipnja 2021. Središnji je to događaj prikaza naših i savezničkih sposobnosti, možemo reći tridesetog rođendana Hrvatske vojske. Tim povodom, dan uoči 30 godina od dana povjesnog postrojavanja na stadionu u Kranjčevićevu, na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja 27. svibnja 2021. održat će se Dan uvaženih gostiju.

Upravo zbog pandemije COVID-19 nije planirana jedna velika vježba već je odlučeno da se nizom vježbi s vremenskim odmakom i na različitim poligonima provede vježbe kojim ćemo pokazati sve sposobnosti koje je Hrvatska vojska razvila u proteklih 30 godina. Sigurnost naših vojnika i našeg civilnog stanovništva bili su odlučujući faktori da se planiraju obilježavanja 30. obljetnice pristupa na drugačiji način. Sam planski proces za sve vježbe proveden je i još se uvijek provodi u vrlo izazovnim uvjetima pandemije. Međutim, kao što sam već naglasio, zdravlje i sigurnost vojnika, naših i savezničkih civilnih stanovništva na prvom su mjestu. Stoga se vrlo pomno prati situacija s pandemijom te su sve preventivne mjere integrirane u samu provedbu vježbi.

#### **U IŠČEKIVANJU JE DONOŠENJE NOVOG DUGOROČNOG PLANA RAZVOJA KOJI BI U SVOJOJ IZRADI TREBAO BITI U ZAVRŠNOJ FAZI. NA KOJE BISTE NOVINE U ODNOSU NA JOŠ UVJEK AKTUALAN DPR POSEBNO SKRENULI POZORNOST?**

Dugoročni plan razvoja OSRH (DPR) u završnoj je fazi i očekuje se njegovo donošenje do kraja ove godine. Uvjeti u kojima se izrađuje značajno se razlikuju u odnosu na prethodni i to ne samo u pogledu kriza uzrokovanih potresima u RH i pandemijom COVID-19, već i značajno drugačijim sigurnosnim strateškim okvirom. Vrlo dinamične i nepredvidive promjene u globalnom strateškom okružju utječu i na promjene u zahtjevima za razvojem drugačijih sposobnosti. I to ne samo vojnih već se traži i uključivanje svih elemenata sigurnosne strukture unutar RH i na razini NATO-a, EU-a, pa i UN-a kao globalnih igrača.

Stoga je potrebno uzeti u obzir nove tehnologije koje traže povećanje ulaganja i ponovnog ulaganja, a što s druge strane uvjetuje smanjenje ili odustajanje od sposobnosti koje više ne pridonose obrani ili sigurnosti u novim sigurnosnim okvirima.

U takvim je uvjetima DPR uzeo u obzir ograničenost resursa uvjetovanih mogućnostima ekonomske situacije u RH te je u tim okvirima definirao prioritete razvoja minimalnih vojnih sposobnosti s fokusom na sposobnostima koje smo dužni implementirati u sklopu članstva u NATO-u kao jamstva i važnog čimbenika naše sigurnosti.

Osim prioriteta koje smo definirali u nacrtu novog DPR-a, potrebno je naglasiti i važnost razvijanja kombinacija civilnih i vojnih sposobnosti, združenog i zajedničkog djelovanja te ukupne otpornosti na suvremene sigurnosne prijetnje cijelog društva u svim segmentima. Posebno se to odnosi na prijetnje u kibernetičkom prostoru i hibridne prijetnje koje proizlaze iz različitih utjecaja i interesa globalnih aktera na našem području. Nadamo se da će prioritizacija vojnih sposobnosti, nastavak opremanja i modernizacije, ulaganje u nove tehnologije i na kraju ljudi kao najvrednijeg resursa te potvrđivanje OSRH kao vjerodostojnog partnera u vojno-političkim asocijacijama, pridonijeti provedivosti budućeg DPR-a nakon njegova donošenja.



#### **ŠTO BISTE KAO ČELNI ČOVJEK POBJEDNIČKE HRVATSKE VOJSKE PORUČILI PRIPADNICIMA KOJIMA ZAPOVIJEDATE U PRIGODI OBILJEŽAVANJA OVE VRIJEDNE JUBLARNE OBLJETNICE?**

U 30 godina moderne povijesti Hrvatske ostvarili smo golem cilj - stvorili smo

i obranili samostalnu i demokratsku domovinu. U velikoj mjeri zahvaljujući i njezinim Oružanim snagama, sastavljenima od velikog broja naših građana, kao dragovoljaca, profesionalnih vojnika ili pričuvnika. Svi su oni dali velik doprinos tom cilju, mnogi od njih i najveću žrtvu, svoj život. Upravo nas svi pobjinili, ranjeni i nestali obvezuju na trajno sjećanje i čuvanje svetinja za koje su dali život, a na nama svi ma, posebno na pripadnicima Hrvatske vojske, jest da čuvamo i prenosimo uspomenu na sve njih.

Hrvatska vojska dio je hrvatskog društva i vojska je svih njezinih građana. Djeluje i djelovat će uvijek u skladu sa zakonima, poštujući usvojena načela demokratskog nadzora društva nad vojskom. Temeljne misije HV-a ostaju obrana domovine, doprinos međunarodnoj stabilnosti i miru te pomoći civilnim institucijama. HV ostaje glavni instrument države za obranu i vođenje vojnih operacija. Nastaviti će razvijati sposobnosti za postizanje vojnih ciljeva s težištem na obrani Republike Hrvatske od agresije.

HV će se i dalje razvijati kao suvremena, dobro opremljena i uvježbana snaga, interoperabilna sa snagama saveznika, sposobna i spremna provoditi misije i zadaće koje pred nju postavlja hrvatsko društvo. Prožeta domoljubljem i suočena sa zahtjevima XXI. stoljeća, bitno drugačijima od prijašnjih, vojni će poziv izgrađivati u skladu s načelima visoke profesionalnosti i društvene odgovornosti. Hrvatska vojska razvijat će se kao važan element sveukupnih potencijala države te kao neodvojiv dio hrvatskog društva i hrvatskog nacionalnog bića, dijeleći sve izazove i dobrobiti tog istog društva.

## VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

Ekipa Hrvatskog vojnika posjetila je vojni poligon "Eugen Kvaternik" kod Slunja uoči održavanja Dana uvaženih gostiju međunarodne vojne vježbe Immediate Response 21 u kojem će sudjelovati pripadnici oružanih snaga Hrvatske, Slovenije i Sjedinjenih Američkih Država. To je ujedno i središnji događaj zajedničkog uvježbavanja, kao i dio ovogodišnjeg obilježavanja 30. obljetnice Hrvatske vojske



Multinacionalna bojna sastavljena je od pripadnika OSRH, američke i slovenske vojske koji su podijeljeni u tri satnije

# IMMEDIATE RESPONSE



Glavni je cilj  
vježbe integracija  
snaga te potvrda  
interoperabilnosti  
zemalja partnera

# 21

**TEKST**  
Martina Butorac  
**FOTO**  
Tomislav Brandt  
OSRH

## PRIKAZ ZDRUŽENIH SPOSOBNOSTI

Baš kao što bi se to i očekivalo nekoliko dana uoči održavanja središnjeg prikaza združenih sposobnosti u velikoj međunarodnoj vojnoj vježbi Immediate Response 21, u Taktičkom operativnom središtu Multinacionalne bojne na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja vrlo je živo. Pripadnici triju oružanih snaga, Hrvatske, Slovenije i SAD-a, koji na slunjskom poligonu od početka vježbe provode brojne zadaće, ondje svakodnevno dogovaraju buduće aktivnosti, ali i analiziraju one netom provedene. Nakon vatrenog vikenda, tijekom kojeg su satnije borbenih oklopnih vozila i to hrvatske Patrije, američki Bradleyji i slovenski Svaruni provele uvježbavanje zajedničkog djelovanja, dok su topničke postrojbe provodile vatrenu potporu te uspješno provele bojna gađanja iz haubica 122 mm, višecijevnih lansera raketa 122 mm GRAD i samohodnih haubica 155 mm PzH 2000 te haubica 155 mm, u TOC-u se "bruse" zadnji detalji prije središnjeg događaja zajedničkog uvježbavanja. Bit će to Dan uvaženih gostiju, kojim će se u okviru Hrvatskog bedema, među ostalim, obilježiti 30. obljetnica Hrvatske vojske. Ondje smo razgovarali i s pukovnikom Stjepanom Jalžabetićem, inače zapovjednikom Puma, a u ovoj vježbi zapovjednikom Multinacionalne bojne sastavljene od pripadnika OSRH, američke i slovenske vojske. Riječ je o oko 400 pripadnika podijeljenih u tri satnije. "Integracija svih sastavnica

## VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

bojne prošla je bez problema i dosad smo imali čitav niz uspješno provedenih zajedničkih gađanja. Osim toga, imali smo priliku međusobno isprobati pješačka naoružanja. Mogu reći da su Amerikanci oduševljeni našom jurišnom puškom VHS2 i pištoljem HS 2000," objašnjava pukovnik Jalžabetić. Bojna, kojom zapovijeda, u svojem sastavu ima ukupno devet Patrija, 11 slovenskih Svaruna, 11 američkih Bradleyja, četiri tenka M-84, četiri BVP-a m-80A, protuoklopni sustav Fagot i jedan vod minobacača 120 mm i sva ta sredstva sudjelovat će u aktivnosti povodom obilježavanja 30. obljetnice Hrvatske vojske.

"Ponosan sam što u ovoj vježbi zapovijedam ovom multinacionalnom postrojbom, a ujedno osjećam i veliku odgovornost jer želimo pokazati da je

**1100**  
SUDIONIKA VJEŽBE  
**400**  
PRIPADNIKA  
MULTINACIONALNE  
BOJNE

naša vojska na istoj razini obučenosti kao i sve druge zemlje saveznice," kaže pukovnik Jalžabetić. Dodaje kako su standardni operativni postupci, taktike, tehnike i procedure vrlo slične kod pripadnika triju oružanih snaga, a razlika je samo u sredstvima koja koriste pa prilagodba i nije dugo trajala. Ono što je u ovoj vježbi važno, ističe, dobra je organizacija. "Budući da se na vojnog poligona na više mjesta istodobno provode različite zadaće, moramo vrlo dobro koordinirati svaki pokret. Sigurnost je na prvom mjestu, a tek onda realizacija zadaće," rekao nam je pukovnik Jalžabetić.

### KOMPLEKSNA VJEŽBA

Osim pripadnika Multinacionalne bojne, koja provodi glavne aktivnosti na Danu uvaženih gostiju, tijekom trajanja vježbe Immediate Response 21 slunjski poligon bio je dom i brojim drugim pripadnicima triju vojski - ukupno više od tisuću vojnika. Kako bi sve aktivnosti bile besprijekorno provedene, brine se nadređeno zapovjedništvo odnosno HICON pod zapovjedanjem bojnika Gorana Anića, zapovjednika bojne Kune GOMBRA.



Na Danu uvaženih gostiju provodi se složena taktička vježba s bojnim gađanjem sa svim manevarskim, zračnim i topničkim elementima



"Mi smo namjenski strukturirane multinacionalne snage koje nadziru provedbu vježbe. Pod našim su zapovijedanjem, uz Multinacionalnu bojnu, i dvije bojne - američku topničku bojnu Nacionalne garde Floride, koja upravo odlazi sa Slunja, dok je druga bojna sastavljena od svih elemenata hrvatskog i slovenskog topništva. U sklopu HICON-a pridodane su i zračne snage koje sudjeluju na Danu uvaženih gostiju," objašnjava bojnik Anić. HICON upravlja s oko 1100 ljudi, odnosno svim sudionicima vježbe. Bojnik Anić napominje kako je završni prikaz sposobnosti združenog multinacionalnog djelovanja Hrvatske vojske sa snagama saveznika i partnera vrlo kompleksna vježba s bojnim gađanjem sa svim raspoloživim naoružanjem koje se nalazi na slunjskom poligonu. "Vježba je kombinacija manevarskih elemenata raznih zemalja pa će tako tenkovi djelovati s Bradleyjima, nakon toga nastupaju Patrije, koje će djelovati bojnim streljivom te iskricati pješaštvo koje će svojim takтикama, tehnikama i procedurama raditi svoje pješačke zadaće. U potpori je satnija Svaruna slovenske vojske te mechanizirano pješaštvo Puma. Šte to prati vatrena potpora, topništvo gada određene ciljeve, a uključeno je i zrakoplovstvo i JTAC timovi. U vježbi sudjeluju dva helikoptera Kiowa Warrior, dva MiG-a 21 te dva zrakoplova F16 iz baze u Avianu. Ukratko, složena je to taktička vježba s bojnim gađanjem sa svim manevarskim, zračnim i topničkim elementima," pojašnjava bojnik Anić te dodaje kako je glavni cilj vježbe integracija snaga te potvrda interoperabilnosti zemalja partnera.

#### OBUĆNI CILJEVI

No, prije završnog prikaza bilo je potrebno temeljito isplanirati sve aktivnosti na slunjskom poligonu.



**brigadir Ivica Matanović, načelnik Odjela za obuku u operativnoj upravi Glavnog stožera OSRH, na vježbi Immediate Response 21 čelnik upravljačke skupine OSRH koja koordinira aktivnosti u provedbi vježbe**

"Bilo je dosta izazovno isplanirati vježbu prije svega zbog pandemije COVID-19 jer su se planske konferencije provodile online. Osim toga, nije se znalo kako će se pandemija razvijati i kako ćemo provesti vježbu. Srećom, zasad sve ide prema planu. Integracija snaga provedena je i provedena su i zajednička uvježbavanja. Cilj vježbe Immediate Response, što se tiče naših partnera, razmjestaj je u područje operacije, provedba operacije i povratak u matične baze. Što se tiče OSRH, cilj je i integracija s partnerskim snagama u provedbi obučnih aktivnosti ili djelovanja osobito u topništvu, odnosno u manevru. Osim toga, ovdje imamo jednu satniju Bradleyja, a jedna od namjera Oružanih snaga jest da ojačaju naše snage pa ćemo vidjeti i kako možemo ta vozila koristiti. Osim toga, ovom vježbom, među ostalim, obilježit ćemo obljetnicu OSRH prikazom združenih sposobnosti nas i naših partnera."



**brigadir dr. Šime Kevrić, zapovjednik Role 2 Vojnog zdravstvenog središta, u vježbi časnik za zdravstvo Združene kontrolne grupe**

Dosad tijekom vježbe nismo imali zaraženih koronavirusom, a to je rezultat planskih procesa u kojem smo nastojali regulirati naše i savezničke preventivne mjere. Držali smo se preporuka o održavanju distance, smanjenja nepotrebnih osobnih kontakata tako da se sastanci održavaju sa smanjenim brojem ljudi i kratko traju. Nadamo se da ćemo, pridržavajući se svih mjera, postići da sve prođe u redu.

"Svaka nacija, koja sudjeluje u vježbi, dostavila nam je obučne ciljeve koje žele postići na poligonu pa smo mi kroz planske procese to i omogućili. Izmijenili smo taktike, tehnike i procedure u planskom dijelu, ali i kasnije na položajima. Iskustva se izmjenjuju u svakodnevnom radu," kaže bojnik Anić. Bojnik Marijan Žukina, zapovjednik Topničko-raketne bojne GOMBR-a, u ovoj je vježbi koordinator vatrenе potpore te ističe kako su se pripadnici stranih vojski slunjskom poligonu i zajedničkom djelovanju vrlo brzo prilagodili.

"Povratne su informacije jako dobre. Imamo iskustva sa suradnjom s drugim zemljama, a posebno s američkim snagama u topništvu. Već nekoliko godina surađujemo u aktivnosti ojačanje prednje prisutnosti u Republici Poljskoj i nemamo problema s taktičkim radnjama i postupcima. Naše su doktrine, taktike, tehnike i procedure uskladene, gotovo su identične jer pratimo NATO-ove standarde," kaže bojnik Žukina. Bojnik Anić dodaje i kako je u provedbi ove složene vježbe važna i svakodnevna razmjena iskustava: "Hrvatski vojnik izrazito se brzo prilagođava na nove situacije, nova okruženja. Treba mu jako malo za prilagodbu i postizanje vrlo visokih rezultata."

Zadaću koordinacije svih postrojbi, sudionika vježbe i svih sastavnica, kao i koordinaciju sa zapovjedništvom slunjskog poligona preuzeo je satnik Vlatko Borilović, inače zapovjednik tenkovske satnije u Kunama.

"Sve koordinacije u cilju su zaštite ljudi i sredstava. Prije dolaska svih sudionika na poligon morali smo uskladiti obučne ciljeve svih snaga koje sudjeluju u vježbi, ali i donijeti glavni dokument koji diktira provedbu Dana uvaženih gostiju kako bi svaka aktivnost bila točno u minutu. Moram istaknuti i da su neki sudionici vježbe dolaskom na vojni poligon odlučili provesti još dodatnih gađanja i aktivnosti tako da smo i njih morali koordinirati poligonom i sa svim snagama na terenu," kaže nam satnik Borilović.

Iako je završni prikaz sposobnosti multinacionalnog djelovanja određen za 27. svibnja, sama vježba Immediate Response trajat će do 2. lipnja i u tom vremenu provest će se još brojna gađanja, kao i vježba sa sustavom Miles nakon čega slijedi odlazak savezničkih snaga iz Republike Hrvatske.



# NAJELITNIJI DIO HRVATSKE VOJSKE

"Ono čime se definitivno možemo ponositi, to su mladi ljudi, mladi kadrovi koji su sposobni izvršiti svaku zadaću koja se postavi pred njih," poručio je u delničkoj vojarni "Stožerni brigadir Ante Šaškor" zapovjednik Zapovjedništva specijalnih snaga brigadni general Perica Turalija

Dodjelom promaknuća i poticajnih mjeđa te pokaznom vježbom urbanih operacija pripadnika Zapovjedništva specijalnih snaga u vojarni "Stožerni brigadir Ante Šaškor" u Delnicama je 18. svibnja 2021. obilježena 30. obljetnica osnutka specijalnih postrojbi Hrvatske vojske i Dan Zapovjedništva specijalnih snaga. Uz pripadnike Zapovjedništva na čelu sa zapovjednikom brigadnim generalom Pericom Turalijom, svečanom obilježavanju nazočili su i predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović, izaslanik ministra obrane RH i glavni inspektor

TEKST  
OJI

FOTO  
Mladen Čobanović

obrane general-pukovnik Drago Matanović, predstavnici udruga specijalnih postrojbi, predstavnici lokalne vlasti i drugi. U spomen na poginule i nestale pripadnike specijalnih postrojbi Hrvatske vojske položeni su vijenci i zapaljene svijeće.

Čestitajući obljetnicu pripadnicima ZSS-a, predsjednik Milanović izrazio je duboko poštovanje za posao koji su odabrali istaknuvši da je to više od posla, da je to način života i poziv. "Vječna slava i hvala vašim suborcima koji su poginuli za Hrvatsku u vrijeme kad je Hrvatsku branilo malo pravih ljudi. Sve se na kraju i u svakom poslu, posebno u ratu gdje se gine, svodi na malo dobrih ljudi. Vama, malo dobrih, ali pravih ljudi, želim sve najbolje i čestitam godišnjicu vašeg slavnog i besprijeckornog puta, da budemo i dalje tu, da radite na sebi, da se usavršavate i da Hrvatska bude sigurna, stabilna i zemlja lijepa za život," poručio je predsjednik Milanović te, opisujući pripadnike ZSS-a, naveo: "Tjelesno spremam, pomalo opasan na izgledu, rezolutan, to je slika i prilika vojnika. Vaša postrojba i vaši suborci dali su golem doprinos stvaranju i obrani Hrvatske." Poručio im je da je njihov zadatak prije svega braniti Hrvatsku. "Sudjelovanje u misijama međunarodnih organizacija, NATO-a, dug je i obveza naše zemlje temeljem članstva u tim organizacijama. I tu ćemo biti korektni

## 30. OBLJETNICA ZSS-a



i pošteni, ali prije svega gledat ćemo svoje interese i voditi računa o tome da svoje vrijedne, ali malobrojne ljudi korištimo i angažiramo ondje gdje je prije svega naš interes,” rekao je predsjednik Milanović.

### SPOSOBNI I ODGOVORNI

General-pukovnik Matanović istaknuo je kako mu je posebna čast biti danas u Delnicama, čestitati 30. obljetnicu i prisjetiti se ratnog puta specijalnih postrojbi koje su branile domovinu, a posebno svih poginulih suboraca koji su dali živote za današnju slobodu i demokraciju. Također, pohvalio je pripadnike specijalnih snaga istaknuvši specifičnost specijalnih postrojbi koje su najelitniji dio Hrvatske vojske. Poručivši kako je Ministarstvo obrane danas maksimalno usmjereno na modernizaciju i opremanje te stvaranje boljih uvjeta za život i rad hrvatskim vojnicima, general je istaknuo da su upravo hrvatski vojnici jamstvo sigurnosti i opstojnosti hrvatske države i najvredniji resurs koji Hrvatska ima.

Zapovjednik ZSS-a general Turalija rekao je:

“Naši korjeni sežu u 1991. godinu, tijekom Domovinskog rata, gdje su pripadnici specijalnih snaga dokazali da su sposobni i odgovorni izvršavati sve svoje zadaće. Nama je cilj bio svih ovih godina, sva njihova iskustva i znanja prenijeti na nove narštaje, i to uspješno radimo već više od 25 godina. Ono čime se definitivno možemo ponositi, to su mladi ljudi, mladi kadrovi koji su sposobni izvršiti svaku zadaću koja se postavi pred njih.” General Turalija također je istaknuo da je Zapovjedništvo specijalnih snaga danas prepoznato kao poželjan međunarodni partner, a iznad svega

**Uz pripadnike ZSS-a na čelu sa zapovjednikom generalom Pericom Turalijom obljetnici su nazočili i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović, general Drago Matanović, kao i predstavnici udruge specijalnih postrojbi**

kao potencijalan suradnik u izvršenju zadaća u punom spektru specijalnih operacija.

Nakon pokazne vježbe urbanih operacija, jedan od sudionika, pripadnik Zapovjedništva specijalnih snaga objasnio je kako se postaje pripadnik specijalnih snaga, istaknuvši da je put dug i da zahtijeva dosta odricanja, a započinje uspješno završenom šestomjesečnom temeljnom obukom za specijalna djelovanja odnosno *commando* obukom, nakon koje slijede višegodišnje dodatne obuke i edukacije. “Prošli smo dosta dug i izazovan put da postanemo NATO-ova specijalna postrojba po svim kriterijima, ali današnji pripadnici, stvarno mogu s ponosom reći, stoje rame uz rame s mnogo poznatijim postrojbama i smatramo ih ravnopravnim.”



Zapovjedništvo specijalnih snaga prepoznato je kao poželjan međunarodni partner, a iznad svega kao potencijalan suradnik u izvršenju zadaća u punom spektru specijalnih operacija

## MEDUNARODNA VJEŽBA VOJNOOBAVJEŠTAJNIH SNAGA



Glavni cilj obavještajne vježbe Laufer 21 bio je generiranjem i korištenjem multinacionalnih sposobnosti obavještajnog djelovanja u potpori brigade provesti učinkovite multidisciplinarnе obavještajne aktivnosti koje integriraju obavještajne i analitičke kapacitete OSRH i savezničkih oružanih snaga u skladu s NATO-ovim doktrinarnim pristupom

**TEKST**  
Helena Kosmat

**FOTO**  
Mladen Čobanović

Vježba Laufer 21 jedna je od aktivnosti u okviru hrvatskog predsjedanja inicijativom A-5, a na njoj sudjeluju snage iz Hrvatske, Albanije, s Kosova, iz BiH i Slovenije

---

# LAUFER 21



## MEDUNARODNA VJEŽBA VOJNOOBAVJEŠTAJNIH SNAGA

Vojnoobavještajni modul obavještajnog elementa potpore na temelju podataka prikupljenih od drugih senzora u imenovanom području interesa upućuje timove za dubinsko izviđanje iz Obavještajne pukovnije i Vojnoobavještajne satnije sa zadatkom nadzora i prikupljanja informacija o aktivnostima u novoustrojenom kampu za obuku pripadnika lokalnog stanovništva nesklonog središnjim vlastima. Kamp se nalazi na području Crvene zemlje neposredno uz državnu granicu i neposredna je prijetnja te postoje čvrste indicije da će sudionici obučnih aktivnosti provesti sabotaže i subverzije na širem području uz granicu. Obučne aktivnosti u kampu provode ubaćeni elementi iz sastava specijalnih snaga države Plumbeus koja za cilj ima destabilizaciju situacije na području Hrvatske pretežno nastanjenom plumbeuškom manjinom. S obzirom na opisanu prijetnju, nužno je aktivnosti u kampu staviti pod mjere nadzora prije eskalacije nasilja i destabilizacije situacije. Dosadašnja saznanja dobivena s pomoću drona upućuju na moguće lokacije kampova za obuku i moguće rute kretanja. Budući da su kampovi vjerojatno dobro skriveni u gustoj vegetaciji i djelomično ukopani, upućuju se specijalizirani timovi za dubinsko izviđanje koji će to potvrditi. Ovo je kratki scenarij međunarodne vježbe vojnoobavještajnih snaga Laufer 21 koja se tijekom svib-



Tijekom vježbe operacije su se provodile u skladu s načelima modularnosti i integracije obavještajnih sposobnosti i napor, a snage su pružale potporu najvišim razinama zapovijedanja. Vježba se temeljila na planiranju, prikupljanju i analitičkim obavještajnim sposobnostima koje tvore dva elementa potpore – obavještajni element potpore i vojnoobavještajni modul u potpori multinacionalne divizije

Obavještajni element potpore i vojnoobavještajni modul u potpori multinacionalne divizije obuhvaćaju sposobnosti obavještajnog djelovanja, nadzora, određivanja cilja i izviđanja kako bi se zadovoljili obavještajni zahtjevi na operativnoj razini i podržalo djelovanje razine brigade



nja provodila na nekoliko vojnih poligona i vježbališta u Hrvatskoj.

Laufer 21 međunarodna je vježba vojnoobavještajnih snaga Američko-jadranske povelje. Organizatori su Obavještajna pukovnija i Obavještajna uprava GS OSRH, a provodila se na vojnim poligonima "Eugen Kvaternik" Slunj, "Josip Markić" Knin i "Gašinci" kod Đakova, na vojnom vježbalištu "Gakovo" kod Grubišnog Polja te u vojarni "Josip Zidar" u Velikoj Buni. Laufer 21 dio je vježbe Immediate Response 21, koja je jedan od ključnih dijelova vježbe DEFENDER-E Europe 21. Osim toga, Laufer 21 jedna je od aktivnosti u okviru hrvatskog predsjedanja inicijativom A-5, a na njoj sudjeluju snage iz Hrvatske, Albanije, s Kosova, iz BiH i Slovenije.

Tijekom vježbe operacije su se provodile u skladu s načelima modularnosti i integracije obavještajnih sposobnosti i napora, a snage su pružale potporu najvišim razinama zapovijedanja. Vježba se temeljila na planiranju, prikupljanju i analitičkim obavještajnim sposobnostima koje tvore dva elementa potpore – obavještajni element potpore i vojnoobavještajni modul u potpori multinacionalne divizije.

Oba elementa potpore obuhvaćaju sposobnosti obavještajnog djelovanja, nadzora, određivanja cilja i izviđanja kako bi se zadovoljili obavještajni zahtjevi na operativnoj razini i podržalo djelovanje razine brigade. Obavještajno djelovanje uključuje sposobnosti višesenzorskog prikupljanja obavještajnih podataka. Glavni cilj obavještajne vježbe Laufer 21 bio je generiranjem i korištenjem multinacionalnih sposobnosti obavještajnog djelovanja u potpori brigade provesti učinkovite multidisciplinarnе obavještajne aktivnosti koje integriraju obavještajne i analitičke kapacitete OSRH i savezničkih oružanih snaga u skladu s NATO-ovim doktrinarnim pristupom.

Vježba se prema scenariju provodi istodobno u četiri imaginarne zemlje, na četiri različita vojna vježbališta odnosno poligona. S obzirom na to da je interoperabilnost važna na savezničkoj razini i u suradnji s partnerima, proveden je niz obučnih aktivnosti kako bi se uskladile procedure po fazama od planiranja do provođenja operacija. Cilj je razviti ISTAR multidisciplinarnu obavještajnu sposobnost i interoperabilnost obavještajnih disciplina zemalja saveznica, evaluirati učinke planskog procesa prikupljanja (Intelligence Requirement Management and Collection Management) unutar obavještajnog ciklusa te evaluirati produkt multidisciplinarnog obavještajnog djelovanja. U integracijskoj fazi vježbe zemlje partneri uskladjuju svoje obavještajne i analitičke kapacitete prema NATO-ovu doktrinarnom pristupu kako bi zajednički provodile multidisciplinarnе obavještajne operacije tijekom same vježbe.

## ASTRAL KNIGHT 2021

Glavni provoditelj međunarodne vojne vježbe na kojoj je sudjelovalo sedam članica NATO-a bilo je Zapovjedništvo američkih zračnih snaga za Europu i Afriku. Uz zapaženo sudjelovanje OSRH, pečat joj je dalo prvo izmještanje PZO sustava Patriot u Hrvatskoj

# TIMSKA

**TEKST**

Domagoj Vlahović  
OJI

**FOTO**

Tomislav Brandt  
OJI

# PROTUZRAČNA OBRANA

Kad je Republika Hrvatska pristupila 2009. godine Sjeverno-atlantskom savezu, deklarirala je snage za NATINAMDS, tj. NATO-ov integrirani sustav protuzračne i proturaketne obrane. Međunarodna vojna vježba Astral Knight 2021 provedena od 13. do 22. svibnja bila je posvećena upravo zajedničkoj NATO-ovoj obrani od prijetnji iz zraka. Glavni provoditelj bilo je Zapovjedništvo američkih zračnih snaga za Europu i Afriku (USAFE-AFAFRICA), a glavno poprište zračni prostor Albanije, Crne Gore, Grčke, Hrvatske, Italije i Slovenije, točnije prostor sjevernog i južnog jadranskog akvatorija. Vježba je zamišljena tako da pruža integriranu zračnu i raketnu zaštitu (Integrated Air and Missile Defense – IAMD) pomorskim lukama i savezničkim snagama koje sudjeluju na međunarodnoj vojnoj vježbi Immediate Response 21. Doprinos vrlo važnoj vježbi dale su sve nabrojene zemlje, a slobodno možemo reći da je hrvatsko sudjelovanje i na zemlji i u zraku bilo iznimno zapaženo. O veličini i intenzitetu vježbe Astral Knight dovoljno govori činjenica da je u provedbi svakodnevno aktivno sudjelovalo pedesetak zrakoplova. Između ostalih letjelica, Američko ratno zrakoplovstvo koristilo je višenamjenske

borbene avione F-15E Strike Eagle i F-16 Fighting Falcon, bombarder B-52 Stratofortress, zračne tankere KC-135, KC-46 i KC-10, avione za rano upozorenje i nadzor E-3 AWACS, transportne avione C-130J Super Hercules te helikoptere za traganje i spašavanje HH-60 Pave Hawk. Talijani su letjeli najsuvremenijim višenamjenskim borbenim avionima na svijetu F-35A Lightning II i AWACS avionima G550 CAEW, Grci avionima F-16, a Hrvatsko ratno zrakoplovstvo višenamjenskim borbenim avionima MiG-21. Za pilote 191. eskadrike lovačkih aviona bilo je to vrijedno međunarodno iskustvo. Letove su iskoristili za podizanje i usavršavanje sposobnosti, kao i za uvježbavanje taktika i procedura zaštite zračnog prostora i integracije sa zračnim snagama drugih zemalja. Doprinos je dala i Hrvatska ratna mornarica: ophodni brod Hrvatska





Kostajnica (OB-04) u sklopu vježbe u istarskom akvatoriju, zajedno s pripadnicima 31. krila iz Zrakoplovne baze Aviano, uspješno je izvršio zadaču borbenog traganja i spašavanja "oborenih" letačkih posada savezničkih zrakoplova.

### NADZOR ZRAČNOG PROSTORA

Na Astral Knightu, u ulozi jednog od glavnih zapovjednih centara, prvi je

## POTPORA ZEMLJE DOMAĆINA

93. krilo Hrvatskog ratnog zrakoplovstva pružilo je potporu zemlje domaćina (Host Nation Support – HNS) 43. eskadrili za elektroničko djelovanje (43 Electronic Combat Squadron) zračnih snaga SAD-a koja je sudjelovala na vježbi sa 60 pripadnika i dva zrakoplova EC-130H koja su provodila letačke operacije sa stajanke 393. eskadrile helikoptera.

Zapovjednik američkih snaga smještenih u Zemunu bojnik Colton Bowser istaknuo je kako je njihova zadača bila da kroz sposobnosti elektroničkog djelovanja suzbiju protivničku protuzračnu obranu. "Hrvatska vojska i osoblje u zadarskoj zrakoplovnoj bazi bili su presudni za uspješnu provedbu naših operacija na vježbi. Od pružanja radnih prostora do potpore u održavanju, naša je Eskadrila imala izvanredan tretman u Zadru, što ukazuje na naše snažno partnerstvo s Hrvatskom," istaknuo je bojnik Bowser.

"Suradnja tijekom provedbe vježbe bila je na visokoj razini i na zadovoljstvo obiju strana. Veseli nas sudjelovanje na ovakvim događajima i radujemo se nekom novom susretu s pripadnicima 43. ECS-a," naglašava satnik Danijel Bašić iz 393. eskadrile helikoptera, domaćin američkim zrakoplovima.

put sudjelovalo Središte za nadzor zračnog prostora HRZ-a, koje je u određene dane kontroliralo i zapovijedalo većim dijelom savezničkih zrakoplova u provedbi zračnih operacija. Prema riječima zapovjednika Bojne zračnog motrenja i navođenja (bZMIN) HRZ-a pukovnika Krešimira Tafre, zadće u sklopu sudjelovanja na Astral Knightu nisu se razlikovale od svakodnevnih koje se provode u bZMIN-u. To su zadaće nadzora i zaštite zračnog prostora kroz identifikaciju ciljeva u zračnom prostoru, stvaranje, održavanje i distribucija prepoznate slike u zračnom prostoru i navođenje lovačkog zrakoplovstva. "Pripreme smo počeli dosta rano kroz zajedničke obučne događaje, nakon čega je uslijedilo uvezivanje naših radara FPS 117 s razmjestivim središtem američke 606. eskadrile zračnog nadzora (Air Control Squadron – ACS) na Lošinju. Na taj način uspješno je integrirana radarska slika u razmjestive sustave zapovijedanja i nadzora. To je ostvareno zajedničkim naporom tehničkih stručnjaka iz SAD-a i naših komunikacijskih i radarskih tehničara i inženjera, pripadnika Satnije veze te Središta za zrakoplovno-tehničko osoblje i opskrbu," rekao je pukovnik Tafra osvrnuvši se na suradnju s pripadnicima američke razmjestive radarsko-komunikacijske postaje koja je za potrebe vježbe Astral Knight 21 bila razmještena u vojarni "Kovčanje" na Lošinju.

Riječ je o razmjestivom sustavu za zapovijedanje i upravljanje zračnim operacijama (Theater Operationally Resilient Command and Control – TORCC), koji dio 606. eskadrile zračnog nadzora (Air Control Squadron – ACS) iz sastava 31. krila Zrakoplovne baze Aviano (31st FW – Fighter Wing). Voditelj razmjestive postaje na Lošinju satnik Dan Eyerolles istaknuo je kao jedan od glavnih ciljeva sudjelovanja na vježbi izgradnju odnosa te razmjenu iskustava s pripadnicima partnerskih zemalja te uspostavu trajne komunikacijske i informacijske strukture sustava navođenja zrakoplova i nadzora zračnog prostora. "Ovdje u Hrvatskoj prvi put na ovako velikoj vježbi koristimo punu komponentu našeg sustava TORCC," rekao je. Pripadnik 606. eskadrile natporučnik Chris Colgrove, ujedno i voditelj radarskog dijela navedene razmjestive postaje u Hrvatskoj, istaknuo je važnost komunikacije u provedbi vježbe: "S toliko mnogo postrojbi koje se oslanjaju jedna na drugu za ostvarenje misije, komunikacija mora slobodno teći među svim subjektima, a ništa se od toga ne može dogoditi bez fantastičnog osoblja za komunikaciju i potpore hrvatskih vojnika koju imamo. Oni svakodnevno rade na tomu da našim kontrolorima pruže svaki alat potreban za osiguravanje sigurne i pouzdane kontrole zračnog prostora tijekom zadaća."



Vježba je zamišljena tako da pruža integriranu zračnu i raketnu zaštitu (Integrated Air and Missile Defence – IAMD) pomorskim luka ma i savezničkim snagama koje sudjeluju na međunarodnoj vojnoj vježbi Immediate Response 21

tehnologija zapovijedanja i nadzora te više tipova presretačkih projektila. Svi ti sustavi djeluju zajedno kako bi detektirali, identificirali i onesposobili taktičke balističke i krstareće projektile, dronove, zrakoplove i druge prijetnje. Patriot je iznimno mobilan: konfiguracija prikazana u Zemuniku dopremljena je iz Njemačke kopnenim konvojem od pedeset vozila. Iстicale su se lansirne stанице M901 i M903 i projektili PAC-2 i PAC-3 MSE (Missile Segment Enhancement). Potonji je trenutačno najmoderniji Patriotov projektil u američkoj operativnoj uporabi. Isto vrijedi i za radar MPO-65, koji smo također vidjeli u vojarni blizu Zadra (detaljnije o cijelom sustavu v. tekst Patriot se širi Europom, HV 562).

#### **GLAVNI JE CILJ INTEROPERABILNOST**

Komentirajući zajedničko uvježbanje hrvatskih, američkih i drugih partnerskih snaga na vježbi Astral Knight, zapovjednik 10. AAMDC-a

#### **VELIKA "PREMIJERA"**

Veliku pozornost hrvatske stručne, ali i svekolike javnosti, izazvala je činjenica da je u sklopu vježbe Astral Knight prvi put na hrvatskom tlu bio razmješten američki sustav za protuzračnu obranu velikog dometa MIM-104 Patriot (Phased Array Tracking Radar to Intercept On Target). Kako ističu obje strane, to je potvrda partnerskog odnosa SAD-a i Republike Hrvatske te pokazatelj zajedničkih nastojanja članica NATO-a u odgovoru na moguće sigurnosne prijetnje. Prezentacija Patriota održana je 19. svibnja u vojarni "Pukovnik Mirko Vukušić" u Zemuniku, a riječ je o sustavu koji je u operativnoj uporabi u 10. zapovjedništvu proturaketne i protuzračne obrane Američke kopnene vojske (10th AAMDC – Army Air and Missile Defense Command). Konkretnije, operativno ga koriste pripadnici 5. bojne 7. pukovnije PZO topništva (5th Battalion, 7th Air Defense Artillery Regiment – 5-7 ADA). Prema najkraćem i najjednostavnijem opisu proizvođača, američke tvrtke Raytheon, Patriot se sastoji od radara,



## ASTRAL KNIGHT 2021

brigadni general Gregory J. Brady istaknuo je zadovoljstvo činjenicom da je njegova postrojba dio povijesnog prvog razmještaja Patriota u Hrvatskoj. "Protuzračna obrana timska je djelatnost i ne postoji sustav koji može sam ispuniti sve zadaće. Stoga mi je draga da uz sebe imamo pripadnike Hrvatske vojske s kojima surađujemo, zajednički provodimo vježbu te razvijamo zajedničke taktike, tehnike i procedure kako bismo podigli opću spremnost protuzračne obrane. No, najvažnije je što postižemo interoperabilnost, što je i glavni cilj vježbe Astral Knight," zaključio je general Brady.

Na terenu u Zemuniku s pripadnicima 5-7 ADA-e djelovali su pripadnici Pukovnije PZO-a Hrvatske kopnene vojske. Njezin zapovjednik brigadir Alen Šimunić zahvalio je američkim partnerima na pruženoj prilici da se pripadnici postrojbe koji su bili pridodani američkim vodovima pobliže upoznaju sa sustavom

**DEFENDER-EUROPE 21**

Osim što je pružala integriranu zračnu i raketnu zaštitu na vježbi Immediate Response 21, vježba Astral Knight 2021 dio je i goleme međunarodne vježbe DEFENDER-Europe 21. Potonju predvodi Američka kopnena vojska, a sudjeluje više od 28 000 pripadnika oružanih snaga 26 savezničkih i partnerskih zemalja NATO-a sa zajedničkim ciljem izgradnje spremnosti i interoperabilnosti. Gotovo se simultano provodi na više od 30 vježbovnih područja raspoređenih na teritorijima petnaestak zemalja, od Baltika do jugoistočne Europe i crnomorske regije.



Sustav Patriot sastoji se od radara, tehnologija zapovijedanja i nadzora te više tipova presretačkih projektila. Svi ti sustavi djeluju zajedno kako bi detektirali, identificirali i onesposobili taktičke balističke i krstareće projektile, dronove, zrakoplove i druge prijetnje



Patriot. "Razmjenjujemo znanja i iskustva u području provedbe protuzračne obrane u vrlo složenim operacijama. Iskustva koja tako stječemo vrlo su važna u obuci naših pripadnika i razvoju naših sposobnosti," rekao je brigadir Šimunić.

Na taktičkoj razini s američkim je kolegama radio i zapovjednik Voda za upravljanje paljbom Pukovnije PZO-a poručnik Mate Bratović: "Razmjenjujemo iskustva, znanja i vještine. Iz prve ruke saznajemo podatke, postupke i procedure kojima se Amerikanci koriste u uporabi sustava Patriot."

Natporučnica Manuela Cortes, zapovjednica voda lansera u 5-7 ADA-i, istaknula je izvrsnu suradnju pripadnika hrvatskih i američkih taktičkih postrojbi. "Interakcija među savezničkim vojnicima uvek je zanimljiva, posebno u slučaju poput trenutačnog, kad je sustav Patriot negdje izmjешten prvi put," zaključuje američka časnica.

VOJARNA "123. BRIGADE HV"

# GROMOGLASAN "PRISEŽEM!"

U vojarni "123. brigade HV" u Požegi svečanu je prisegu dao 191 ročnik i ročnica 30. naraštaja. Na dragovoljno vojno osposobljavanje upućeni su 30. travnja, a završetak je predviđen 28. lipnja

**TEKST**

Domagoj Vlahović

**FOTO**

Mladen Čobanović

Prisega jubilarnog naraštaja dragovoljnih ročnika u vojarni "123. brigade HV" u Požegi opet je bila skromnija nego inače. Naravno, uzrok tome bila je pandemija zbog koje su u Bojni za temeljnu vojnu obuku Središta za obuku pješaštva i oklopništva ZOD-a bili prisiljeni uskratiti pozivnice obiteljima i



Uz ročnike, njihove zapovjednike i instruktore, svečanosti su nazočili predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović, izaslanik ministra obrane RH i glavni inspektor obrane general-pukovnik Drago Matanović, načelnik GS OSRH admiral Robert Hranj, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-pukovnik Boris Šerić, zapovjednik Zapovjedništva za obuku i doktrinu HKoV-a brigadni general Željko Ljubas te drugi čelnici i predstavnici ustrojstvenih cjelina MORH-a, OSRH i Ureda Predsjednika.

# JUBILARNOG NARAŠTAJA

prijateljima ročnika. No, i tog 14. svibnja 2021., "Prisežem!" iz grla 161 ročnika i 30 ročnica na pisti vojarne bio je glasan, odrješit i ujednačen kao i uвijek. Niti kape nisu letjele, ali na zapovijed "Otpust!" ročnici su ih ujednačeno skinuli s glava i podigli visoko u zrak. Kratka i dostoјanstvena ceremonija bila je završena.

Na dragovoljno vojno osposobljavanje ročnici 30. naraštaja upućeni su 30. travnja, a završetak je predviđen 28. lipnja 2021.

Među ročnicama koje su prisegnule i magistra je kineziologije Antonija Pintarić (27) koja se prijavila zbog ljubavi prema domovini i želje da uđe u sustav OSRH. "Obuka je izvanredna, instruktori nam izlaze u susret, a u ova dva tjedna već smo puno naučili," ističe. Mlada Zagrepčanka već sad izražava određene ambicije, ne razmišlja samo o vojnoj karijeri, nego i o napredovanju. "Kratkoročni cilj mi je uspješno završiti ovo osposobljavanje. Nadam se postati i najbolja ročnica naraštaja, a onda u budućnosti sudjelovati u razvoju opće fizičke spreme hrvatskih vojnikinja i vojnika," naglašava. Ročnik Hrvoje Mamić rođen je 1993. godine. Završio je stručni studij ekonomije i poduzetništva te komunikacija, a zanimljivo je i što je zapovjednik Dobrovoljnog vatrogasnog društva Kupinečki Kraljevec. Iz tog mjesta kod Zagreba i dolazi. Prijavio se na dragovoljno vojno osposobljavanje da stekne znanja i vještine koje bi mu mogle pomoći u životu, a za vojnu karijeru "kako bude, bude!" Obuka smatra zanimljivom i zahtjevnom, želi da bude još izazovnija i što više terenska. Zanima ga posao u HKoV-u. Ročnik Dominik Kolarić iz Našica (26) magistar je ekonomije i sin hrvatskog branitelja koji od dječačkih dana razmišlja o vojnoj karijeri. "Prijavio sam se iz radoznalosti, jednostavno me zanima kako je služiti u Hrvatskoj vojsci. Zadovoljan sam instrukturima i zajedništvom nas ročnika, vlada timski duh i vjerujem da će tako biti do kraja obuke," zaključuje.

## ZAVRŠETAK PRILAGODBE

Da je riječ o izrazito motiviranoj skupini mladih ljudi, za Hrvatski vojnik potvrdio je i jedan od njihovih instruktora, desetnik Milan Adžić. Uostalom, takav se entuzijazam i očekuje, prijavljuju se dragovoljno i većina želi nastaviti s vojnom karijerom. Posao instruktora jako je zahtjevan i težak, a to posebno dolazi do izražaja kad je riječ o ročnicima. "Svečana prigra znači i završetak prvog dvotjednog razdoblja prilagodbe. Slijedi središnje petotjedno obučno razdoblje, a treći dio posvećen je završnom ocjenjivanju. Prvih nekoliko dana najteže je za ročnike, neki od njih prvi se put susreću i s čizmama, a kamoli s odorom, stajanjem u postroju ili svakodnevnim životom u velikoj skupini ljudi bez puno privatnosti. Tad ih obično nekoliko vidi da vojni poziv nije za njih i odustaju. No, ponavljam, velika većina uspije doći do kraja," kaže pripadnik Bojne za temeljnu vojnu obuku.

Ročnici na dragovoljnem vojnom osposobljavanju provode osam tjedana obuke. Tijekom obuke obučavaju se iz sljedećih programskih područja: rukovanje osobnim oružjem, kretanje, komuniciranje, zaštita, reakcije, vojna služba, tjelovježba i psihološka priprema ročnika. Obuka se provodi u vojskarni "123. brigade HV-a" u Požegi i njezinim vojnim vježbalištima, strelištu "Novo Selo" i logističkom vježbalištu "Glavica". Temelji se na iskustvima iz Domovinskog rata, a tijekom godina implementirani su standardi NATO-a. Dragovoljni ročnici koji uspješno završe obuku dobivaju vojnostručnu specijalnost (VsSp) strijelac, dužnost strijelca roda pješaštva te time ispunjavaju jedan od propisanih uvjeta za prijam u djelatnu vojnu službu, odnosno stjeću mogućnost sudjelovanja u razvrstanoj pričuvi.



ISPRAĆAJ 35. HRVCON-a



TEKST  
OJI  
**FOTO**  
Josip Kopi

U područje operacije KFOR u Republiku Kosovo upućuje se Motorizirana satnija iz sastava Hrvatske kopnene vojske, tim besposadnih sustava iz sastava

Obavještajne pukovnije te logističko osoblje iz sastava Zapovjedništva za potporu, a 99 pripadnika 35. HRVCON-a djelovat će u sastavu Multinacionalne bojne

# ZA REGIONALNU SIGURNOST I STABILNOST

Pripadnici 35. HRVCON-a u području operacije provodit će zadaće održavanja sigurnog i stabilnog okružja, ophodnje nazočnosti i osiguranja značajnih objekata

U vojarni "9. gardijske brigade Vukovi" u Gospicu je 17. svibnja 2021. održan svečani isprāčaj Motorizirane satnije Hrvatske kopnene vojske u sastavu 35. hrvatskog kontingenta u NATO-ovu operaciju KFOR u Republiku Kosovo.

Svečanom isprāčaju nazočio je ministar obrane Republike Hrvatske Mario Banožić, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH admiral Robert Hranj, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-pukovnik Boris Šerić, zapovjednik Gardijske mehanizirane brigade brigadir Dražen Ressler, zapovjednik Zapovjednog operativnog središta Glavnog stožera OSRH brigadni general Ivan Turkalj, zapovjednik Motorizirane bojne Vukovi Gardijske mehanizirane brigade bojnik Antonio Tokić, zapovjednik Obavještajne pukovnije pukovnik Zvonimir Rogić i drugi.

Istaknuvši kako je ponosan što se prvi put u ovu NATO-ovu misiju, uz već postojeće snage upućuje i deklarirana pješačka satnija, ministar obrane ističe kako Republika Hrvatska kao vjerodostojna članica NATO-a, neposredno pridonosi stabilnosti i očuvanju mira jugoistoka Europe.

"Budući da je riječ o našem neposrednom okružju, naša je odgovornost veća i iziskuje od nas aktivan angažman i uključenje u procese koji se odvijaju u tom prostoru. Svima nam je dobro poznato kako je došlo do promjene sigurnosne paradigme i percepcije sigurnosti u cijelom svijetu i svjesni smo kako se sigurnost ne brani samo na granicama Hrvatske, već onde gdje ugroza nastaje," rekao je ministar Banožić. Izrazio je uvjerenje kako će hrvatski vojnici svojim znanjem i sposobnostima uvelike pridonijeti stvaranju stabilnog i sigurnog okruženja." Ulaganje u znanje i sigurnost, ulaganje je u stabilnost, prosperitet i blagostanje svakog pripadnika i naše domovine. Upravo NATO-ova operacija KFOR idealna je prilika za jačanje sigurnosti jer sudjelovanjem u međunarodnom okružju uz predan rad s najboljima, možemo postati brži, bolji i spremniji odgovoriti na sve ugroze koje se pred nas stavljuju," ističe Banožić.

Pripadnicima 35. hrvatskog kontingenta ministar obrane poručuje: "Zadaća na koju krećete zahtjevna je i odgovorna. Vodite računa jedni o drugima i neka vam je sigurnost kolega, ali i vaša osobna na prvom mjestu."

### ŠIROK SPEKTAR ZADAĆA

Načelnik Glavnog stožera hrvatskim vojnicima uoči odlaska u NATO-ovu operaciju KFOR poručio je kako Hrvatska vojska angažmanom u spomenutoj operaciji pokazuje da je spremna preuzeti svoj dio tereta i odgovornosti pridonoseći izgradnji sigurnijeg i stabilnijeg svijeta pri čemu nas motivira i naše vlastito povijesno iskustvo od prije trideset godina.

"Naša nacionalna sigurnost ne počinje niti završava na državnoj granici, ona je podložna procesu zemljopisno daleko od naše domovine. I to je jedan od razloga zašto uključenja u operaciju KFOR čime želimo pomoći izgradnji sigurnijeg svijeta za sve žitelje u Kosovu, regiji i posredno za nas. Naši će vojnici obavljati širok spektar zadaća, Satnija je odlično uvežbana i spremna za preuzimanje svoje uloge u KFOR-u," rekao je admiral Hranj te poručio: "U vašem radu neka vam vaša sigurnost i sigurnost vaših kolega bude glavni imperativ. Želim vam uspješnu realizaciju zadaće i da se svi vratite živi i zdravi svojim obiteljima."

General Šerić ističe kako je Motorizirana satnija Hrvatske kopnene vojske u sastavu 35. kontingenta u potpunosti spremna za upućivanje u područje operacije potpore miru KFOR u Republiku Kosovo gdje će provedbom dodijeljenih zadaća dati aktivan doprinos regionalnoj sigurnosti i stabilnosti.

"Djelovat će u sastavu Multinacionalne bojne koju čine pripadnici Oružanih snaga Austrije, Italije i Slovenije. U području operacije provodit će zadaće održavanja sigurnog i stabilnog okružja, ophodnje nazočnosti i osiguranja značajnih objekata. Na temelju pokazanih rezultata preduputne obuke i provedenog ocjenjivanja, siguran sam da će svoju zadaću izvršiti u potpunosti. Svaka provedba zadaća u međunarodnom okružju, pa tako i ova zadaća, prilika je za stjecanje i razmjenu novih iskustava i sposobnosti, te od pripadnika Satnije očekujem da po povratku iz operacije ta iskustva prenesu svojim kolegicama i kolegama čime će unaprijediti i povećati sposobnosti naših postrojbi za izvršenje dodijeljene im misije," rekao je general Šerić.

### SPOSOBNOST I SPREMNOST

Zapovjednik Satnije HRVCON-a natporučnik Robert Kurevija istaknuo je kako su pripadnici Motorizirane satnije prošli ciklus obuke na vojnoj vježbi Spremnost 20 i pokazali sposobnost i spremnost za izvršenje svih dodijeljenih zadaća te su ocijenjeni najvišim mogućim ocjenama."Iznimno smo motivirani i spremni za izmještanje u područje operacije. Svesni smo prilike za dokazivanjem, ali i odgovornosti koju to nosi sa sobom. Također, zahvaljujem svakom pojedincu na energiji, entuzijazmu i požrtvovnosti kojim su pridonijeli uspjehu Motorizirane satnije. Ne očekujem ništa manje u idućih šest mjeseci. Posebno želim zahvaliti vašim obiteljima na pruženoj potpori," poručio je natporučnik Kurevija.

Naime, u područje operacije KFOR u Republiku Kosovo upućuje se Motorizirana satnija iz sastava Hrvatske kopnene vojske, tim besposadnih sustava iz sastava Obavještajne pukovnije te logističko osoblje iz sastava Zapovjedništva za potporu. Navedene sastavnice bit će dio 35. hrvatskog kontingenta koji je trenutačno razmješten u području operacije KFOR. Vodeća nacija je Italija, a Satnija se u NATO-ovu operaciju upućuje na šest mjeseci. Motorizirana satnija broji 99 pripadnika od čega je deset žena.



Svečanom isprāčaju kontingenta, među ostalim, nazočili su ministar obrane Mario Banožić, načelnik Glavnog stožera OSRH admiral Robert Hranj, zapovjednik HKoV-a general Boris Šerić i zapovjednik GMBR-a brigadir Dražen Ressler



# BESPOSADNA VOZILA BUDUĆNOSTI DOLAZE IZ HRV

Hrvatski vojnik posjetio je uspješnu hrvatsku tvrtku DOK-ING, koja već drži više od polovine svjetskog tržišta razminiranja lakinim strojevima, no razvija i druge sustave dvojne ili obrambeno-sigurnosne namjene koristeći i sredstva iz fondova i projekata na razini Europske unije

**TEKST** Domagoj Vlahović

**FOTO:** Tomislav Brandt i DOK-ING, **ILUSTRACIJE:** DOK-ING

Hale i uredi DOK-ING-a smješteni su u Slavonskoj aveniji u industrijskom dijelu Zagreba. Posjećujete li ih s vremena na vrijeme, a ne redovito, uvijek ćete primijetiti da se promjenilo barem nešto od unutarnjeg rasporeda prostorija. Zapravo, to odražava dinamičnost tvrtke, koja ove godine slavi trideseti rođendan i danas je prisutna u više od 40 svjetskih zemalja. I nikako si ne želi priuštiti zastoj u razvoju, makar je u svojoj branši već godinama na samom, ali zaista na samom svjetskom vrhu. "Stari" proizvodi konstantno se poboljšavaju i prilagođavaju novim doktrinarnim zahtjevima, temeljenim na novim tehnologijama. Dok šećete po halama koje su dobro popunjene, ali ne i krcate djelatnicima, strojevima, alatima i materijalima, vidjet ćete niz besposadnih kopnenih sustava koji su u raznim fazama proizvodnje. U jednom dijelu ističe se pustinjska boja strojeva za razminiranje, koji će biti ispo-



# ATSKE

ručeni kupcima na Bliskom istoku. U drugom ćete vidjeti crveni kamion koji u kombinaciji s misijskim kontejnerom i besposadnim sustavom MVF-5 služi kao zapovjedno-nadzorno središte za krizne situacije. Tri su takva kompletne sustava isporučena hrvatskom MUP-u, a jedan je kao komunikacijsko-operativni centar već i korišten odmah nakon nedavnog potresa na Banovini. U trećem je prototip pomalo zastrašujućeg protuterorističkog robotskog sustava MV-3 Hystrix. DOK-ING danas je organiziran u četirima matričnim područjima: krizni

**Hrvatski vojnik ekskluzivno je dobio uvid u prvi prototip DOK-ING-ove univerzalne platforme Komodo s hibridnim pogonom**

## HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA

menadžment i CBRN obrana (Chemical, Biological, Radio-logical and Nuclear), vojna inženjerija, podzemno ruderstvo te protuterorizam. Prema sadašnjem planu, tako će ostati i u idućih pet godina u okviru kojih će se u svakoj matrici pokušati postići maksimalan razvoj i rezultati. Od oko 130 djelatnika zaposlenih u tvrtki, približno 30 posto ih radi u odjelu istraživanja i razvoja.

### ZA TALAČKE I DRUGE KRIZNE SITUACIJE

Paleta već operativno dokazanih besposadnih kopnenih platformi s gusjeničnim podvozjem i dalje će se razvijati u smjeru što veće svestranosti i opremljenosti najnovijim tehnološkim rješenjima. Za humanitarno i borbeno razminiranje tu su kompaktni MV-2 Honey Badger i nešto veći MV-4 Scorpion te zaista veliki MV-10 Bison. MVF-5 Tusk namijenjen je prije svega brzom reagiranju u kriznim situacijama (tehnološke, kemijske i nuklearne nesreće, potresi, požari i sl.), a dozer XLPD Groundhog omiljeni je sustav niza rudarskih kompanija koje se bave iskopom visokovrijednih metala poput platine i zlata. Ljubiteljima vojnosigurnosne tehnologije osobito je zanimljiv već spomenuti MV-3 Hystrix. Laički i ukratko opisan, riječ je o protuterorističkom robotskom vozilu namijenjenom za djelovanje u borbi protiv terorizma te prilikom rješavanja talačkih i drugih kriznih situacija. Vozilo je opremljeno prednjim preklopnim balističkim štitom iza kojeg se može smjestiti do osam pripadnika protuterorističkih ili srodnih policijskih i vojnih specijalnih postrojbi. Tu su i otvor za naoružanje, farovi za osvjetljavanje i ometanje prijestupnika, teretni prostor. Dovoljno je robustan, snažan i brz da može probijati i svladavati više vrsta prepreka dok su specijalci pritom zaštićeni, primjerice od različitih vrsta streljiva, krohotina i dr. Međutim, može djelovati i bez ljudi, opremljen raznim sustavima za situacijsko osvješćivanje kao što su kamere, senzori i detektori. Takav se može poslati u krizno područje, gdje će timovima pružati niz podataka i informacija u svim vremenskim uvjetima za situacijsko osvješćivanje. Također, robotsko se vozilo može rabiti za logističku potporu i dostavu specijalističke opreme, tehnike i slično.

### PRILIKA ZA HRVATSKE TVRTKE

Dobri poznavatelji hrvatske vojne industrije trebali bi biti upoznati s činjenicom da su se njezini dionici pokazali vrlo uspješnim u povlačenju sredstava iz fondova Europske unije za projekte tzv. dvojne, tj. i obrambeno-sigurnosne i civilne namjene. "Za istraživanje, razvoj i inovacije povukli smo 42 milijuna kuna za dva značajna istraživačka projekta koja će urođiti dvama vrlo naprednim besposadnim sustavima," najavljuje nam direktor za razvoj poslovanja Gordan Pešić. Jedan će služiti za protuterorističke operacije u urbanom okružju i bit će sličan Hystrixu, a završetak projekta očekuje se krajem 2022. godine. Među ostalim, pogon će biti potpuno električni. U tvrtki ga, kako kažu, razvijaju "zajedno s profesionalcima iz operativne struke", znači, s pripadnicima antiterorističkih i specijalnih postrojbi MORH-a i MUP-a. Ključno je što takav "štít" specijalcima omogućava brzo raspoređivanje i zauzimanje pozicija, a moći će služiti kao udarno, izvidničko i logističko sredstvo. Pešić ističe da DOK-ING s MORH-om i MUP-om ima potpisane sporazume o

## HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRija



poslovno-tehničkoj suradnji kroz koju se pokazalo da je suradnja s krajnjim korisnicima iznimno bitna u razvoju novih proizvoda te je na vrlo visokoj razini. "Ne možemo razvijati sustave u vakuumu. S vojskom i policijom zajedno provodimo testiranja, radimo taktičke studije, dobivamo konkretnе povratne informacije i tako shvaćamo njihove prave potrebe. Sve nam to pomaže da se bolje pozicioniramo na međunarodnom tržištu," zaključuje DOK-ING-ov direktor.

Drugi sustav koji DOK-ING razvija daljinski je upravljivo vozilo namijenjeno za djelovanje u ekstremnim CBRN uvjetima i bit će službeno predstavljen početkom srpnja. Razvoj vozila konceptualnog imena Komodo prvo je bio financiran fondovima EU-a, gdje je RH korištenjem ESI fondova bila prva koja je povlačila sredstva za dvojnu namjenu kroz Strategiju pametne specijalizacije. Danas je Komodo dio međunarodnog projekta CBRN SaaS (The CBRN Surveillance as a Service) poduprtog Stalnom strukturiranom suradnjom (Permanent Structured Cooperation – PESCO). Podsjetimo, riječ je o obliku suradnje predviđenom Ugovorom o Europskoj uniji koji zainteresiranim članicama EU-a omogućuje jačanje obrambene suradnje i zajedničkog razvoja obrambenih sposobnosti.

### SENZORSKA MREŽA

Među našim sugovornicima i vanjski je konzultant DOK-ING-a Zvonko Orešovec, umirovljeni brigadir Hrvatske

**DOK-ING-ovi sustavi koji su već na tržištu kontinuirano se nadograđuju i poboljšavaju, posebno na području robotike, senzora i daljinskog upravljanja**



vojske i prvi predsjednik Hrvatskog klastera konkurentnosti obrambene industrije, koji ističe da je PESCO tek početak nečeg puno većeg. "Europska unija želi na ukupnoj razini postati treći proizvođač vojne opreme u svijetu. Zbog toga je Europska komisija pokrenula PESCO inicijativu i oformila EU-ov obrambeni fond, a sve s namjerom da stimulira članice EU-a da se grupiraju oko zajedničkih projekata i tako spriječe nepotrebno rasipanje materijalnih, finansijskih i kadrovske resursa, kao i međusobnu konkurenčiju. Glavna poanta te inicijative jest da će kroz nekoliko godina EU definirati svoju obrambenu industriju i njezine nositelje (države i tvrtke), a onima koji neće biti dio tog procesa, bit će iznimno teško konkurirati konzorcijima firmi koje će definirati standarde te usto još biti povlaštene i stimulirane od EK-a. To je za hrvatske tvrtke velika prilika i moramo što prije uhvatiti korak da budemo dio te priče u kojoj finansijska sredstva na raspoređivanju još nisu velika, ali bit će jako velika već iduće godine. Mislim da je MORH sve to izvrsno primjetio," naglašava Orešovec. Koordinator PESCO projekta CBRN SaaS je Austrija, a uključene su i Hrvatska, Francuska, Mađarska te Slovenija. Tvrte i znanstveno-istraživačke institucije iz tih zemalja formirale su konzorcij. On treba urodit senzorskom mrežom koja združenim snagama NATO-a i nadležnim institucijama u slučaju CBRN incidenta daje potpunu operativnu sliku i situacijsku svjesnost o pogodenom području. Sustav definiraju zračne i kopnene platforme, a kopnena platforma u projektu upravo je besposadno vozilo Komodo, opremljeno sustavima za detekciju i identifikaciju, dekontaminaciju i samodekontaminaciju, skupljanje uzoraka, gašenje požara, uklanjanje prepreka... Ta univerzalna besposadna daljinski



upravljana kopnena platforma na gusjenicama možda je i najambiciozniji DOK-ING-ov projekt do sada.

#### RATOVANJE KAO POSAO STROJEVA

Dok se približavamo praktički potpuno završenom vozilu Prototype 1, djelatnici tvrtke zasipaju nas informacijama. Komodo je originalni DOK-ING-ov projekt "od praznog papira", kojem je doprinos dao i zagrebački Fakultet elektrotehnike i računarstva te još neki partneri. Dakle, to je napredno vozilo nove generacije na hibridni pogon: brže, tiše, otpornije, robusnije i modularnije od prethodnika. U osnovnoj i početnoj ulozi bit će prilagođeno djelovanju u ekstremnim CBRN uvjetima. No, ono što je još bitnije za

**Kamion koji u kombinaciji s misijskim kontejnerom i besposadnim sustavom MVF-5 služi kao zapovjedno-nadzorno središte za krizne situacije**

Robot za razminiranje MV-10 koji će se isporučiti kupcu s Bliskog istoka

budućnost tvrtke jest što je Komodo izvrsna baza za razne nadogradnje, a mogućnosti opremanja najsvremenijim sustavima koji podrazumijevaju i umjetnu inteligenciju praktički su neograničene. Njegova velika prednost upravo je elektrificiranost u kojoj DOK-ING ima puno iskustva: osnivač i vlasnik tvrtke Vjekoslav Majetić sa svojim je inženjerima još prije desetak godina razvio prve strojeve na električni pogon. Glavni adut bit će hibridni pogon, izmjenjivost misijskih



## HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA

modula i sama brzina vozila. Kombinacijom tih elemenata postiže se univerzalnost Komodo platforme, a time i značajne uštede u inženjeringu, poboljšava se integrirana logistička potpora i multiplicira se aplikativno područje djelovanja. Uz CBRN inačicu na bazi Komodo platforme, u hrvatskoj su tvrtki već sad razvili koncepte za još nekoliko inačica: izvidničku, borbeno-inženjerijsku, logističku i borbenu. Iako drži 60 % svjetskog tržišta razminiranja lakin strojevima, sve ukazuje na to da bi DOK-ING u svojoj ponudi mogao i trebao još više ići u "vojnog" smjeru. To je neizbjježno, jer globalna vojna tehnologija sve više i više ide u pravcu razvoja besposadnih sustava s, primjerice, oružnim stanicama, što stvara nove poslovne prilike za komercijalizaciju tehnologija kojima DOK-ING već dugo vrla. No, je li u suprotnosti s DOK-ING-ovim sloganom "Don't send a man to do a machine's job" i dosadašnjom misijom, koja je prije svega posvećena razminiranju, dakle, spašavanju života? Voditelj istraživanja i razvoja Domagoj Stunić potvrđuje da je razvoj borbenih besposadnih vozila trend kojem se okreće velike svjetske vojske i tvrtke. Primjerice, Američka kopnena vojska u okviru programa Next-Generation Combat Vehicle (NGCV) traži i besposadna rješenja. "Mislim da se to poklapa ili će se poklapati i s našim sloganom: ratovanje će sve više postajati posao strojeva, no u demo-



Vlasnik DOK-ING-a Vjekoslav Majetić i Komodo koji je dosad vjerojatno najambiciozniji projekt tvrtke



Pripadnici Specijalne policije MUP-a prezentiraju mogućnosti sustava za protuterorističko djelovanje MV-3 Hystrix





kratkim zemljama ide se u smjeru *man in the loop*, tj. da sustav može samostalno raditi sve pripremne radnje, no konačnu odluku o djelovanju uvijek donosi čovjek,” kaže Stunić. Voditelj projekata istraživanja, razvoja i inovacija Hrvoje Orešković dodaje da “tehnički gledano, naoružati vozilo i takvim sustavom daljinski upravljati

## KOMODO

**DIMENZIJE: (W x L x H):** 2200 x 4600 x 1400 mm  
**MASA:** 12,5 t  
**MASA KORISNOG TERETA:** 5 t  
**KLIRENS:** 0,37 m  
**POGON:** hibridni (dizelski motor 170 kW + električne baterije 92 kW/h)

najmanji je problem. Etički problem pojavljuje se kad umjetna inteligencija autonomno određuje ciljeve.”

## USPJEŠNO RAZDOBLJE

S djelatnicima DOK-ING-a dotaknuli smo se i nedavnog sukoba u Nagorno-Karabahu, koji je u prvi plan stavio uporabu besposadnih letjelica, pa nas je zanimalo misli li se tvrtka okrenuti i takvim sustavima. Odgovor je potvrđan, ali u smislu letjelica koje bi bile dodatak njihovim kopnenim sustavima i još više poboljšavale situacijsku svijest pri njihovoj uporabi. Dakle, ne bi bilo samostalnog razvoja, ali svakako će se raditi na povezanoći s institucijama koje se bave besposadnim letećim sustavima. Naime, tvrtka u budućnosti prema Europskom obrambenom fondu namjerava adresirati kompletno, integrirano rješenje za operacije čišćenja terena (*route clearance*). Dio tog rješenja bila bi i letjelica spregnuta sa zemaljskom besposadnom platformom, a DOK-ING je tijekom svojih trideset godina surađivao s dovoljno relevantnih partnera da mu ne bi bio problem okupiti konzorcij koji bi aplicirao na obrambene fondove s jednim pravim projektom. “Ponosni smo na to kako se stvari razvijaju. Unatoč izbi-



janju pandemije, u tijeku je iznimno uspješno razdoblje za DOK-ING,” kaže nam Pešić, ”osigurali smo značajne ugovore i čak vjerujemo da će nam 2021. i 2022., bar prema sadašnjim projekcijama, biti rekordne godine. No, znate kako je u obrambenoj industriji: rokovi ugovaranja i isporuka prilično su dugački, pa se uspješnija i manje uspješna razdoblja smjenjuju ciklički.” Naravno, takve rezultate tvrtka ostvaruje uglavnom zahvaljujući vanjskim tržištima, više od 90 posto isporučenih roba i usluga su izvoz. To svrstava DOK-ING u elitno trostvvo hrvatske vojne (ili obrambene) industrije koje čine još i HS Produkt i Šestan-Busch. Kratko rečeno, svi pripadaju svjetskoj klasi i to je nešto što nema niti jedna naša industrijska grana.

**Ilustracije besposadnog kopnenog vozila Komodo u borbenoj (velika slika gore), CBRN, izviđničkoj, logističkoj i borbeno-inženjerijskoj inačici (desno, odozgora nadolje)**

## HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA



## PODLISTAK

"Klasični" topovi još uvijek su dominantno rješenje na ratnim brodovima i tako će biti i u idućim desetljećima. No tehnološki najnaprednije tvrtke i ratne mornarice intenzivno rade na novim, revolucionarnim rješenjima

**BRODSKO TOPNIŠTVO**

# BUDUĆNOST JE ULASERI

Američka ratna mornarica donedavno je ulagala golema sredstva u razvoj nove vrste topničkog oružja za koje je smatrala da će im donijeti veliku prednost nad svim potencijalnim protivnicima. To je oružje bilo elektromagnetski top. ElectroMagnetic RailGun ili EMRG razvijan je za klasu razarača Zumwalt. No kako je gradnja tih brodova obustavljena već nakon prva tri, isplativost razvoja EMRG-a postala je upitna. Tim prije jer se trenutačno ne planira njihova ugradnja na neku drugu platformu. Mornarica je čak obustavila i proizvodnju streljiva za topove Advanced Gun System (AGS) koji su trebali biti ugrađeni na klasu Zumwalt. Kako je broj potrebnih granata pao zajedno sa smanjenjem broja brodova, njihova cijena narasla je na 800 000 do milijun dolara po komadu. Američka ratna mornarica

TEKST Mario Galic

ionako na raspolaganju ima velik broj krstarećih projektila kojima može uništavati ciljeve daleko u unutrašnjosti kopna. Stoga proizvodnja tako skupog streljiva za samo tri instalirana AGS topnička sustava nije isplativa. Ista je sudbina zadesila i EMRG-e. Umjesto uobičajenog načina korištenja kemijske topničke propulzije (barut), takav se top oslanja na velike količine električne energije kojom se induciraju snažna magnetska polja, sposobna ubrzavati metalne predmete do brzina većih od 6000 km/h. Cilj razvoja bio je dosegnuti razinu energije od 64 MJ pri opaljenju. To bi EMRG-u omogućilo ispaljivanje kinetičkih energetskih (KE) projektila mase 18,15 kg brzinom od sedam Macha. Krajnji bi rezultat bio dolet veći od 200 nautičkih milja (više od 370 km). Zahvaljujući brzini, EMRG bi rabio isključivo metalna, prikladno oblikovana puna zrna, bez ikakvog eksplozivnog punjenja. Ona bi na cilj djelovala isključivo kinetičkom energijom, poput kugli onih starih, prvih topova. U krajnjem slučaju to bi pridonijelo znatno većoj sigurnosti broda jer bi bila otklonjena opasnost od eksplozije i požara u brodskim komorama za streljivo. Istodobno, dobio bi se dodatan prostor za smještaj projektila jer bi streljivo bez barutnog punjenja imalo dvostruko manje gabarite. Za us-





# MA

poredbu, na razaračima klase Arleigh Burke (DDG-51) u komori topa Mk 45 može se smjestiti 600 do 680 granata kalibra 127 mm, dok bi se u taj prostor moglo smjestiti gotovo četiri puta više (više od 2400) KE projektila.

Ciljana brzina paljbe EMRG-a projicirana je na 6 do 12 zrna u minuti, odnosno 360 do 720 projektila na sat. Prema energetskim kalkulacijama, kinetički energetski projektili za ispaljivanje iz elektromagnetskog topa trebali su biti najmanje dva do osam puta snažniji od današnjih specijaliziranih (u što su uključeni dugodometni projektili za napad na kopnene ciljeve) i konvencionalnih topničkih projektila.

## NEMA DOVOLJNO ENERGIJE

Međutim, najveći nedostatak svih elektromagnetskih topova jest potreba da se na brodu osiguraju ve-

Ilustracija laserskog sustava HELIOS (High Energy Laser with Integrated Optical-dazzler and Surveillance) tvrtke Lockheed Martin postavljenog na ratni brod

like količine električne energije. Osim klase Zumwalt, niti jedna druga klasa američkih ratnih brodova nema dostatnu proizvodnju električne energije da bi bila opremljena EMRG-om. Vjerovatno bi nova klasa krstarica DD(X), koje bi moglo nastati na osnovi projekta Zumwalt, moglo biti opremljene tom vrstom topova, no to je i dalje vrlo upitno (opširnije v. *Nova američka krstarica*, Hrvatski vojnik br. 569). Sukladno toj situaciji, američki časopis Popular Mechanics 27. je travnja prošle godine objavio tekst kojim se pozabavio problemom (naslov originala je The U.S. Navy's Railgun Is Nearly Dead in the Water). Dakle, Ured za mornarička istraživanja započeo je razvoj EMRG-a još 2005. godine, da bi 2012. godine započela testiranja demonstratora tehnologija. Iako su bila obećavajuća, odustajanje od gradnje klase Zumwalt značilo je i odustajanje od daljnog razvoja EMRG-a. Ipak, tvrtke koje bi bile uključene u završni razvoj, a potom i u proizvodnju EMRG-a i pripadajućeg streljiva i dalje snažno lobiraju u Kongresu za uključivanje tog oružja u planove opremanje budućih krstarica. Među argumentima im je i pojave elektromagnetskog topa na kineskom desantnom brodu Haiyang Shan klase Type 072III. Prve fotografije na društvenim mrežama tog broda s elektromagnetskim topom u velikoj kupoli smještenoj na pramcu pojavile su se krajem 2018. godine. No sama činjenica da je elektromagnetski topnički sustav instaliran na brod ne dokazuje ništa. Niti da je top uporabljiv, a još manje da će biti ugrađivan na brodove kineske ratne mornarice.

## KAKO PROTIV "TVRDIH" CILJEVA?

Iako je američka ratna mornarica najvjerojatnije izgubila interes za nastavak razvoja EMRG-a, to ne znači da ne razvija nove topničke sustave. Trenutačno se vrlo velika sredstva ulažu u razvoj laserskih "topova". Iako su laseri bili omiljeno oružje u romanima i filmovima znanstvene fantastike prvi je izrađen tek relativno nedavno – 1960. godine konstruirao ga je američki fizičar Theodore Harold Maiman (1927. – 2007.). Teoretski ne odveća zahtjevna, izrada lasera pokazala se vrlo složenom. Najveći je problem osiguranje dovoljno velikog izvora energije. Izrada lasera male snage, kao što su laserski daljinomjeri ili osvjetljivači ciljeva, odavno je uspješno usvojena. No izrada lasera dovoljno velike snage, koji će moći uništavati ciljeve kao što su povratni moduli balističkih projektila ili protubrodski vođeni projektili pokazala se znatno složenija. Ipak, u zadnjih desetak godina i na tom je području napravljen velik napredak.

Najpoznatiji pokušaj uporabe lasera u obrani od balističkih projektila pokrenut je još krajem prošlog stoljeća. Utjelovio ga je YAL-1A Airborne Laser Testbed – modificirani avion Boeing 747-400F u koji je ugrađen veliki kemijski laser.

Ilustracija: Lockheed Martin

## PODLISTAK



Foto: John F. Williams/US Navy

**Kućište s laserskim oružnim sustavom LaWS bilo je 2012. godine eksperimentalno instalirano na krmu američkog razarača USS Dewey**

Tako opremljen avion dobio je oznaku YAL-1A. Najprepoznatljiviji dio aviona bila je tureta s optičkim sustavom smještena u nosu, koja je služila za usmjeravanje laserske zrake prema cilju. Iako su testiranja pokazala da visokoenergetski laser ima dostatno energije da obori i interkontinentalni balistički projektil, cijeli je projekt prije otprilike deset godina proglašen neuspješnim.

Neuspjeh nije zaustavio daljnji razvoj lasera za američke oružane snage. Program američke ratne mornarice koji je najdalje dospio je AN/SEQ-3 Laser Weapon System (XN-1 LaWS). Taj je laser razvila tvrtka Kratos Defense & Security Solutions unutar eksperimentalnog i razvojnog programa koji bi trebao urodit laserima velike i vrlo velike snage namijenjenih ugradnji na velike brodove američke ratne mornarice. AN/SEQ-3 ima izlaznu snagu od 30 kW, što je dostatno za obaranje ciljeva kao što su male bespilotne letjelice, ili za uništavanje elektrooptičkih senzora na velikim bespilotnim letjelicama. No da bi se dosegнула uporabljivost protiv "tvrdih" ciljeva, kao što su protubrodski vođeni projektili potrebna je znatno veća snaga.

### TREBA NAĆI PROSTOR

Američka ratna mornarica još je 2013. godine precizno kategorizirala uporabljivost lasera po izlaznoj snazi. Laseri snage do 10 kW uporabljivi su protiv



**Testiranje elektromagnetskog topa u siječnju 2017. godine. Kako je američka ratna mornarica odustala od njihove instalacije na razarače klase Zumwalt, budućnost je cijelog projekta upitna**

manjih bespilotnih letjelica na malim dometima. Laseri snage više desetaka kW imaju dostatnu snagu za uništavanje srednje velikih bespilotnih letjelica i manjih plovila na malim i srednjim udaljenostima. No tek laseri čija će izlazna snaga biti veća od 100 kW imat će dostatno snage da uništavaju i protubrodsko vođene projektile. Zapravo, za sigurno uništavanje ciljeva kao što su protubrodski vođeni projektili i borbeni zrakoplovi potrebni su laseri izlazne snage više stotina kW. Laseri s izlaznom snagom u megavatima imat će dostatno snage da sigurno uništavaju i najteže ciljeve kao što su nadzvučni protubrodski projektili i povratni moduli balističkih projektila. No i tad će učinkovit domet biti tek oko dvadesetak kilometara.

Osim u samoj konstrukciji lasera, problem je i u okolini u kojoj bi trebao djelovati. Brodski laseri moraju se nositi s problemom termičkog rasipanja zrake kao posljedice zagrijavanja zraka dok kroz njega prolazi laserski snop. Posljedica je disperzija zrake što je značajno slabi. Na snagu laserske zrake jako utječe i magla te velika količina vlage u zraku, koja je nad morem još i puna soli.

Teoretski, izraditi laser snage nekoliko megavata nije problem, no teško ga je konstruirati dostatno kompaktnim da stane na brod veličine krstarice ili razarača.



Foto: John F. Williams/US Navy

S obzirom na navedene probleme, za sada je najizglednije da će razvoj ići prema laserskim oružjima snage od 100 do 150 kW. Tvrta Raytheon Missile Systems predložila je integraciju lasera na CIWS sustav Phalanx. Predloženi laser ima snagu od samo 30 kW (dobiven je spajanjem šest modificiranih komercijalnih lasera pojedinačne snage 5 kW) pa bi bio učinkovit tek protiv malih besposadnih letjelica. Zbog toga bi se laser rabio tek kao nadopuna topu. Stoga ne čudi da američka ratna mornarica nije pokazala zanimanje za taj prijedlog.

### HVATANJE KORAKA

I europske vojnoindustrijske tvrtke pokušavaju održati korak u razvoju. Njemački Rheinmetall predstavio je laser snage 30 kW postavljen na kućište njihova topničkog sustava Skyguard umjesto topa Oerlikon Millennium kalibra 35 mm, a drugi je laser snage 20 kW i smješten je u posebnoj statičnoj kupoli. Zahvaljujući uporabi posebne Rheinmetallove tehnologije, oba su lasera fokusirala svoje djelovanje u istu točku čime je dobivena zajednička snaga od 50 kW. Tijekom testiranja djelovanja punom snagom od 50 kW laseri su pokazali da mogu prerezati 15 mm debelu čeličnu šipku na udaljenosti od jednog km. Demonstrirana je i samostalna uporaba lasera od 30 kW. Uspio je uništiti čeličnu kuglu

Ilustracija: MBDA UK Ltd



**Ilustracija djelovanja MBDA-ova laserskog rješenja Dragon Fire u inačici za samoobranu brodova**

promjera 82 mm brzine 50 m/s koja je predstavljala minobacačku minu te besposadne letjelice koje su letjele istom brzinom.

I njemački ogrank tvrtke MBDA radi na svojem C-RAM sustavu. U 2012. su uz pomoć radara Cassidian Spexer 2000 i infracrvenog optičkog sustava Meos II uspjeli laserom od 40 kW uništiti metu veličine granate na udaljenosti od 2 do 2,5 km i visini leta od 1000 m. I MBDA planira dovršetak operativno upotrebljivog C-RAM sustava za početak idućeg desetljeća, dok bi C-UAV inačica mogla biti spremna i ranije. Sustav bi trebao biti dimenzija sličnih samohodnoj haubici Caesar i moći se transportirati avionom A400M. U studenom 2014. javnosti je prvi put prikazan kineski laserski sustav Dikong Weishi tvrtke China Jiuyuan Hi-Tech Equipment Corporation. Riječ je o sustavu male snage sposobnom obrati male bespilotne letjelice. Po tvrdnjama proizvođača ima učinkoviti domet od 2 km te pokriva kružno područje od 12 km<sup>2</sup>. Besposadne letjelice može obrati pod uvjetom da lete na visini od najviše 500 m i brzinom do 50 m/s. No, zanimljivo je da je sustav smješten u dvama kontejnerima koji se mogu prevoziti kamionima. Na jednom je montiran sam laser i ciljnički sklop. U drugom je kontejneru najvjerojatnije izvor - generator za proizvodnju električne energije. S obzirom na kompaktnost, sustav bi se mogao prilagoditi za ugradnju i na manje ratne brodove veličine korvete.

(završetak podlistka)

## PREDAVANJE

General-pukovnik Mate Laušić održao je *online* predavanje za časnike vojne policije iz 22 zemlje. Cilj je bio upoznati pripadnike različitih vojnopolicijskih postrojbi i zemalja s načinima zapovijedanja postrojbama Vojne policije u ratu

# VOJNA POLICIJA U DOMOVINSKOM RATU

**TEKST** Domagoj Vlahović // **FOTO** Mladen Čobanović

NATO-ovo Središte izvrsnosti vojne policije (NATO MILITARY POLICE – Centre of excellence) organiziralo je predavanje putem webinara o *Zapovijedanju velikim postrojbama* vojne policije u ratu. Predavanje je održao general-pukovnik u mirovini Mate Laušić, a na predavanju je sudjelovalo više od 90 časnika postrojbi vojne policije iz čak 22 zemlje. General Laušić prvi je načelnik Uprave Vojne policije MORH-a u Hrvatskoj, a ujedno i jedini koji je upravljao postrojbama Vojne policije Hrvatske vojske za vrijeme Domovinskog rata. Upravo iskustvo i znanje koje ima, general Laušić pokušao je prenijeti svojim kolegama časnicima. "Važno je istaknuti da su postrojbe Vojne policije Hrvatske vojske u Domovinskom ratu uz izvršenje vojnopolicijskih zadaća sudjelovale u svim borbenim operacijama kao borbene postrojbe, pa je tako zadnji poginuli pripadnik HV-a u Domovinskom ratu bio upravo pripadnik Vojne policije. Vojni policajac Ante Bužančić, pripadnik Antiterorističkog voda 72. bVP



**General-pukovnik u mirovini Mate Laušić prvi je načelnik Uprave Vojne policije MORH-a**

poginuo je 17. listopada 1995. u borbenim djelovanjima kod Mrkonjić Grada," ističe Laušić.

Na predavanju su sudjelovali i ključni ljudi Hrvatske vojske za rod Vojne policije – načelnik Samostalnog sektora za vojnopoličijske poslove MORH-a, brigadir Vlado Kováčević i zapovjednik Pukovnije Vojne policije brigadir Tomislav Kasumović.

## POSEBNE ZADAĆE

Glavni cilj predavanja bio je informirati i podignuti svijest časnika o značaju postrojbi Vojne policije u borbenim operacijama. General Laušić prisjetio se stvaranja Vojne policije Hrvatske vojske. "Nemamo ništa. Počinjemo ispočetka," rekao mu je tad ministar obrane Gojko Šušak. I doista je i bilo tako. Na čelu s generalom Laušićem polako se počela ustrojavati Vojna policija. Krenuvši od nule, počeli su se obučavati vojni policajci, donesena je doktrina, ustroj te pravna regulativa.

S vremenom, razvijena je snažna i učinkovita vojna policija. Vrhunac stvaranja i izgradnje Hrvatske vojne policije bila je vojno-redarstvena operacija Oluja. "Uloga vojne policije u velikim borbenim operacijama vrlo je intrigantna tema. U Bljesku i Oluji, ona je bila izražena u pripremi i provedbi, ali i nakon završetka borbenih djelovanja kad je osiguravala oslobođeno područje," istaknuo je Laušić. Hrvatska Vojna policija tad je imala i mnoge posebne zadaće, a najveća je bila tzv. teritorijalni ustroj. "Gdje je bilo vojske, bilo je i vojne policije," istaknuo je general, dodajući da je u Oluji vojna policija praktički u stopu pratila napredovanje Hrvatske vojske uspostavljajući detaširane snage. "Primjerice, kad je oslobođena Korenica, ondje smo odmah iz matične postrojbe uspostavili jedan vod VP-a, koji je preuzeo zonu odgovornosti u tom dijelu Like. U Udbini smo uspostavili desetinu, a u Kninu čitavu satniju," opisao je Laušić. Poljski brigadir Miroslaw Łabęcki, ravnatelj NATO-ova Središta izvrsnosti vojne policije, naglasio je kako je predavanje izazvalo značajan interes, kreativnu atmosferu te potaknulo časnike na zanimljivu raspravu.

### PRIJENOS ZNANJA

Brigadir Vlado Kovačević, hrvatski nacionalni predstavnik i član upravljačkog odbora NATO-ova Središta izvrsnosti vojne policije, istaknuo je velik značaj ratnog iskustva Vojne policije RH u Domovinskom ratu, koje je i on osobno stekao. Osim toga, ove je godine 30. obljetnica osnivanja Vojne policije RH te je predmetno predavanje iznimna prigoda za obilježavanje obljetnice na ovakvoj međunarodnoj razini. "Mladi časnici, a i svi ostali, imaju priliku učiti na temelju iskustva Vojne policije Hrvatske vojske i to iz prve ruke, od čovjeka koji ju je i stvarao. Predavanjem je prenio znanje sa starijih na mlade časnike i osvrnuo se na velik značaj Vojne policije HV-a u Domovinskom ratu kako ne bismo zaboravili činjenicu da je za vrijeme rata i ona bila borbena postrojba. Danas, u Sektoru VP-a u MORH-u još ima časnika



**Brigadir Vlado Kovačević,  
hrvatski nacionalni predstavnik i član  
Upravljačkog odbora NATO-ova Središta izvrsnosti vojne policije, i zapovjednik Pukovnije Vojne policije brigadir Tomislav Kasumović**

iz Domovinskog rata, ali izdvojio bih brigadira Zdravka Magdića, voditelja službe u Sektoru VP-a i sebe jer smo bili neposredni učenici generala Laušića za vrijeme rata te smo na neki način, učeći i radeći u neposrednom generalovu okruženju, sudjelovali u stvaranju temelja Vojne policije u RH. Tad, na samom početku vojne karijere, na dnu vojne hijerarhije, a danas na kon trideset godina kao vodeći časnici funkcionalnog područja Vojne policije. General Laušić kao iskusni predavač, uvjek privlači osobitu pažnju mladih i nas starijih, a to je uspio i danas," rekao je brigadir.

**NATO-ovo Središte izvrsnosti vojne policije (MP COE)** za počelo je s radom 2015. godine, sjedište je u Bydgoszczu u Poljskoj. Hrvatska od 2016. u kontinuitetu popunjava poziciju stožernog časnika vojne policije (Analyst/Instructor, OF 3/4) u sekciji Izobrazba i obuka. U tijeku je 3. rotacija, koja se treba obaviti u srpnju 2021. Sukladno Memorandumu o suglasnosti, uzimajući u obzir strateški koncept Saveza, MP COE jača sposobnosti vojne policije, potiče razvoj interoperabilnosti i osigurava stručna mišljenja u svezi djelovanja vojne policije.

Glavna područja rada i aktivnosti su:

- doktrina, razvoj koncepata i istraživanje
- izobrazba i obuka
- istraživanje i razvoj
- analize i naučene lekcije
- savjetovanje.

Središte izvrsnosti vojne policije na godišnjoj razini provodi oko 200 različitih planskih aktivnosti kao što su standardni tečajevi u Središtu i dislocirano, forumi, revizije doktrinskih dokumenata, tečajevi i učenje na daljinu, izrada stručnih priručnika, potpora panelima i drugim aktivnostima



## DOMOVINSKI RAT

Dok je prelet Rudolfa Perešina u Klagenfurt u Austriji u listopadu 1991. godine pridonio internacionalizaciji rata u Hrvatskoj, prelet Danijela Borovića u veljači 1992. godine donio je Hrvatskoj prvi nadzvučni borbeni zrakoplov. Tri mjeseca nakon Borovića, 15. svibnja 1992. još su se dvojica hrvatskih pilota, Ivan Selak i Ivica Ivandić vratili svojim MiG-ovima u Hrvatsku



# POVIJESNI PRELET OSVETNIKA DUBROVNIKA I VUKOVARA

Početkom Domovinskog rata Hrvatska nije imala borbene zrakoplove, nego su ratne zadatke obavljali prenamijenjeni i za ratne zadaće osposobljeni civilni poljoprivredni i sportski zrakoplovi.

Dok je prelet Rudolfa Perešina u Klagenfurt u Austriji u listopadu 1991. godine pridonio internacionalizaciji rata u Hrvatskoj, prelet Danijela Borovića u veljači 1992., godine donio je Hrvatskoj prvi nadzvučni borbeni zrakoplov. Tri mjeseca nakon Borovića, 15. svibnja 1992., još su se dvojica hrvatskih pilota, Ivan Selak i Ivica Ivandić vratili svojim MiG-ovima u Hrvatsku.

Bez puno planiranja i u vrlo osjetljivoj situaciji smanjene međusobne komunikacije kako se plan ne bi otkrio, za vrijeme leta, standardnom radiokomunikacijom dali su jedan drugome znak da je došao trenutak. Ivandić je krenuo prema Splitu i sletio na Resnik, dok je Selak krenuo prema Zagrebu i sletio na Pleso.

Ivandićev zrakoplov nazvan je 'Osvetnik Vukovara', a Selakov 'Osvetnik Dubrovnika' i zajedno s Borovićevim MiG-om, od njih je naoružana Prva lovačka eskadrila Hrvatskog ratnog zrakoplovstva.

Napokon, hrvatski MiG-ovi nisu dugo ostali na zemlji, vrlo brzo počeli su djelovati u akcijama oslobođanja Dubrovnika, a dvojica pilota zapravo nisu ni prestajala letjeti i borbeno djelovati, istodobno

**TEKST**  
Antonija Trupinić

**FOTO:**  
osobna arhiva

gradeći moderno Hrvatsko ratno zrakoplovstvo.

**Prošlo je 29 godina od trenutka kad ste odlučili napraviti ovaj povijesni prelet čime ste svakako preokrenuli tijek događanja u Domovinskom ratu. Sjećate li se tog dana i trenutka kad ste donijeli konačnu odluku o preletu?**

**Ivan Selak:** Odluka je bila donesena davno prije. Tražili smo trenutak da odemo zajedno, da se zajedno u isto vrijeme nađemo u zraku, da imamo obojica u to isto vrijeme dovoljnu kolичinu goriva i da zajedno doletimo u Hrvatsku, nevažno tko će na koji aerodrom. Nismo htjeli jedan bez drugog već zajedno. Ranije nije bilo moguće jer prvo je Ivandić bio na bolovanju zbog ozljede, opeklina, negdje u drugoj polovini 1991. godine, a onda sam ja početkom listopada stradao u avionskoj nesreći na aerodromu Bihać (pri tom su nažalost izgorjela dvojica mojih kolega) i bio nakon toga na li-



ječenju u VMA Beograd i bolovanju sve do sredine ožujka 1992. godine.

Dakle taj dan, 15. svibnja 1992., slučajno se poklopilo da budešmo u isto vrijeme u zraku, nismo očekivali, ali planirali smo i znali što nam je činiti, što i kako odraditi, i s obzirom na eventualno stanje goriva kako i gdje sletjeti.

Naravno problem je i meteosituacija na aerodromima u Hrvatskoj, no i za to smo se snalažili gledajući po kafićima u Užicu meteostanje u Europi i tako smo procjenjivali stanje u Hrvatskoj. Tog dana, tog jutra kad sam nakon leta za uvježbavanje uletio u kombinaciju da letim u smjeni u kojoj leti i Ivandić, sjedili smo na livadi blizu stajanke s avionima, okrenuti leđima jedan drugom, jer trudili smo se da niti ne hodamo zajedno, niti da nas u gradu viđaju zajedno, a nismo dijelili ni sobu hotela, već smo onako tiho okrenuti leđima rekli: 'Ovo je prilika.' Nakon što ja poletim, a zadnji sam u nizu, kad javim: 'Uvučeno, neutralno', što je normalno javljanje nakon polijetanja, a znači da sam u zraku, Ivica je samo trebao javiti: 'Sve ok', što je znak da ima dovoljnu količinu goriva jer on je poletio čak 10-15 minuta prije mene i da će s tom količinom uspjeti doći do najbližeg aerodroma u Hrvatskoj, a to bi bio Split. Meni je preostalo birati i izabratio sam Zagreb (Pleso). Naravno, Ivica je odgovrao pokretanje jer moj se avion tek punio gorivom tako da je i to osiguralo da ima dosta količinu goriva za povratak u Hrvatsku, u protivnom, da nije javio nakon mojeg polijetanja i da nije imao dovoljno goriva, prelet bi čekao drugu priliku. No ispalio je najbolje moguće, on je bio na knap s gorivom, a ja sam imao i viška jer je let trajao samo 19 minuta.

**Ivica Ivandić:** U ljeto 1991. odlučio sam da u Hrvatsku neću doći bez aviona, a kako su se događali



sve suroviji sukobi po Hrvatskoj to mi se činilo kao jedini ispravan postupak. Selak i ja smo se dogovorili da ćemo to zajedno napraviti. Mnogo toga nas je ograničavalo u namjeri da preletimo s MiG-ovima, ali su se karte posložile 15. svibnja 1992. Na taj dan, plan leta je sadržavao uvježbavanje letačkog programa za dan RV-a i PVO-a u prvoj smjeni, a u drugoj, navigacijske letove u sastavu para i to da su vode parova piloti na početnoj obuci. Kad smo shvatili, da ćemo se, zbog bolesti jednog pilota, zajedno naći u istoj smjeni u zraku, povratka više nije bilo. Poletio sam u prvom paru, od Užica prema jugu, zatim Priboj, preko Ivangrada prema Čačku. Nakon 20-ak minuta poletio je i četvrti par aviona. Ivan Selak javio se rutinskom pilotskom porukom: 'Uvučeno-neutralno-konus,' na što sam ja potvrđio: 'Drugi,' što je značilo da imam još dovoljno goriva za prelet u Hrvatsku. Iz sigurnosnih razloga nismo htjeli sletjeti na isti aerodrom jer nismo znali hoće li nas netko presretati ili gađati u zraku. U Hrvatskoj su samo neki bili obaviješteni o dolasku dva aviona, ali nisu znali gdje i kad će sletjeti. Opasnost je bila mogućnost tehničkog otkaza, ili da budemo oboreni. Selak je sletio na Pleso, a ja sam imao goriva samo do Splita. Letio sam na visini 50 - 100 m prema Nevesinju, Opuzenu preko Hvara i Brača držeći brzinu najvećeg doleta, tj. oko 720 km/h i sletio na aerodrom Resnik kod Splita. Nikom ništa nisam mogao javiti radiovezom, samo sam sletio, zaustavio se na platformi ispred kontrolnog tornja, otvorio kabинu i čekao da se netko pojavi. U avionu je od 2780 ostalo samo još 180 litara goriva. Tad je pred mene autom došao kolega Slavko Markač i uputio me, da vozeći za njim, sklonim avion u podzemno sklonište Pantana.

#### Koliko je zbrinjavanje obitelji utjecalo na cijelu operaciju i njezin datum i način provedbe?

**Ivan Selak:** Naravno da je briga o obitelji komplikirala mogućnost preleta, no ja sam to riješio tako da sam se fiktivno razveo od supruge, na svu sreću uradili smo to po pravilima struke tako da je i na sudu u Bihaću ostao pisani trag razveda. Čak sam poslijе saznao da su i to provjeravale ondašnje sigurnosne službe. Znali smo da provjeravaju sve 'nesrbe', znali smo da smo praćeni i da moramo svoje ponašanje prilagoditi da ne budemo sumnjivi. Uvijek kažem, ako si želio otići avionom, morao si ponekad biti veći Srbin od Srbina, a za nas je prelet avionima bilo ultimativno rješenje jer jednostavno nismo željeli otići na način na koji su se oni rješavali svih nesrba i neloyalnih pilota, a to je da odu na vlastiti zahtjev čime ne snose troškove ni naknade nekakvih budućih mirovina. Htjeli smo im pokazati da i naš narod ima pravo na ono što su oni pokrali svim narodima bivše države počev od Slovenaca, preko Hrvata, Makedonaca, Bosancaca, kasnije i Kosovara, a što se tiče Crnogoraca ne znam jer s

## DOMOVINSKI RAT

njima su bili u 'talu' dok i oni nisu odlučili da ne žele živjeti u takvom društvu. Jednostavno nismo htjeli pristati na njihov način rješavanja nesrpskih pilota u kojem oni profitiraju i ismijavaju, već smo htjeli konačan račun potpisati mi. Tako je i bilo. Tako je i moralto biti. Nije gotovo kad je gotovo nego kad ja kažem da je gotovo. Moram reći da sam imao sreću što se tiče obitelji i razvoda jer je supruga sve odredila kako treba. Bila je sudac višeg suda u Bihaću i pisani je trag ostao u arhivi. Provjeravale su je njihove službe, što mi je poslije i potvrđio predsjednik suda i moj prijatelj. Dakle, meni je bilo puno lakše: imam 'papir' da sam razveden, supruga nije više sa mnom u Bihaću, otišla je, 'napustila' me, zbog čega sam bio oslobođen misli o obitelji. Nisam imao ni djece kao moj kolega Ivandić, a prije njega Rudi i Danijel kojima je, rekoh, bilo puno komplikiranije.

**Ivica Ivandić:** Obitelj je na prvom mjestu. Supruga i kći su mi najveća podrška u poslu kojim se bavim. Zato je planiranje preleta uključivalo i njihov odlazak na sigurnu lokaciju.

**Koliko vam je trebalo da se opustite nakon preleta i shvatite da ste konačno sigurni u svojoj domovini?**

**Ivan Selak:** Iskreno nisam bio napet, niti mi je trebalo neko vrijeme opuštanja. Kad je čovjek siguran u ispravnost onoga što radi, a ja sam bio absolutno siguran da je ono što radim jedino ispravno, onda nema ni napetosti ni straha. Ako je bila napetost, onda samo i isključivo zbog pitanja: 'Kad ćemo biti zajedno u zraku?', a ne hoćemo li se usudit ili hoćemo li uspjeti. Jedina neugoda preleta i vraćanja ukradenih aviona u Hrvatsku bila je: 'Što ako tijekom leta nešto krene krivo?'. Primjerice, najbanalnije: pokupiš pticu jer letiš 'niže od njih' brzinom više od 1000 km/h pa ti ode motor i moraš iskočiti. Tko god te uhvati, doslovno 'loše ti se piše', bili to Hrvati ili Bosanci, jer tko će ti vjerovati u ratu da ti vraćaš avion u Hrvatsku, a pilot si s oznakama na rukavu strane protiv koje se bore oni koji su te se dočepali. Jedino da padneš Srbinima u ruke bilo bi u redu idućih sat vremena dok se ne skuži što ti to smjeraš, a onda...

**Ivica Ivandić:** Nisam imao nikakvog razloga ni potrebu za opuštanjem ili prilagodbom jer sam se našao u prijateljskom okruženju. Nedugo iza toga, moj prvi let, kao pilota HRZ-a, bio je u operaciji oslobođanja zaleđa Dubrovnika.

**Je li to bio i jedan od najopasnijih trenutaka u vašoj karieri? Sjećate li se i nekih drugih za vrijeme Domovinskog rata? Koji vam je trenutak bio najopasniji u karjeri?**

**Ivan Selak:** Ne, nije to ni blizu bio najopasniji trenutak u mojoj karjeri borbenog pilota. Bilo je tijekom

rata opasnijih izvođenja složenih i zahtjevnih letova s vrlo neizvjesnim ishodom kad ti račun vjerljatnoće nije na strani i kad računaš da će ti barem faktor sreće pomoći da se vratiš ili da ne promaši cilj, a koji je iznimno važan za sigurnost i puno lakše vođenje dalnjeg ratovanja onih hrabrih junaka na zemlji kojima tvoje djelovanje znači liniju razgraničenja života i smrti. Zbog tih i takvih nikad nisam razmišljao niti o strahu niti o opasnosti, jer su mi kasnije, a i sad govore: 'Kad bi vi naletjeli, kao da nas je sunce ogrijalo.'

U takvom užasu to su ti istinski heroji rata, njima nikad nije smetalo ni sunce, ni kiša, ni led, ni snijeg, ni vjetar ni zima. E pa kako onda da ja zastanem pred opasnošću ili pred strahom, a ja sam profesionalac od svoje 14. godine, za razliku od velike većine onih prije spomenutih junaka koji su isključivo srcem otišli i doživjeli užase rata. Ali odustajali nisu. I većina uopće nisu bili profesionalni vojnici, već su napustili svoja civilna radna mjesta (ako su radili) i otišli braniti svoju zemlju. Upravo zbog tih i takvih, strah i opasnosti nisam osjećao. Da sada govorim o zahtjevnosti zadaća mogao bih reći da su mi sve zadaće u ratu, a bilo ih je puno, bile zahtjevnije od one koju sam sam sebi izdao, a to je bio povratak ukradenog aviona u Hrvatsku. Pa čak je i u miru bilo puno probnih, a i redovnih letova koji su nosili visoku dozu opasnosti i neizvjesnosti, međutim, to nam je posao. Letio sam na MiG-ovima 35 godina, da toga nije bilo, bilo bi mi dosadno i davno bih odustao.

**Ivica Ivandić:** Svaki let ima svoje rizike. Sam prelet nije bio zahtjevan po tehnički pilotiranja. Najopasniji je bio let kad sam, prvi dan Oluje, leteći na maloj visini, udario i prošao kroz drveće. Avion je bio oštećen, tj. aerodinamički degradiran, posebno krila i horizontalni stabilizator. Sletio sam brzinom 460 km/h. Intenzitet letenja bio je visok i već sutra sam izvršio



Ivica Ivandić

tri leta. Avion ev. br. 113 je popravljen, a danas se nalazi ispred FSB-a.

### S kojim ste se izazovima borili na početku osnivanja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, a posebno lovačkog?

**Ivan Selak:** Najveći izazov bilo je mijenjanje taktike uporabe klasičnog lovačkog aviona MiG-21 u potpunosti u avion koji napada objekte na zemlji taktikom koja nema veze s taktikom koju smo primjenjivali u bivšem 'ratnom vazduhoplovstvu'. Zašto je to bio izazov? Zato što ni mnogi među nama nisu dopuštali promjene, nisu vjerovali u mogućnost da s ovim avionom možeš i više od njegovih granica, da možeš i onako kako nigdje ne piše, onako kako nitko nije niti probao, a ti bi koristeći egzaktnost matematike i fizike izračunao da je to moguće. I onda bi to probavao u praksi. Iskreno, često puta radio sam na svoju ruku i ne govoreći mnogima kako to napraviti. Mali krug bi za to znao, praktično samo oni koji su se slagali u tome da idemo i preko granica mogućnosti jer smo shvatili da nam to jednostavno čuva glavu. I to je bio najveći razlog uspješnosti uporabe ovog aviona koji ima vrlo skromnu ciljničko-navigacijsku opremu, a jedino 'pametno' naoružanje je raketa 'zrak-zrak' R60. Sve naoružanje za napad na ciljeve na zemlji je balističko, pilotskim rječnikom 'glupo'.

**Ivica Ivandić:** Ja sam tada imao 26 godina. Moj najveći izazov bilo je letenje.

### Koje su najbitnije osobine za one koji žele postati piloti lovaca?

**Ivan Selak:** Hrabrost, smjelost, vjera u sebe i svoje mogućnosti i velika želja da dokažeš sebi da ti to smiješ i možeš i da se usuđuješ. Da to što radiš NE radiš da bi dokazao i pokazao svojem prijatelju ili curi kakav si ti 'baja' s avionom, nego da to samo i isključivo radiš zbog sebe jer želiš ono sve ranije nabrojano uraditi samo da bi sebi dokazao da je to moguće, da je to izvedivo, da je to najbolje moguće, da je riskantno, ali je sigurno i jedino ispravno u konačnici. Dokazivanje drugima vodi u katastrofu i to, dragi budući kolege, ne činite nikad jer je to put iz kojeg se često ne možeš vratiti. Nikad, ali baš nikad ne precjenjuj sebe i nikad, ali baš nikad, ne podcjenjuj avion jer on može od tebe zasigurno više, a ti si dobar onoliko koliko si se približio maksimumu svojeg limita kojeg moraš uvijek i u svakom trenu biti svjestan i poštivati, ne dopustiti egu da te odvede s one strane života jer kad ego nadvlada, a u ovom poslu to se događa, onda je to početak kraja života pilota borbenog aviona.

**Ivica Ivandić:** Pored ostalog, pilot lovca može biti netko tko na iznenadnu, nepredviđenu situaciju reagira brzo i pravilno.



Ivan Selak

### Koliko bi vam osobno značili novi višenamjenski borbeni avioni s oznakama HRZ-a?

**Ivan Selak:** Nezamislivo mi je ratno zrakoplovstvo bez borbenih aviona, a još veća je ta besmislenost jer nemamo ni ozbiljnu PZO. Ma iskreno, postojanje KoV-a kao i RM-a bez borbenog zrakoplovstva i PZO-a je čista iluzija. To vam je kao da pitate fazane: 'A kakve su vam šanse protiv lovaca?'

**Ivica Ivandić:** Još dugo godina borbeni će avion biti glavno borbeno sredstvo većine oružanih snaga u svijetu, i u miru i u ratu. Ako ne dođe do zamjene MiG-a 21 s novim borbenim avonom, to će značiti trajno gašenje te komponente Oružanih snaga.

### Letite li i danas? Nedostaje li vam letenje na MiG-ovima?

**Ivan Selak:** Na MiG-ovima sam letio od 1981. godine, zaključno s 2016. godinom. Više od 35 godina. Letio sam i na svim letjelicama u HRZ-a, tu mislim i na sve helikoptere osim Kiowe, kao i na sve avione. Mogu reći da sam svoju potrebu za motornim letenjem ispunio. Još od osamdesetih godina prošlog stoljeća letim zmajem s brda i planina, a s paragliderom od devedesetih. Naravno obim tog letenja bio je skroman jer nisam imao vremena. Danas svoju želju za letenjem tako ispunjavam, ali opet nemam vremena jer ponekad skačem i padobranom iz aviona, a najviše vremena provedem u ronjenju bocama u dubini i tisini Jadrana, gdje uživam u jednoj drugoj dimenziji i svijetu koji pripada drugim i drugčijim bićima što me ispunjava. Obožavam zaroniti i na ostatke davno ili manje davno potonulih brodova i aviona.

**Ivica Ivandić:** Sad letim rekreativno, po memorijalima i sl. S grupom pilota iz hrvatskih aeroklubova, 11. svibnja letio sam iznad Gornje Stubice u čast sjećanja na kolegu Perešinu.

### Što biste poručili mlađim pilotima i onima koji će se tek prijaviti za natjecaj za vojne pilote?

**Ivan Selak:** Mladi, ne odustajte. Najčasniji poziv na svijetu jest biti pilot borbenog aviona. Biti prvi na onoj zamisljenoj crti koja dijeli ono što te želi ugroziti i unijeti nemir i nevolju među one koji su iza tebe. Na toj crti vi ste prvi, prijelaz preko nje vi nećete dopustiti, onako kako to nisu dopustili ni moje kolege Žile, Vule, Radoš, Peris, Meš, Rudi, ali i mnogi drugi znani i neznani junaci Domovinskog rata. Oni su otišli da biste vi živjeli u miru i nastavili gdje su oni stali.

**Ivica Ivandić:** Doživite li jednom let, vaše će oči zauvijek biti usmjerene prema nebu. Nakon što ste jednom tamo bili, osuđeni ste na čežnju za njim do kraja života.

## RAZVOJ ODORA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE

Nakon veleredova slijede redovi, koji se dijele na redove s ogrlicom, redove s medaljonom i redove s medaljom s vrpcem. Medaljoni nisu namijenjeni za nošenje, ali svoje najviše odlikovanje u obliku medaljona nosio je general Krešimir Kašpar, pobočnik Predsjednika Republike. Međutim, praksa nošenja ogrlice u Republici Hrvatskoj nije poznata. Tek ju je jednom prigodom nosio general Martin Špegelj



Nošenje malih oznaka odlikovanja s istaknutim najvišim redom u obliku znaka reda

Izvor: Adanić, S.; Kašpar, K.; Frister, B.; Ružić, I. (1997.), Hrvatska odlikovanja, Narodne novine, Zagreb, str. 48.

# ODLIKOVANJA REPUBLIKE HRVATSKE ZA VOJNE I RATNE ZASLUGE (II. DIO)

Red kneza Domagoja s ogrlicom odlikovanje je za ratne zasluge, a slijedi nakon Velereda kralja Dmitra Zvonimira s lentom i Danicom, Reda kneza Trpimira s ogrlicom i Danicom te Reda kneza Branimira s ogrlicom. Autor idejnog rješenja je Kruno Bošnjak, a odlikovanje je izrađeno u kovnici IKOM Zagreb. Sastoji se od osnovnog motiva medaljona ovalnog oblika izrađenog od srebra, koji se sastoji od motiva pozlaćenog strijelca koji napinje luk.

Ispod osnovnog motiva strijelca nalazi se natpis "knez Domagoj", a ispod natpisa stilizirani je prikaz predromaničkog ukrasa u obliku valova. Iznad medaljona motiv je hrvatskog državnog grba ispod kojeg je izведен prikaz ukriženih mačeva s oštrom prema gore. Medaljon je učvršćen za ogrlicu prstenom s osnovnim motivom pletera. Ogrlica se sastoji od trake od svilenog moariranog ripsa u bojama šahiranih polja hrvatskog državnog grba. Taj se motiv nalazi i na vrcama male oznake i umanjenice. Odlikovanje se sastoji od plamena s motivom hrvatske trobojnica s ukrašenim krajevima zlatne boje. S vanjske strane plamena upisuje se zlatnim slovima "predsjednik Republike Hrvatske", a s unutarnje komu se odlikovanje dodjeljuje s datumom dodjele. Na plamenac se stavlja oznaka Reda. Red kneza Domagoja s ogrlicom dodjeljuje se hrvatskim i stranim državljanima te postrojbama i drugim ustrojstvenim jedinicama Oružanih snaga Republike Hrvatske i Ministarstva unutarnjih poslova za junački čin u ratu, izravnoj ratnoj opasnosti ili u iznimnim okolnostima u miru. Do travnja 1996. godine Red kneza Domagoja s ogrlicom dodijeljen je 290 puta.

Red Nikole Šubića Zrinskog slijedi nakon Reda kneza Domagoja s ogrlicom. Autor idejnog rješenja je Stipe Sikirica, a

**TEKST**  
Marin Sabolović

odlikovanje je izrađeno u kovnici IKOM Zagreb. Na licu znaka Reda temelj je plavi emajlirani kvadrat srebrnih rubova iz čijih stranica izlaze crveni emajlirani krakovi sa srebrnim rubovima. Na krakove je položen, pod kutom od 45° u odnosu na plavi kvadrat, crveni emajlirani kvadrat sa srebrnim rubovima. U središnjem je polju reljefno istaknut pozlaćeni lik Nikole Šubića Zrinskog s uzdignutom sabljom u desnoj ruci.

Vrpce male oznake i umanjenice izrađene su od trake u boji državne zastave. Na maloj oznaci i umanjenici nalaze se umanjeni otkovi odlikovanja. Red Nikole Šubića Zrinskog dodjeljuje se hrvatskim i stranim državljanima te postrojbama i drugim ustrojstvenim jedinicama Oružanih snaga Republike Hrvatske i Ministarstva unutarnjih poslova za junački čin u ratu, izravnoj ratnoj opasnosti ili iznimnim okolnostima u miru. Do travnja 1996. godine Red Nikole Šubića Zrinskog dodijeljen je 1009 puta. Red bana Jelačića slijedi nakon Reda Nikole Šubića Zrinskog. Autor idejnog rješenja je Kruno Bošnjak, a odlikovanje je izrađeno u Radionici primijenjenih umjetnosti u Zagrebu. Odlikovanje se sastoji od srebrnog medaljona čiji se rubni dio sastoji od pleternog ornamenta sa stiliziranim pleterom u gornjem dijelu koji tvori izdvojenu krunu. U središtu je osnovni motiv s pozadinom emajliranom u bojama šahiranog grba. Osnovni motiv sastoji se od pozlaćenog prikaza poprsja bana Josipa Jelačića ispod kojeg se nalaze ukrišteni mačevi s oštrom okrenutom prema gore. Unutar medaljona uz rub je istaknut natpis, lijevo od poprsja: "ban Josip", a desno: "Jelačić".

Vrpce male oznake i umanjenice odlikovanja odgovaraju vrpčama prethodnog odlikovanja, s osnovnim motivom poprsja bana Jelačića. Red sadrži standardizirani plamenac na koji je učvršćena oznaka Reda. Red bana Jelačića dodjeljuje se dužnosnicima, časnicima i zapovjednicima postrojbi za iznimno uspješno zapovijedanje postrojbama Oružanih snaga Republike Hrvatske, za osobite vojne zasluge u njihovu ustroju i razvitku te postrojbama i drugim ustrojstvenim jedinicama OSRH. Do travnja 1996. godine Red bana Jelačića dodijeljen je 136 puta.



Plovđba Sredozemljem dobila je na važnosti nakon povezivanja Atlantskog i Indijskog oceana 1869. godine

FILATELIIJA

TEKST  
Ivo Aščić

Ljeto je vrijeme kad brojni ljudi putuju radi odmora i uživanja

# MARKE – SREDOZEMNO MORE



Na području Sredozemlja u 24 države živi oko 430 milijuna stanovnika

Odmorišta su najčešće povezana s vodom, bilo da je riječ o moru, jezerima ili rijekama, i to radi rekreacije (splavarenje, rafting, plivanje, jedrenje, ronjenje) ili korištenja termalnih voda u zdravstvene svrhe. Poznato je odredište Sredozemno more ili Mediteran, koje tijekom ljeta posjeti čak 250 milijuna ljudi, odnosno trećina od ukupnog broja turista. Sredozemno more unutarnje je more iz-

među Europe, Azije (Bliski istok) i sjeverne Afrike. U njegovu je sastavu još jedanaest mora, uključujući Jadransko, a obuhvaća gotovo 3 000 000 km<sup>2</sup> ili 2,8 % Atlantskog oceana, čije je rubno more. Na njegovu su području 24 države u kojima živi oko 430 milijuna stanovnika te bi uskoro moglo postati najgušće naseljen dio svijeta. Zanimljivo je kako je to područje 27. prije Krista, tad i nikad više,



Više tisućje stari spomenici na području Sredozemlja svjedoče o najranijim civilizacijama



Koncepcije o strategiji i taktici francuskog cara i vojskovođe Napoleona I. Bonapartea, rođenog na francuskom otoku Korzici, utjecale su na razvoj vojnih znanosti XIX. stoljeća

bilo jedna država (Rimsko Carstvo). Rimljani su ga nazivali Unutarnjim morem i Našim morem (*Mare nostrum*). Na području Sredozemlja nastale su prve civilizacije, carstva, Abrahamove religije (judaizam, kršćanstvo i islam), Olimpijske igre (grčki poluotok Peloponez), na njemu je razvijena trgovina, geometrija i pismo. Zbog važnog geopolitičkog i geostrateškog položaja na njemu su se vodile velike bitke. Stotine mafaka svjedoče o vojnoj povijesti na prostoru Sredozemnog mora: 150. obljetnica Bitke kod Visa (Slovenija, 2016.); 300 godina od Bitke za Krk (Grčka, 2016.), Ruska operacija 1799. na Sredozemlju pod zapovjedništvom admirala Fjodora Fjodoroviča Ušakova (Rusija, 1999.) i dr. Granice Sredozemlja ne postoje u pravom smislu, ali njim se smatra područje od mora pa sve do crte gdje mogu uspjevati masline. Sredozemno more ima višestruko gospodarsko, prometno, ali i geostrateško značenje, i za države na njegovim obalama i za Europu u cijelosti. Preko Sueskog kanala (otvoren za promet 1869.) i Gibraltarskih vrata (arap. Bab al-zakak) povezano je s Indijskim i Atlantskim oceanom.



Još od II. tisućljeća prije Krista izmjenjivali su se vladari i vodile bitke za Kreto, grčki otok na Sredozemnom moru





[www.hrvatski-vojnik.hr](http://www.hrvatski-vojnik.hr)

Prijmite nas | na društvenim mrežama  
[facebook](#) [Twitter](#) [YouTube](#) [LinkedIn](#)

Sve što vas zanima pišite nas:  
[hvojnik@moph.hr](mailto:hvojnik@moph.hr)

**HRVATSKI**  
**VOJNIK**